

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 01

ඉල්ලුම

දේශක - කුෂාන් වීරහත්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

ඉල්ලුම

නිශ්චිත කාලයක් තුළ ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩය සඳහා වූ විවිධ මිල ගණන් යටතේ පාරිභෝගිකයන්ගේ කැමැත්ත හා හැකියාව මත මිල දී ගැනීමට අපේක්ෂා කරන විවිධ ප්‍රමාණ ඉල්ලුම ලෙස හැඳින්වේ.

ඉල්ලුම පහත පරිදි වර්ග කළ හැකි ය,

- පෞද්ගලික ඉල්ලුම
- වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම

පෞද්ගලික ඉල්ලුම

නිශ්චිත කාලයක් තුළ දී වෙළෙඳපොළේ සිටින එක් ගැනුම්කරුවකු විසින් සලකා බලන භාණ්ඩයට පවතින විකල්ප මිල යටතේ මිල දී ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණ පෞද්ගලික ඉල්ලුම ලෙස හැඳින්වේ.

වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම

නිශ්චිත කාලයක් තුළ දී වෙළෙඳපොළේ සිටින සියලු ම ගැනුම්කරුවන් විසින්, සලකා බලන භාණ්ඩය සඳහා පවතින විකල්ප මිල ගණන් යටතේ මිල දී ගැනීමට අපේක්ෂා කරන විවිධ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණවල එකතුව වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම ලෙස හැඳින්වේ.

පෞද්ගලික ඉල්ලුම තීරණය කරන සාධක පහත පරිදි පෙළගැස්විය හැකිය.

- සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල **P**
- සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල **Pn**
- පාරිභෝගිකයාගේ ආදායම **Y**
- පාරිභෝගිකයාගේ රුචිය **T**
- අනාගතය පිළිබඳ අපේක්ෂාවන් **Ex**
- වෙනත් සාධක **O**

(සහල්, තිරිඟු පිටි, දුරකථන, කාර්මික භාණ්ඩ)
(ආදේශන හා අනුපූරක භාණ්ඩ)

වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම තීරණය කරන සාධක පහත පරිදි පෙළ ගැස්විය හැකිය.

- සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල **P**
- සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල **Pn**
- පාරිභෝගිකයාගේ ආදායම **Y**
- පාරිභෝගිකයාගේ රුචිය **T**
- අනාගතය පිළිබඳ අපේක්ෂාව **Ex**
- ගැනුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව හා එහි සංයුතිය **N**
- වෙනත් සාධක **O**

පෞද්ගලික ඉල්ලුම තීරණය කරන සාධක වලට අමතරව ගැනුම්කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාව හා සංයුතිය යන සාධකය වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම තීරණය වීම කෙරෙහි බලපායි.

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 02

ඉල්ලුම

පෞද්ගලික ඉල්ලුම් ශ්‍රිතය

කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා පෞද්ගලික ඉල්ලුම හා එය තීරණය කරන සාධක අතර සම්බන්ධය සමීකරණයක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ විට එය පෞද්ගලික ඉල්ලුම් ශ්‍රිතය ලෙස හැඳින්වේ. එය පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

$$Qd = f (P, Pn, Y, T, Ex, O)$$

වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම් ශ්‍රිතය

කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම හා එය තීරණය කරන සාධක අතර සම්බන්ධය සමීකරණයක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ විට එය වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම් ශ්‍රිතය ලෙස හැඳින්වෙන අතර එය පහත පරිදි පෙන්විය හැකි ය.

$$Qd = f (P, Pn, Y, T, Ex, N, O)$$

ඉල්ලුම් න්‍යායය

ඉල්ලුම් තීරණය වීමට බලපාන ඕනෑම සාධකයක් වෙනස් වීමට අනුකූල ව සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම වෙනස් වන ආකාරය විග්‍රහ කොට දැක්වීම ඉල්ලුම් න්‍යායය ලෙස හැඳින්වේ.

$$Q_d = f(P, P_n, Y, T, Ex, N, O)$$

ඉල්ලුම් නීතිය

දෙන ලද නිශ්චිත අවස්ථාවක දී, ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාව ඉල්ලුම් නීතිය ලෙස හැඳින්වේ.

$$Q_d = f(P, P_n, Y, T, Ex, N, O)$$

$$Q_d = f(P)$$

ඉල්ලුම් නීතිය ඉදිරිපත් කිරීමේ දී එය පහත සඳහන් උපකල්පන මත පිහිටා ඇත.

- නිශ්චිත අවස්ථාවක මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට ගැනීම
- මිල හැර ඉල්ලුමට බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව පැවතීම
- සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක ඉල්ලුම සැලකිල්ලට ගැනීම
- තාර්කික ගැනුම්කරුවන්ගේ හැසිරීම් සැලකිල්ලට ගැනීම

ඉල්ලුම් නීතිය ඉදිරිපත් කළ හැකි විකල්ප ක්‍රම පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

- ඉල්ලුම් ලේඛනය
- ඉල්ලුම් වක්‍රය
- ඉල්ලුම් සමීකරණය

ඉල්ලුම් ලේඛනය

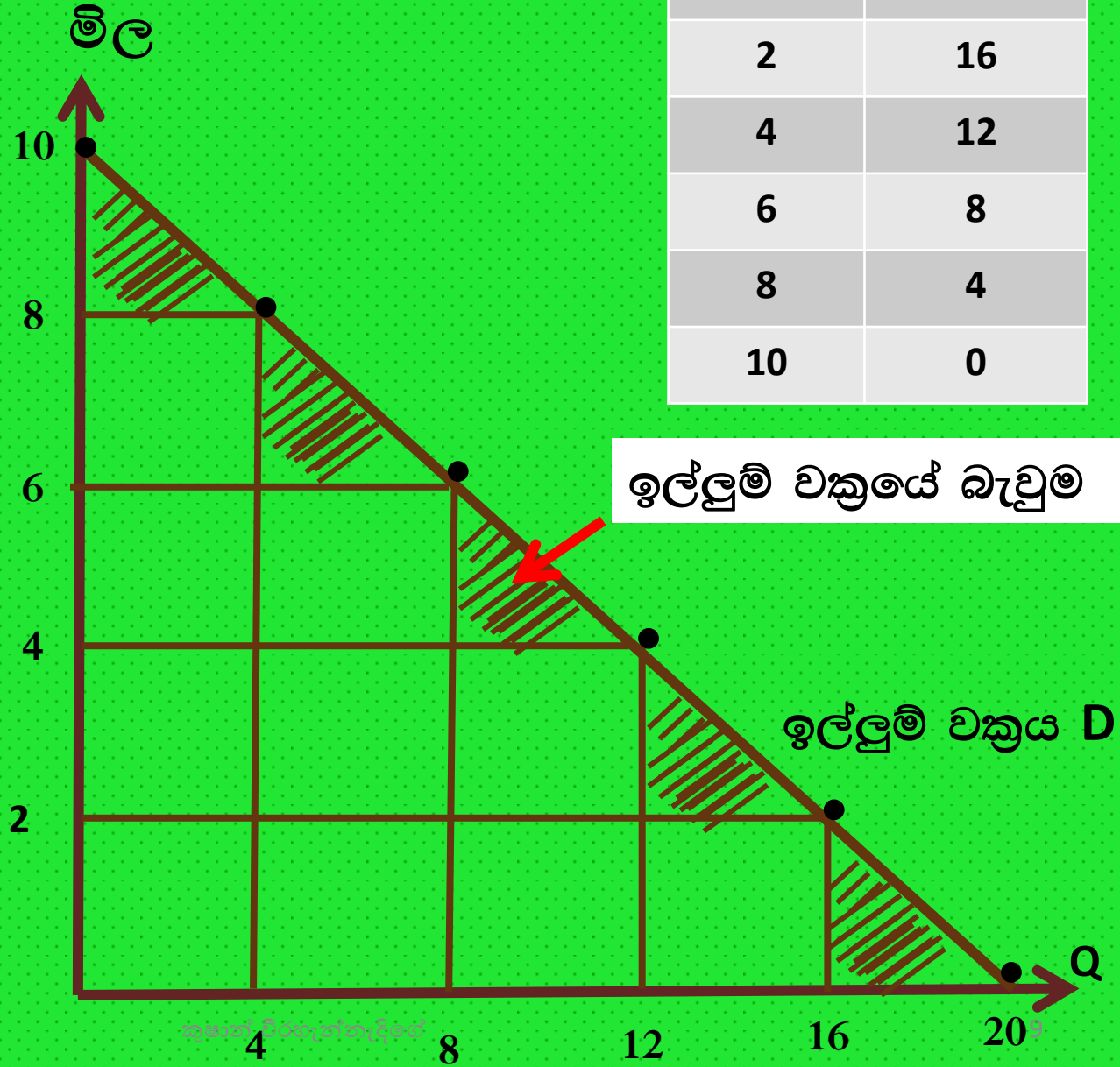
නිශ්චිත අවස්ථාවක ඉල්ලුමට බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයට පැවතිය හැකි විකල්ප මිල ගණන් යටතේ ගැනුම්කරුවන් මිල දී ගැනීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණයන් දක්වන ලේඛනය ඉල්ලුම් ලේඛනය ලෙස හඳුන්වයි.

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (රු) P	අපේක්ෂිත ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය (ඒකක) Qd
0	20
2	16
4	12
6	8
8	4
10	0

ඉල්ලුම් වක්‍රය

නිශ්චිත අවස්ථාවක, ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයේ විකල්ප මිල ගණන් යටතේ ඉල්ලුම ප්‍රමාණයන් දක්වන ලක්ෂ්‍යයන් සම්බන්ධ කොට අදිනු ලබන රේඛාව ඉල්ලුම් වක්‍රය ලෙස හඳුන්වයි.

P	Qd
0	20
2	16
4	12
6	8
8	4
10	0

ඉල්ලුම් සමීකරණය

නිශ්චිත අවස්ථාවක ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ගණන් හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණ අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාව සමීකරණයක් මගින් සාරාංශ කොට දැක්වීම ඉල්ලුම් සමීකරණය ලෙස සලකයි.

ඉහළ සිට පහළට බෑවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයක පොදු සමීකරණය ලෙස දැක්විය හැකි ය.

$$Q_d = a - bp$$

Q_d = ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය (පරායත්ත විචල්‍ය)

a = මිල ශූන්‍ය වන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය

b මිල සංගුණකය(මිල එක් එකකයකින් වෙනස් වූ විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය කොතරම් වෙනස් වනවාද යන්න)

$$b = \frac{\blacktriangle Q_d}{\blacktriangle P}$$

P = සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (ස්වායත්ත විචල්‍ය)

P	Qd
0	20
2	16
4	12
6	8
8	4
10	0

$$Q_d = a - bp$$

$$Q_d = a - 2p$$

$$20 = a - 2 \times 0$$

$$20 = a + 0$$

$$20 = a$$

01. ඉල්ලුම් සමීකරණය ව්‍යුහපත්ත කරන්න.

$$Q_d = a - bp$$

$$b = \frac{\blacktriangle Q_d}{\blacktriangle P}$$

$$b = \frac{4}{2}$$

$$b = 2$$

$$Q_d = 20 - 2p$$

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 03

ඉල්ලුම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධය ඇති වීමට හේතු

සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක ඉල්ලුම් වක්‍රය වමේ සිට දකුණට පහළට බැවුම් වේ.

සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක ඉල්ලුම් වක්‍රය පහළට බැවුම් වන්නේ සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාව නිසා ය. එය ඉල්ලුම් නීතිය ලෙස හැඳින්වේ.

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධය ඇති වීමට හේතු විවිධ ප්‍රවේශ ඔස්සේ ඉදිරිපත් වී ඇති නමුදු මෙහි දී සලකා බලන්නේ මිල ප්‍රතිවිපාකය පිළිබඳව පමණි.

කිසියම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වීම නිසා ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය කෙරෙහි ඇති කරන බලපෑම මිල ප්‍රතිවිපාකය වේ.

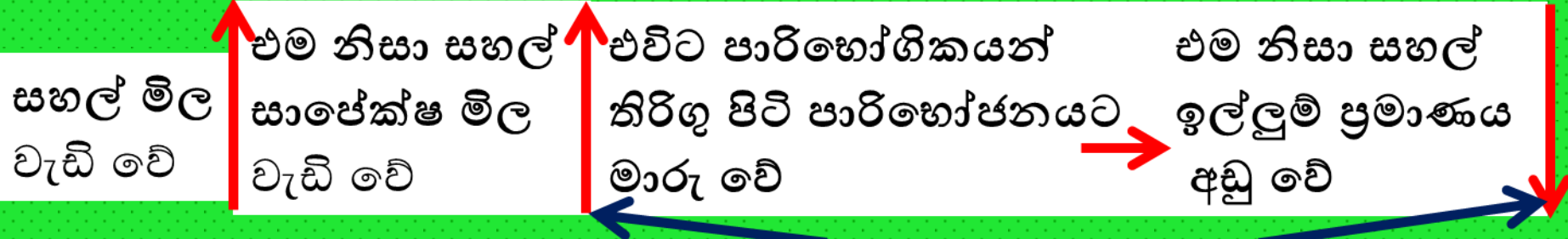
මිල ප්‍රතිවිපාකය සමන්විත වන්නේ උප ප්‍රතිවිපාක දෙකකිනි. එනම්

- 1 මිල වෙනස් වීමක ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය
- 2 මිල වෙනස් වීමක ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය

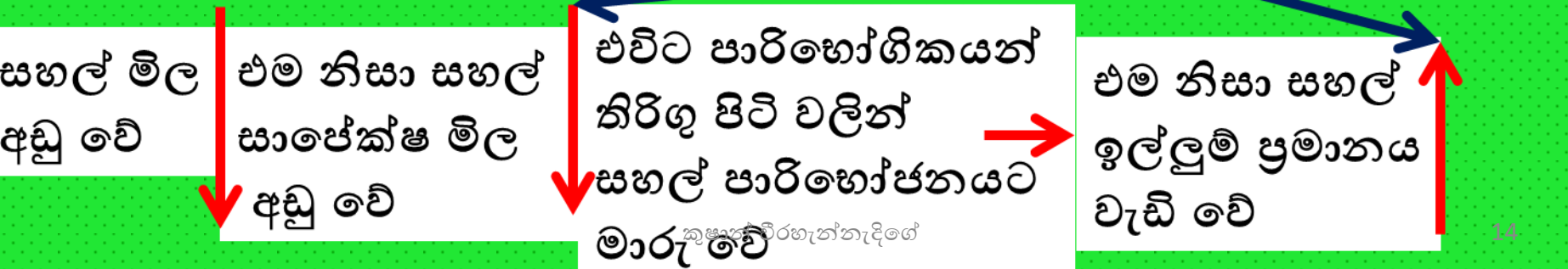
ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු හෝ වැඩි වීම හේතු කොටගෙන එහි සාපේක්ෂ මිල අඩු හෝ වැඩි වීම නිසා සලකා බලන භාණ්ඩය සඳහා වූ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය ලෙස හැඳින්වේ.

උදා - සලකා බලන භාණ්ඩය වන සහල් කිලෝ 1 ක මිල රු100කි එයට අදේශක ලෙස තිරිඟු පිටි කිලෝ 1 ක මිල ද රු100 ලෙස ගනිමු.

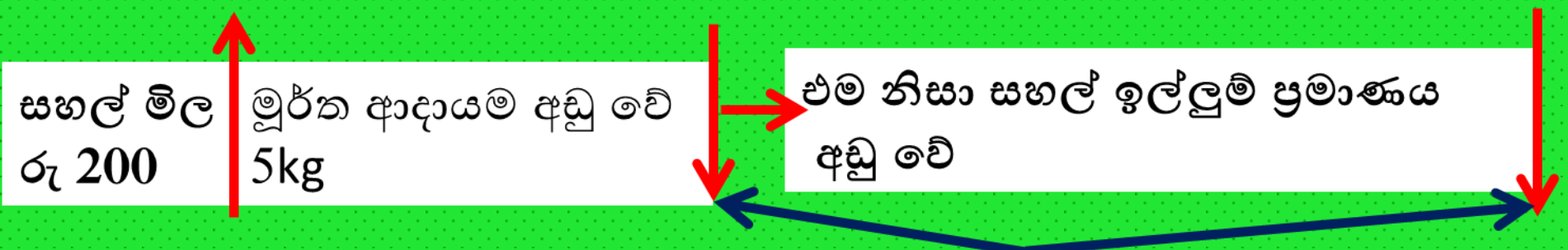
මිල ඉහළ හෝ පහළ හෝ යාමක දී ආදේශණ ප්‍රතිවිපාකය සෑම විටම සෘණ සම්බන්ධයක් පෙන්වුම් කරන (සාමාන්‍ය, බාල හා ගිඟන් භාණ්ඩය වල)

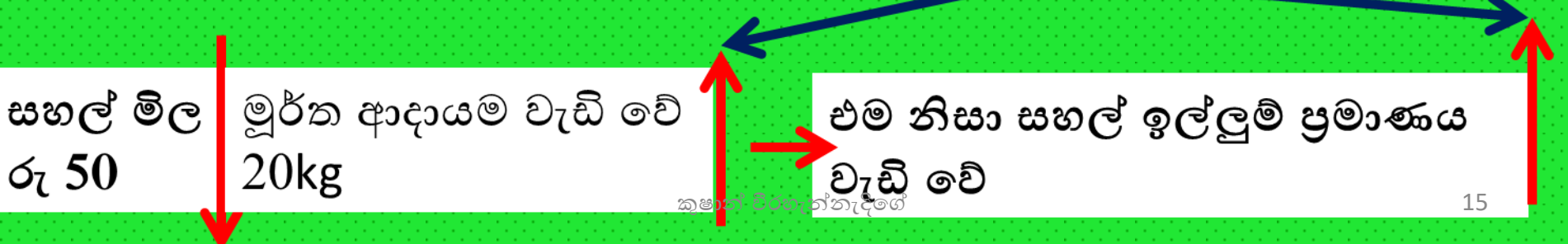
ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය

ගැණුම්කරුවන්ගේ මුදල් ආදායම ඇතුළු අනෙකුත් සාධක නොවෙනස්ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු හෝ වැඩි හෝ වීම හේතු කොටගෙන මූර්ත ආදායමේ ඇති වන වෙනස් වීම් මත සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අඩු හෝ වැඩි වීම ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය ලෙස සලකයි.

උදා - සලකා බලන භාණ්ඩය වන සහල් කිලෝ 1 ක මිල රු100කි ගැණුම්කරුවන්ගේ මුදල් ආදායම රු 1000(එවිට මූර්ත ආදායම සහල් කිලෝ 10 කි)

මිල ඉහළ හෝ පහළ හෝ යාමක දී ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය සෑම විටම ධන සම්බන්ධයක් පෙන්වුම් කරයි(සාමාන්‍ය භාණ්ඩය)

ආර්ථික විද්‍යාව

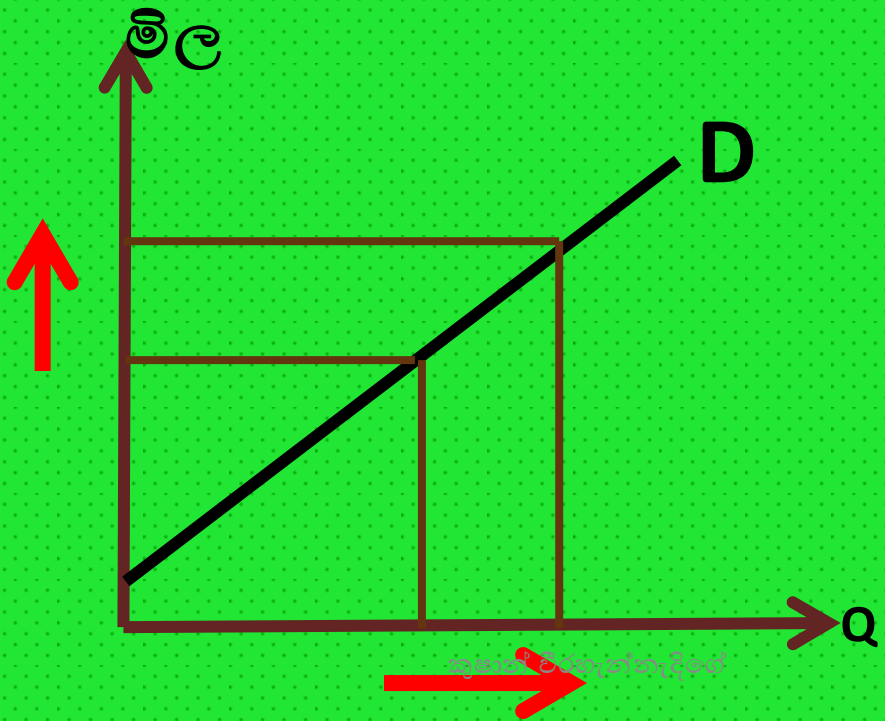
2 වන පාඩම - Video 04

ඉල්ලුම

ඉල්ලුම් නීතියට පටහැණි අවස්ථා පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

- ගිතන් භාණ්ඩ
- ප්‍රදර්ශනාත්මක භාණ්ඩ

මෙම භාණ්ඩවල මිල ඉහළ යන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය ඉහළ යන අතර මිල පහළ යන විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය පහළ යන බැවින් මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධයක් ඇති වේ. මේ නිසා ඉල්ලුම් වක්‍රයේ හැඩය පහළ සිට ඉහළට බෑවුම් වූ ස්වරූපයක් ගනී.

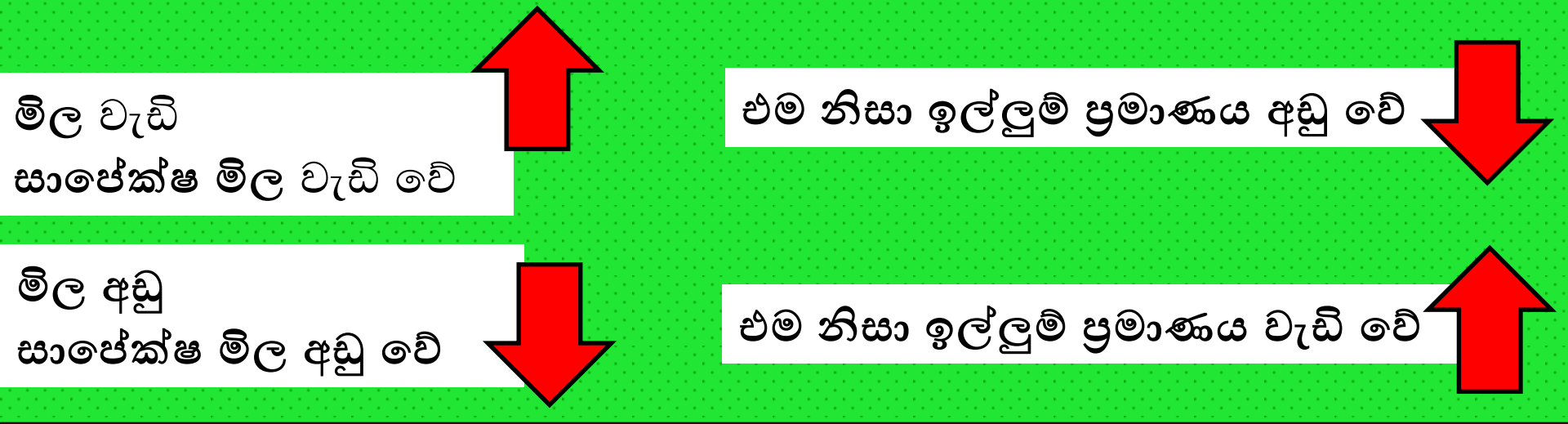
ප්‍රදර්ශනාත්මක භාණ්ඩ

ප්‍රදර්ශනාත්මක භාණ්ඩවල මිල ඉහළ යන විට ඒවාට ඇති ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වැඩි කරන්නේ ගැනුම්කරුගේ ව්‍යාජ තත්ත්වය ප්‍රදර්ශනය කිරීමේ අපේක්ෂාවෙනි. නිදසුනක් ලෙස දියමන්ති, මිල අධික වාහන ඉල්ලුම් කරන්නේ ප්‍රදර්ශනාත්මක ප්‍රතිවිපාකය මත යි. මෙම නිසා මෙම භාණ්ඩය ඉල්ලුම් නීතියට පටහැණි අවස්ථාවකි.

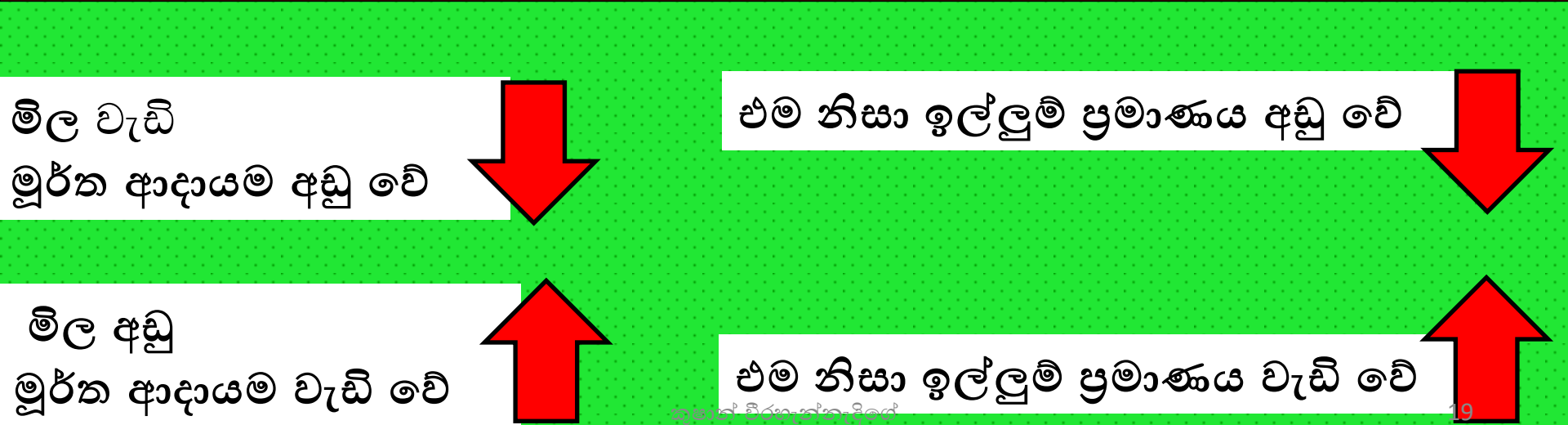
ගිගන් භාණ්ඩ

සාමාන්‍යයෙන් ගිගන් භාණ්ඩවල මිල ඉහළ හෝ පහළ හෝ යාමක දී ආදේශණ ප්‍රතිවිපාකය සෑම විටම සෘණ සම්බන්ධයක් පෙන්නුම් කරන අතර ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය ප්‍රබල සෘණ සම්බන්ධයක් පෙන්නුම් කරයි එම නිසා මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධයක් ඇතිවේ.

සාමාන්‍ය, බාල හා ගිගන් භාණ්ඩය වල ආදේශණ ප්‍රතිවිපාකය සෑම විටම සෘණ සම්බන්ධයක් පෙන්නුම් කරන

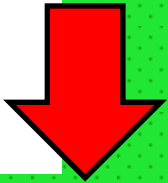

සාමාන්‍ය භාණ්ඩය වල මිල ඉහළ හෝ පහළ හෝ යාමක දී ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය සෑම විටම ධන සම්බන්ධයක් පෙන්නුම් කරයි

බාල හා ගිගන් භාණ්ඩය වල මිල ඉහළ හෝ පහළ හෝ යාමක දී ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය සෑම විටම සෘණ සම්බන්ධයක් පෙන්නුම් කරයි

මිල වැඩි
මූර්ත ආදායම අඩු වේ

එම නිසා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වැඩි වේ

මිල අඩු
මූර්ත ආදායම වැඩි වේ

එම නිසා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අඩු වේ

නමුත් බාල භාණ්ඩ වල සෘණ ආදායම් ප්‍රතිවිපාකයට වඩා ගිගන් භාණ්ඩ වල සෘණ ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය බලවත් වේ

එම නිසා බාල භාණ්ඩ වල සෘණ ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය මගින් එම භාණ්ඩ වල ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය නිශේධනය නොකරයි එම නිසා මිල හා ඉල්ලුම ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධය පවතී.

නමුත් ගිගන් භාණ්ඩ වල සෘණ ආදායම් ප්‍රතිවිපාකය මගින් එම භාණ්ඩ වල ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය නිශේධනය කරයි එම නිසා මිල හා ඉල්ලුම ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධය ඇතිවේ.

එම නිසා සියළුම ගිගන් භාණ්ඩ බාල භාණ්ඩ වුවද සියළුම බාල භාණ්ඩ ගිගන් භාණ්ඩ නොවේ.

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 05

ඉල්ලුම

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

භාණ්ඩයක ඉල්ලුම තීරණය කරන සාධක පහත පරිදි පෙළ ගැස්විය හැකිය.

- සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල P
- සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල Pn
- පාරිභෝගිකයාගේ ආදායම Y
- පාරිභෝගිකයාගේ රුචිය T
- අනාගතය පිළිබඳ අපේක්ෂාව Ex
- ගැනුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව හා එහි සංයුතිය N
- වෙනත් සාධක O

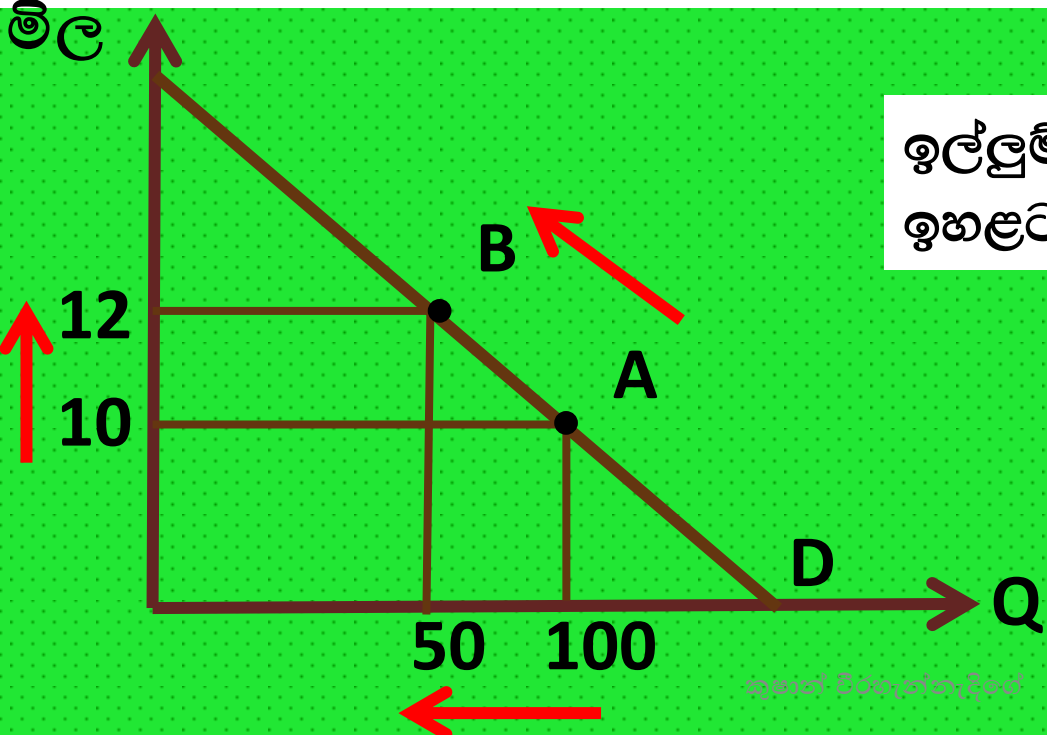

ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හැර අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු හෝ වැඩි වීමකට ප්‍රතිචාර ව එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වැඩි හෝ අඩු වීම ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම ලෙස හඳුන්වයි.

ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අඩුවීම / ඉල්ලුම් සංකෝචනය

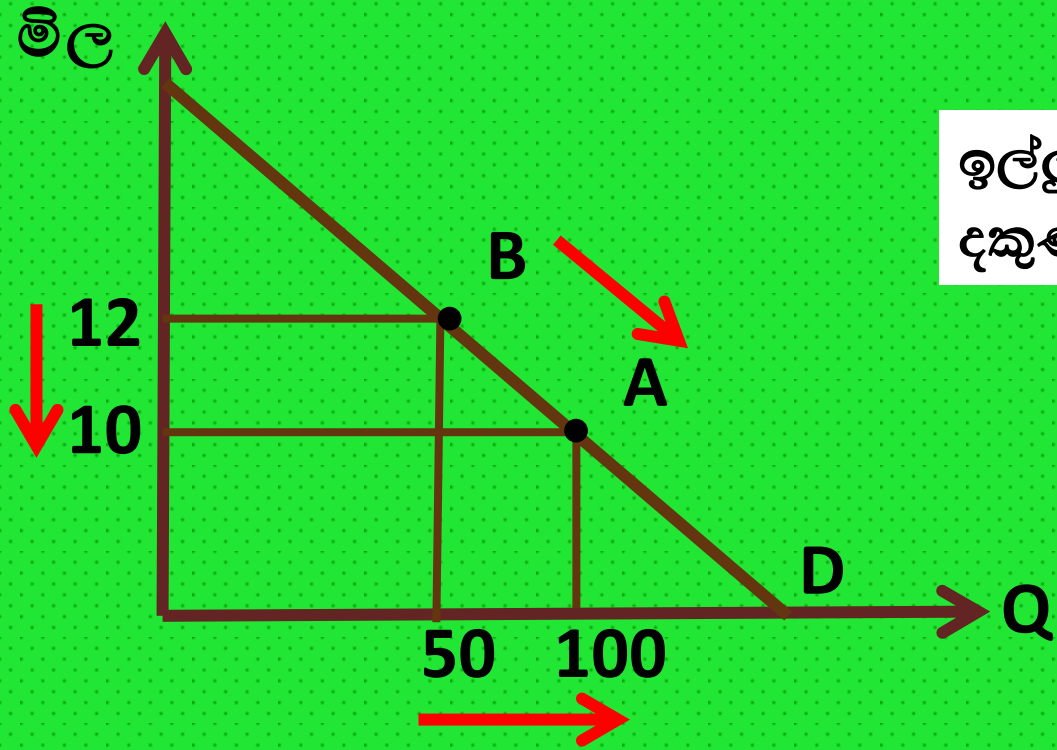
අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල වැඩි වුවහොත් එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය අඩු වන අතර එහි බලපෑම නිසා ඉල්ලුම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය ඉහළට ගමන් කරයි.

ඉල්ලුම් ලක්ෂ්‍යය ඉල්ලුම් වක්‍රය දිගේ ඉහළට ගමන් කරයි.

ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වැඩිවීම / ඉල්ලුම් ප්‍රසාරනය

අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු වුවහොත් එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වැඩි වන අතර එහි බලපෑම නිසා ඉල්ලුම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය දිගේ පහළට ගමන් කරයි.

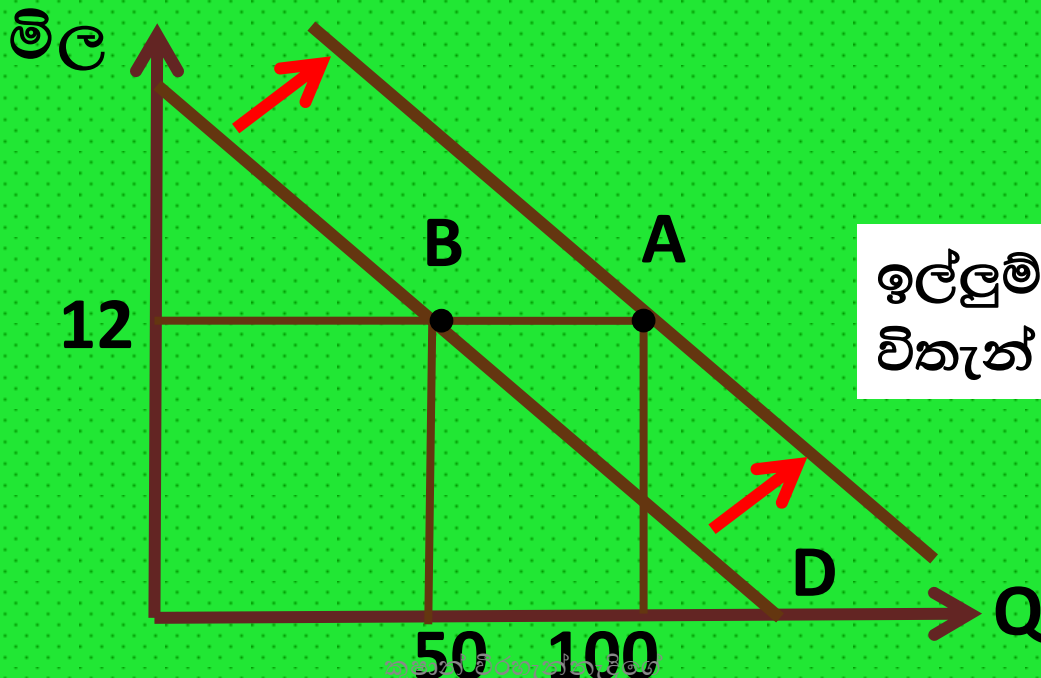
ඉල්ලුම් ලක්ෂ්‍යය ඉල්ලුම් වක්‍රය දිගේ දකුණට පහළට ගමන් කරයි.

ඉල්ලුම වෙනස් වීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවර ව තිබියදී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම කරණ කොටගෙන පැවති මිල යටතේ ම ඉල්ලුම ඉහළ යාම හෝ පහළ යාම හෝ ඉල්ලුම වෙනස් වීම ලෙස හඳුන්වයි.

ඉල්ලුම වැඩි වීම

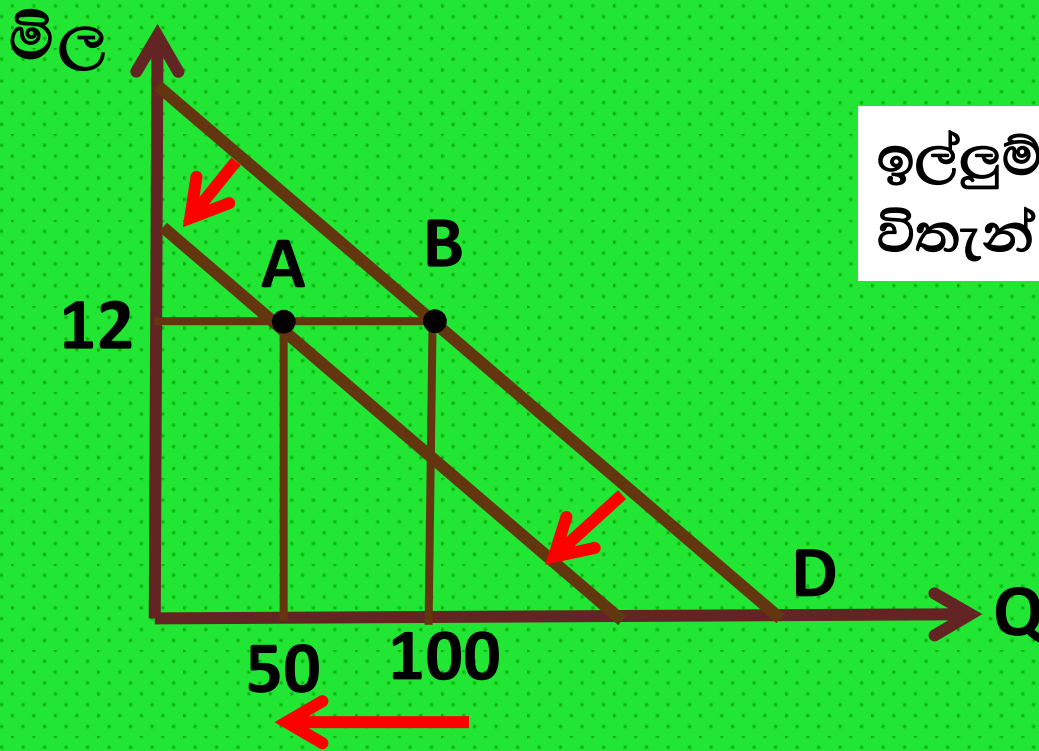
සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවර ව තිබිය දී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම නිසා පැවති මිල යටතේ ම ඉල්ලුම ඉහළ ගොස් ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණු පසට විතැන් වීම ඉල්ලුම වැඩි වීම ලෙස හඳුන්වයි.

ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වේ.

ඉල්ලුම අඩු වීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවර ව තිබිය දී ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම නිසා පැවැති මිල යටතේ ම ඉල්ලුම පහළ ගොස් ඉල්ලුම් වක්‍රය වම් පසට විතැන් වීම ඉල්ලුම අඩු වීම ලෙස හඳුන්වයි.

ඉල්ලුම් වක්‍රය වම්ට විතැන් වේ.

ඉල්ලුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වීම ට පහත සඳහන් හේතු බලපායි.

- ආදේශන භාණ්ඩවල මිල වැඩි වීම
- අනුපූරක භාණ්ඩවල මිල අඩු වීම
- පාරිභෝගික ආදායම වැඩි වීම
- පාරිභෝගික රුචිය වැඩි වීම
- අනාගතයේ දී මිල වැඩි වෙතැයි අපේක්ෂා කිරීම
- ගැනුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව වැඩි වීම

ඉල්ලුම් වක්‍රය වමට විතැන් වීමට පහත සඳහන් හේතු බලපායි.

- ආදේශන භාණ්ඩවල මිල අඩු වීම
- අනුපූරක භාණ්ඩවල මිල වැඩි වීම
- පාරිභෝගික ආදායම අඩු වීම
- පාරිභෝගික රුචිය අඩු වීම
- අනාගතයේ දී මිල අඩු වෙතැයි අපේක්ෂා කිරීම
- ගැනුම්කරුවන් සංඛ්‍යාව අඩු වීම

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 06

ඉල්ලුම් නමයකාවය

ඉල්ලුම් නම්‍යතාව

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන ප්‍රමාණාත්මක ව මැනිය හැකි ඕනෑම සාධකයක ප්‍රතිශතක වෙනසකට සාපේක්ෂ ව ඉල්ලුම් ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීම ඉල්ලුම් නම්‍යතාව වේ.

$$Q_d = f(P, P_n, Y, T, Ex, N, O)$$

$$Q_d = f(P, P_n, Y, T, Ex, N, O)$$

පහත පරිදි ඉල්ලුම් නම්‍යතාවේ ප්‍රභේද තුනක් හඳුනාගත හැකි ය.

- මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව
- හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව
- ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාව

මිල ඉල්ලුම් නමයතාව

මිලෙහි ප්‍රතිශත වෙනසකට සාපේක්ෂ ව ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස් වීම මැන දැක්වීම මිල ඉල්ලුම් නමයතාව ලෙස හඳුන්වයි.

පහත දැක්වෙන පරිදි මිල ඉල්ලුම් නමයතාව ගණනය කළ හැකි ආකාර දෙකක් පවතී එනම්,

- ලක්ෂ්‍යය මිල ඉල්ලුම් නමයතාව
- චාප මිල ඉල්ලුම් නමයතාව

ලක්ෂ්‍යය මිල ඉල්ලුම් නමයතාව

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබිය දී, ඉල්ලුම් වක්‍රයේ කිසියම් ලක්ෂ්‍යයක මිලේ සුළු ප්‍රතිශතක වෙනසකට අනුව ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීම ලක්ෂ්‍යය මිල ඉල්ලුම් නමයතාව ලෙස හඳුන්වයි.

ලක්ෂ්‍යය මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව මැනීමට පහත සඳහන් සූත්‍රය යොදා ගැනේ.

ලක්ෂ්‍ය මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව =

ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස

මිලෙහි ප්‍රතිශතක වෙනස

$$Ped = \frac{\frac{\Delta Q_d}{Q_d} \times 100}{\frac{\Delta P}{P} \times 100}$$

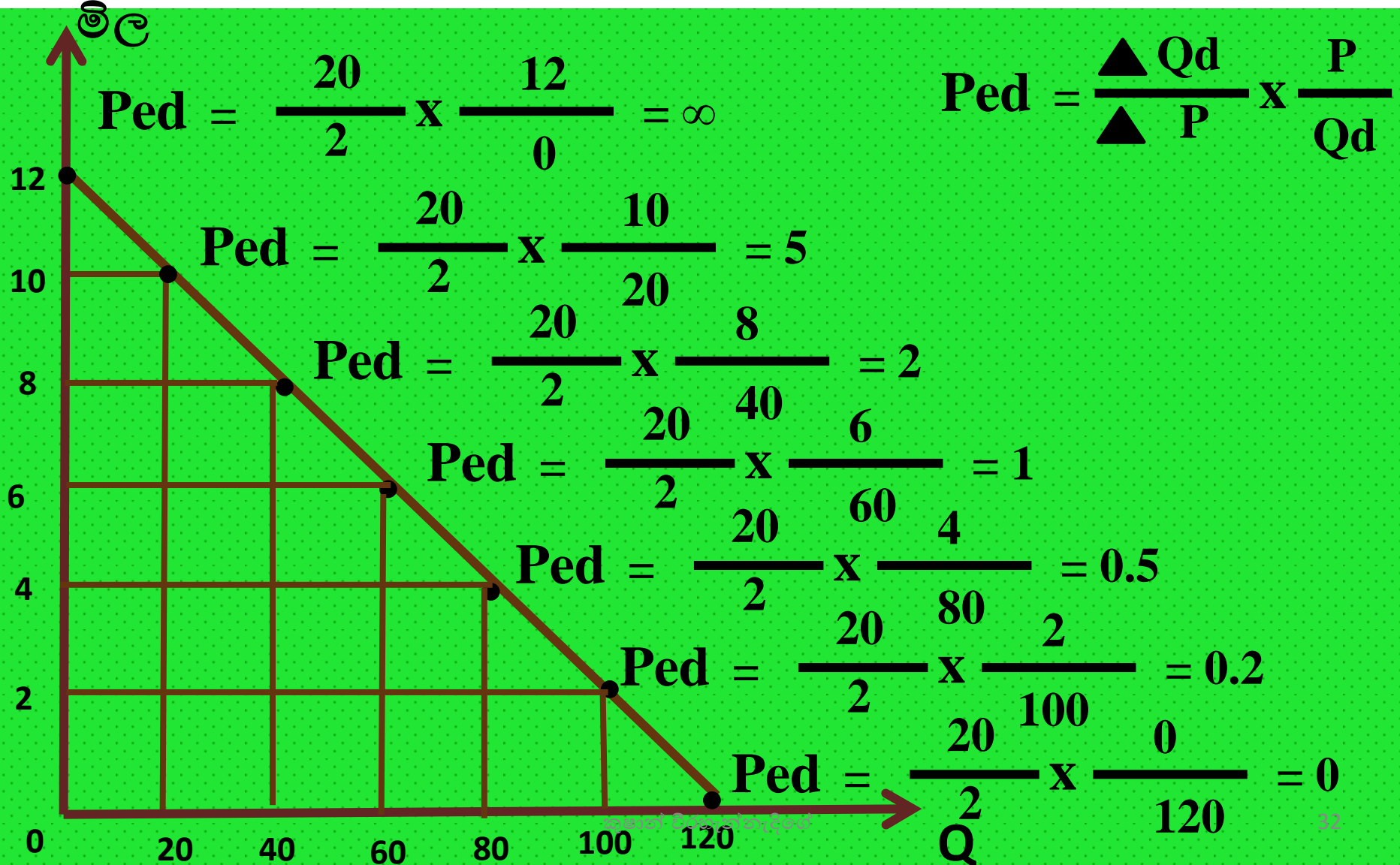
$$\frac{\Delta P}{P} \times 100$$

$$Ped = \frac{\frac{\Delta Q_d}{\Delta P}}{\frac{\Delta P}{P}} \times \frac{P}{Q_d}$$

$$Ped = b \times \frac{P}{Q_d}$$

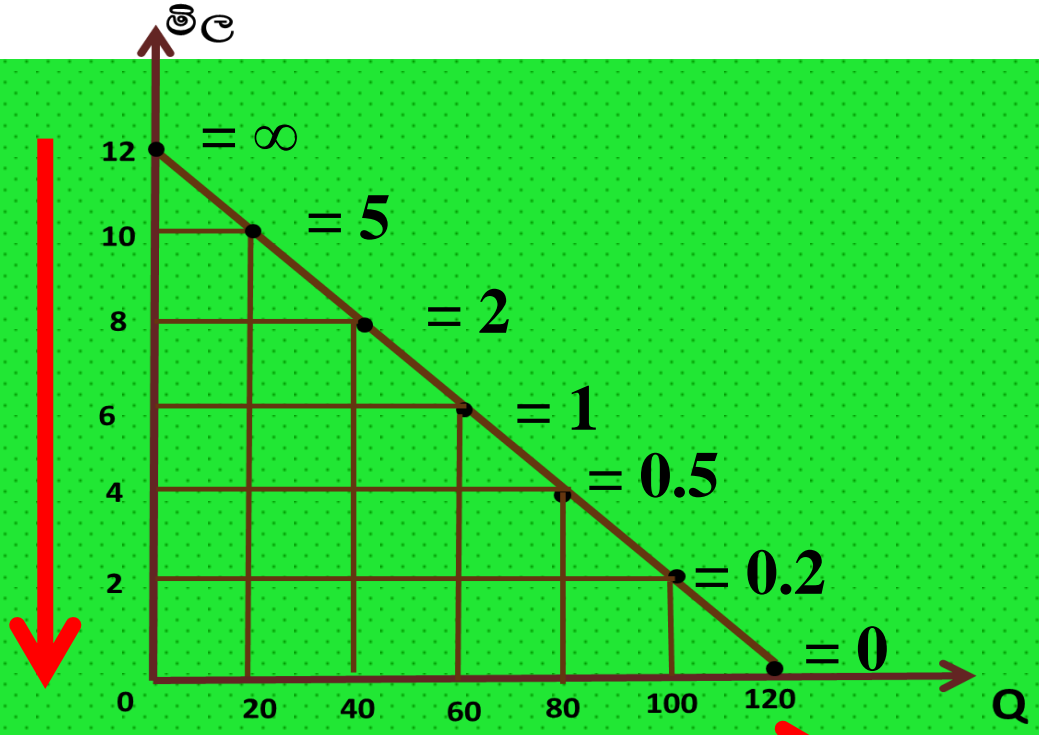
කුඹාන් විරහන්තැදිගේ

ඉහළ සිට පහළට බෑවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයක පහළට ගමන් කරන විට ලක්ෂ්‍යය මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව අපරිමිතයේ ∞ සිට 0 දක්වා විහිදී යයි.

පහලට බැවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයක සෑම ලක්ෂ්‍යයකම බැවුම් පරස්පරය ස්ථාවර වන බැවින් ලක්ෂ්‍යය මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව ∞ සිට 0 දක්වා වෙනස් වන්නේ ඒ ඒ ලක්ෂ්‍යයන්හි දී මිලක් ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයක් අතර අනුපාතිකය පහළ යාම නිසා ය.

$$P_{ed} = \frac{\Delta Q_d}{\Delta P} \times \frac{P}{Q_d}$$

පහලට බැවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයක බැවුම් පරස්පරය සෑම ස්ථානයකමදීම සමාන වේ නමුත් පහලට බැවුම් වන සරල රේඛීය ඉල්ලුම් වක්‍රයක ඉහල සිට පහලට ගමන් කිරීමේදී මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය ක්‍රමයෙන් අඩුවන්නේ ඉල්ලුම් වක්‍රය දිගේ ඉහල සිට පහලට එන විට මිල ක්‍රමයෙන් අඩුවීමත් ප්‍රමාණය ක්‍රමයෙන් වැඩිවීමත් නිසාය.

වාප මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව

ඉල්ලුම් වක්‍රයේ නිශ්චිත ලක්ෂ දෙකක් අතර ප්‍රදේශයේ මිලෙහි විශාල ප්‍රතිශතක වෙනසකට සාපේක්ෂ ව ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීම වාප මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව වේ. එය ගණනය කරන සූත්‍රය පහත දැක්වේ.

$$A_{ed} = \frac{\frac{\Delta Q_d}{Q_d}}{\frac{\Delta P}{P}} \times \frac{(P_1 + P_2)/2}{(Q_1 + Q_2)/2} = \frac{\Delta Q_d}{Q_d} \times \frac{(P_1 + P_2)}{(Q_1 + Q_2)}$$

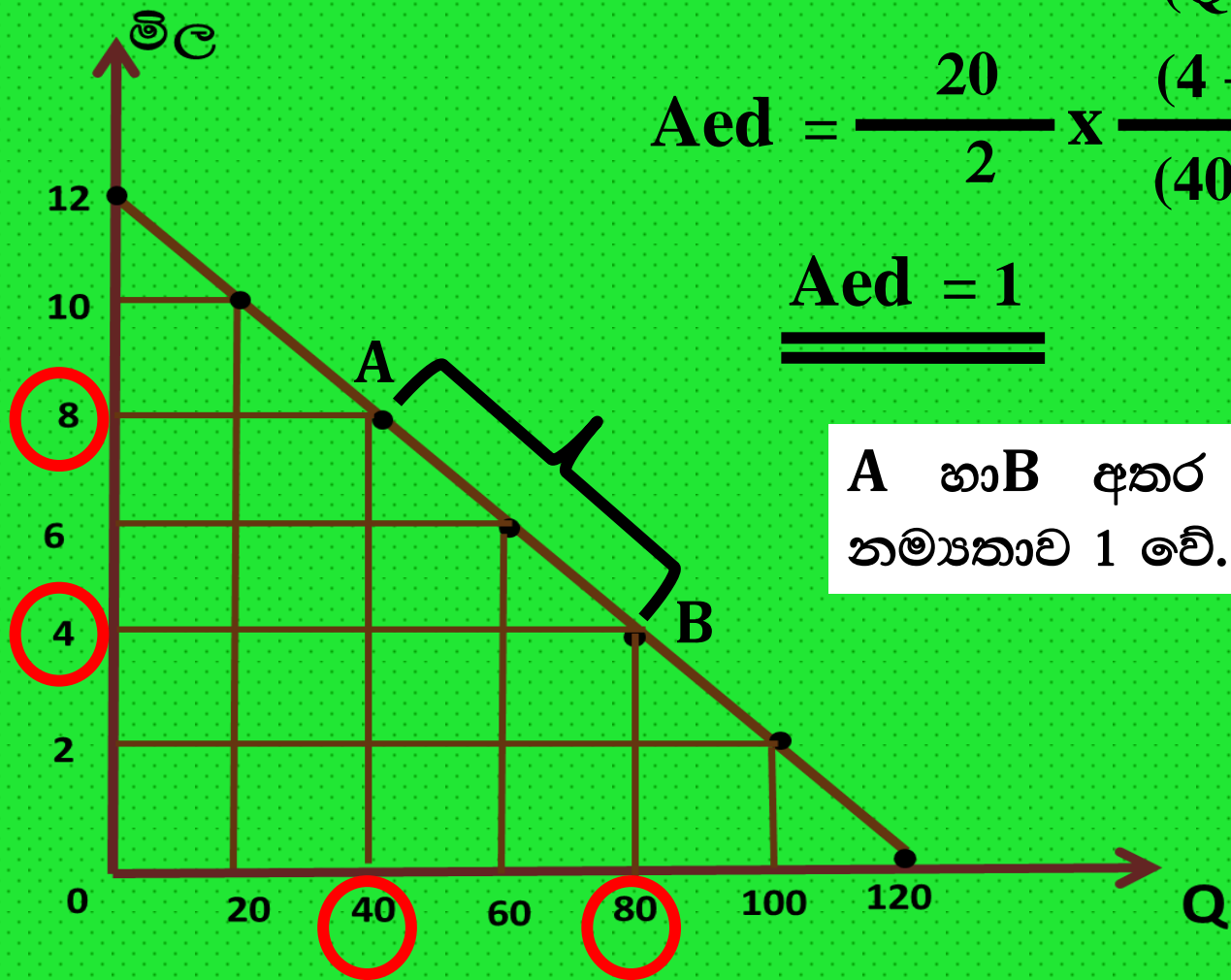
- A_{ed} - වාප ඉල්ලුම් නම්‍යතාව
- ▲ Q_d ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ වෙනස
- ▲ P මිලේ වෙනස
- (P₁ + P₂)/2 - මිලෙහි සාමාන්‍යය
- (Q₁ + Q₂)/2 - ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ සාමාන්‍යය

එක්තරා භාණ්ඩයක ඉල්ලුම් වක්‍රය පහත රූපයේ දැක්වේ.

$$A_{ed} = \frac{\Delta Q_d}{\Delta P} \times \frac{(P_1 + P_2)}{(Q_1 + Q_2)}$$

$$A_{ed} = \frac{20}{2} \times \frac{(4 + 8)}{(40 + 80)}$$

$$\underline{\underline{A_{ed} = 1}}$$

A හා B අතර ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක් නම්‍යතාව 1 වේ.

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 07

ඉල්ලුම් නමයතාවය

මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකයේ ලකුණ අනුව ප්‍රධාන භාණ්ඩ වර්ග

මිල ඉල්ලුම නම්‍යතාවය සෘණ වේ නම් සාමාන්‍ය භාණ්ඩ

මිල ඉල්ලුම නම්‍යතාවය ධන වේ නම් ගිලන් භාණ්ඩ

මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකයේ වටිනාකම අනුව මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවයේ ඉල්ලුම් ප්‍රභේද 5ක් හඳුනාගත හැකි ය.

I. (Ped = 0 නම්) පූර්ණ අනම්‍ය ඉල්ලුම

II. (Ped 1 අඩු නම්) අනම්‍ය ඉල්ලුම

III. (Ped = 1 නම්) ඒකීය නම්‍ය ඉල්ලුම

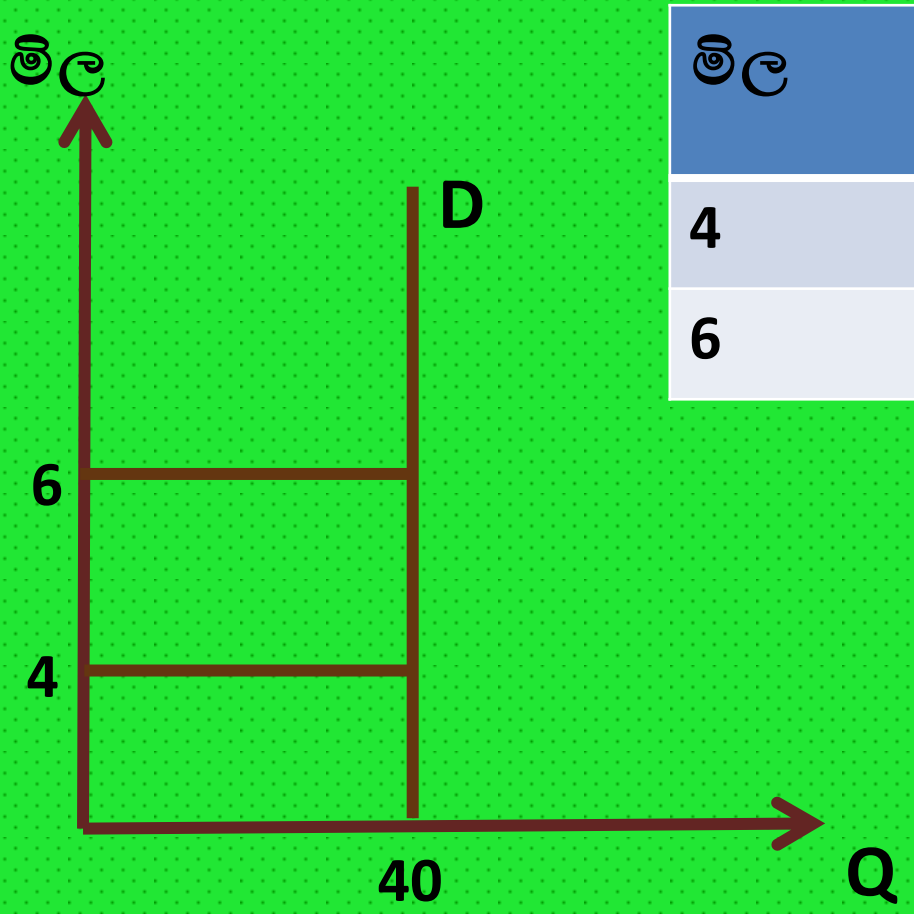
IV. (Ped 1 වැඩි නම්) නම්‍ය ඉල්ලුම

V. (Ped = ∞ නම්) පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුම

පූර්ණ අනමය ඉල්ලුම

යම් භාණ්ඩයක මිල ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වුව ද එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය නොවෙනස් ව පවතී නම් එය පූර්ණ අනමය ඉල්ලුම වේ.

නිදසුන් :-

මිල	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය
4	40
6	40

$$Ped = \frac{\Delta Qd}{\Delta P} \times \frac{P}{Qd}$$

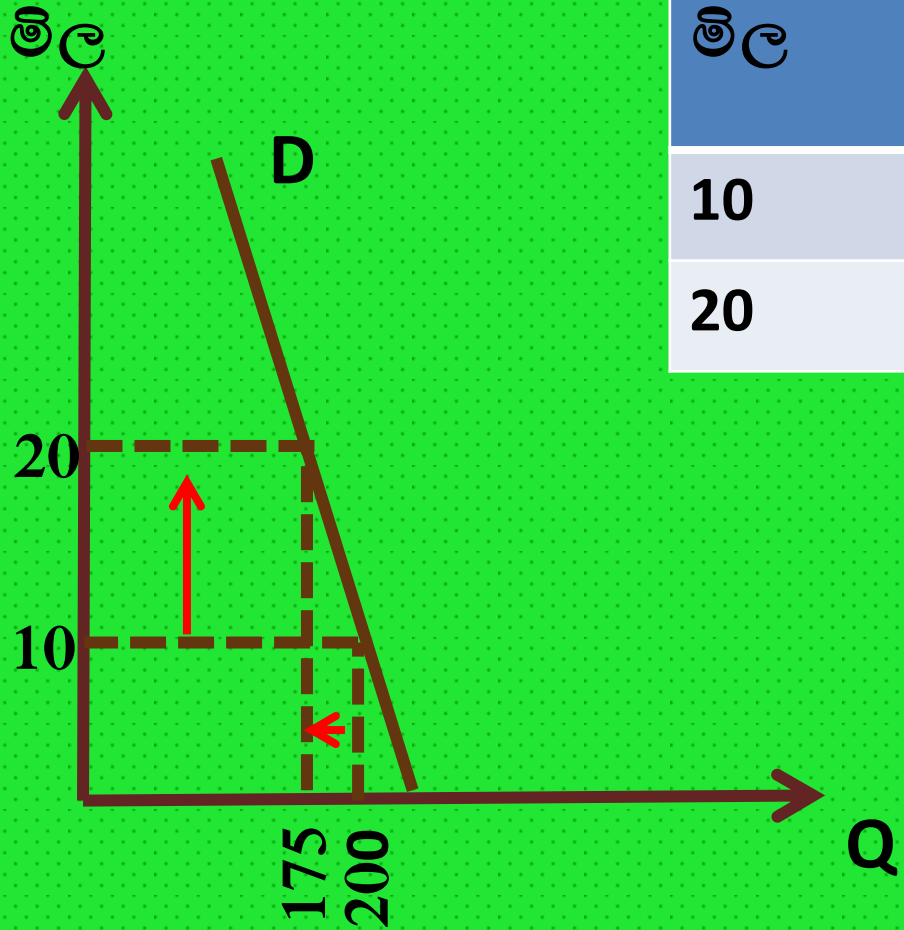
$$Ped = \frac{0}{2} \times \frac{6}{40}$$

$$\underline{\underline{Ped = 0}}$$

- පූර්ණ අනමය ඉල්ලුමේ දී ඉල්ලුම් වක්‍රය සිරස් අක්ෂයට සමාන්තරව පිහිටයි.
- ඉල්ලුම් වක්‍රයේ ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක නමුත් ශුන්‍ය වේ.

අනමය ඉල්ලුම

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වන ප්‍රතිඵලයට වඩා අඩු ප්‍රතිඵලයකින් එම භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වේ නම් එය අනමය ඉල්ලුම වේ.

මිල	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය
10	200
20	175

$$Ped = \frac{\Delta Qd}{\Delta P} \times \frac{P}{Qd}$$

$$Ped = \frac{-25}{10} \times \frac{10}{200}$$

$$\underline{\underline{Ped = -0.12}}$$

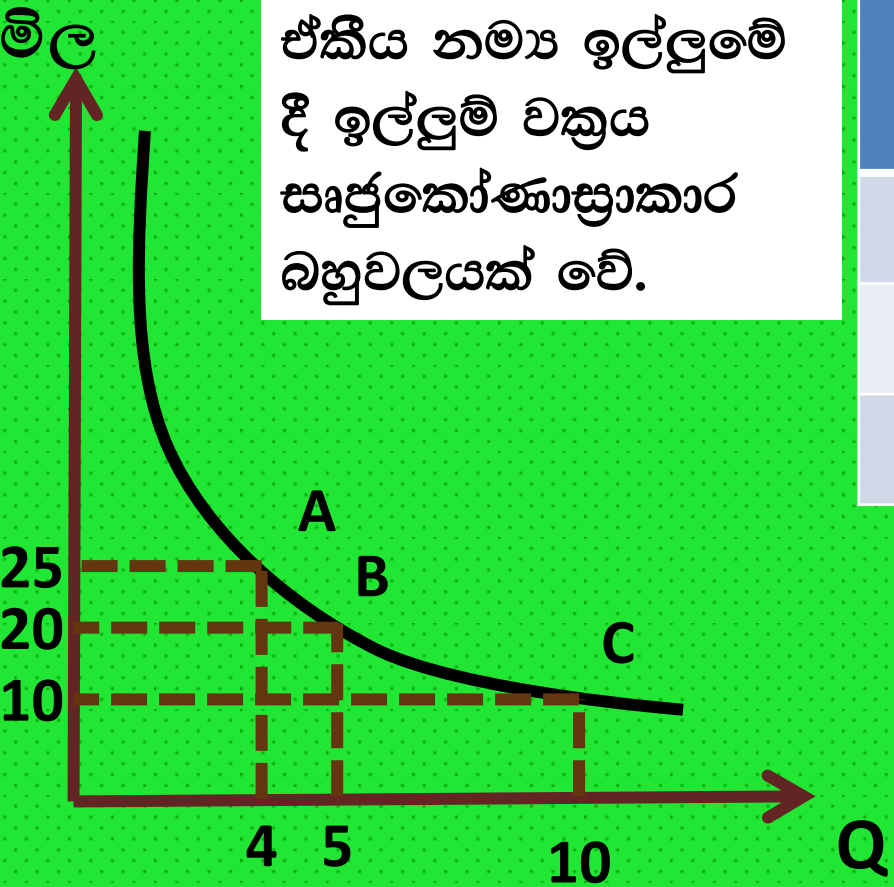
○ අනමය ඉල්ලුමක දී ඉල්ලුම් වක්‍රයේ මැද ලක්ෂ්‍යයට පහළින් ඕනෑම ස්ථානයක නමුත් සංගුණකය 1ට අඩු අගයක් ගනී.

ඒකීය නමය ඉල්ලුම

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වන ප්‍රතිඵලයට සමාන ප්‍රතිඵලයකින් එම භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වේ නම් එය ඒකීය නමය ඉල්ලුම වේ.

ඒකීය නමය ඉල්ලුමේ දී ඉල්ලුම් වක්‍රය සංජුකෝණාස්‍රාකාර බහුවලයක් වේ.

මිල	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය	පාරිභෝගික පැහැදීම
10	10	100
20	5	100
25	4	100

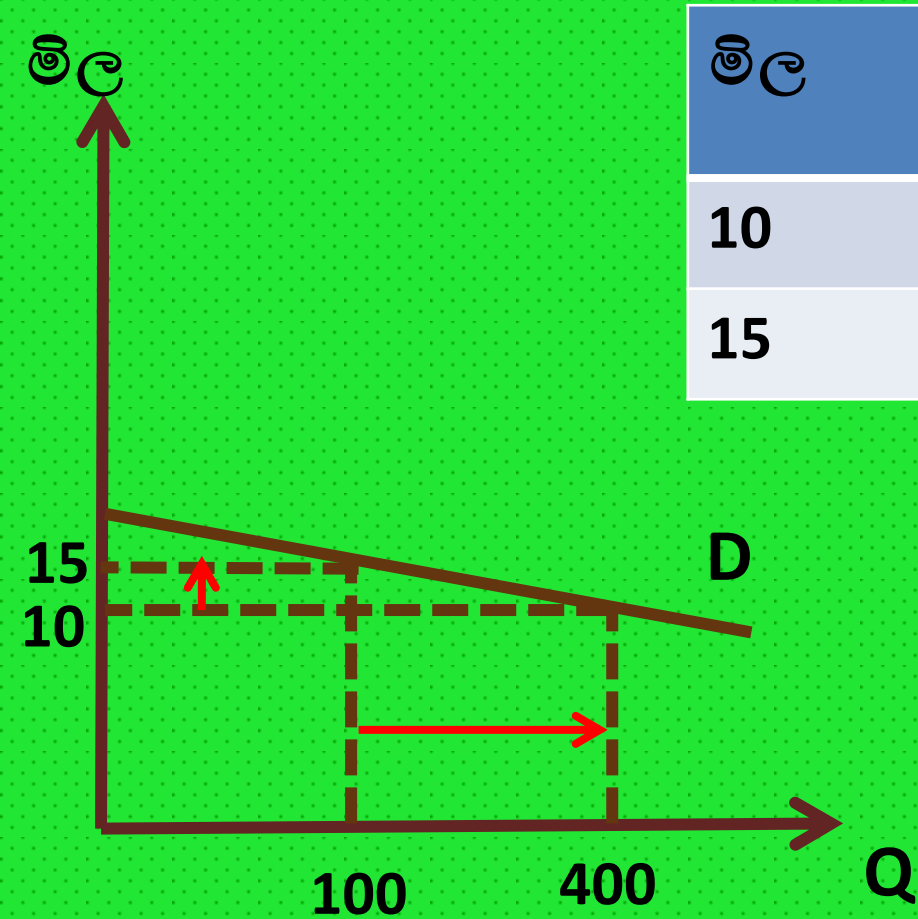
$$Aed = \frac{1}{5} \times \frac{(20 + 25)}{(4 + 5)}$$

$$\underline{\underline{Aed = 1}}$$

- ඉල්ලුම් වක්‍රය මත පිහිටි ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක නමයතාව 1 වේ.
- ඉල්ලුම් වක්‍රය මත ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයකට අදාළ මිල හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ගුණිතය වන පාරිභෝගික පැහැදීම නොවෙනස් ව පවතී.

නමය ඉල්ලුම

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වන ප්‍රතිචාරයට වඩා වැඩි ප්‍රතිචාරයකින් එම භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වේ නම් එය නමය ඉල්ලුම වේ.

මිල	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය
10	400
15	100

$$Ped = \frac{\Delta Q_d}{\Delta P} \times \frac{P}{Q_d}$$

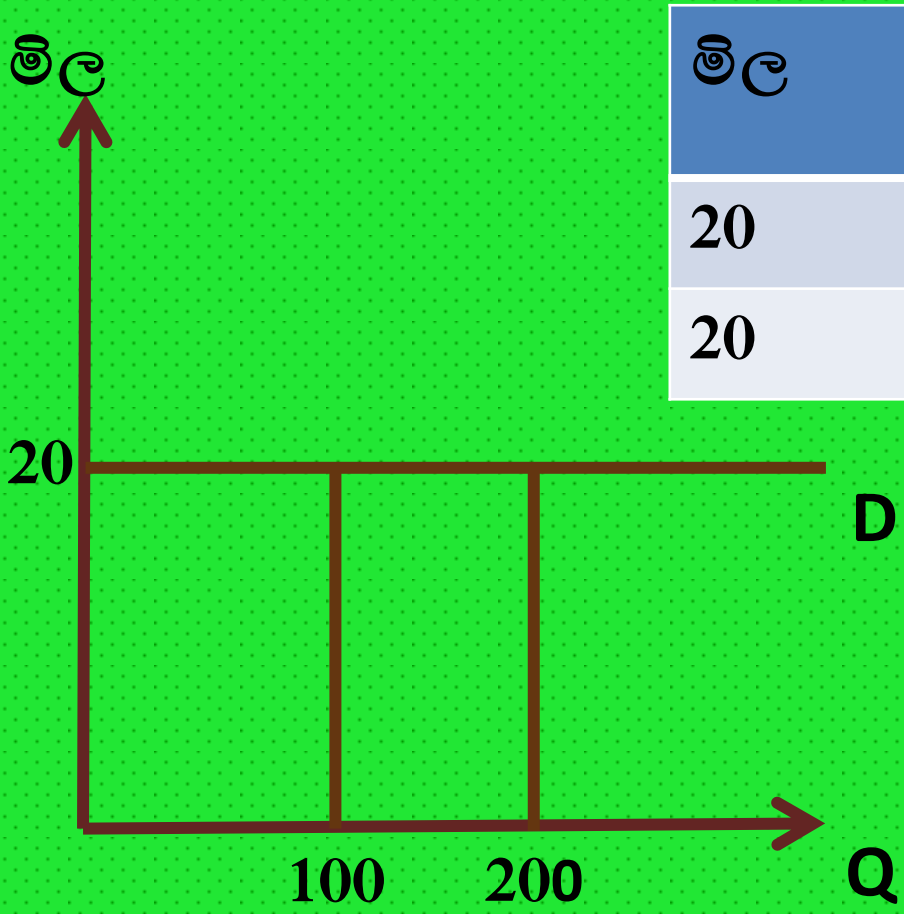
$$Ped = \frac{-300}{5} \times \frac{10}{400}$$

$$\underline{\underline{Ped = -1.5}}$$

නමය ඉල්ලුමේ දී ඉල්ලුම් වකුයේ මැද ලක්ෂ්‍යයට ඉහළින් පිහිටි ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක නමයතා සංගුණකය 1ට වැඩි අගයක් ගනී.

පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුම

යම් භාණ්ඩයක මිල ඉතා ම සුළු ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වන විට එම භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය ඉතාම විශාල ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වේ නම් එය පූර්ණ නම්‍ය

මිල	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය
20	200
20	100

$$Ped = \frac{\Delta Qd}{\Delta P} \times \frac{P}{Qd}$$

$$Ped = \frac{100}{0} \times \frac{20}{100}$$

$$\underline{\underline{Ped = \infty}}$$

පූර්ණ නම්‍ය ඉල්ලුමේ දී ඉල්ලුම් වක්‍රය තිරස් අක්ෂයට සමාන්තරව පිහිටයි.
 o ඉල්ලුම් වක්‍රයේ ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක නම්‍යතාව අපිරිමිත වේ.

ඉල්ලුම් වක්‍රයේ බැවුමේ පරස්පරය හා මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය අතර වෙනස

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලේ නිරපේක්ෂ වෙනසක් එහි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ නිරපේක්ෂ වෙනසක් අතර අනුපාතිකය ඉල්ලුම් වක්‍රයේ බැවුමේ පරස්පරය වේ. එය පහත ආකාරයට ගණනය කරයි.

$$b = \frac{\frac{\Delta Q_d}{Q_d}}{\frac{\Delta P}{P}}$$

අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබිය දී, මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව යනු සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලේ ප්‍රතිශතක වෙනස හා සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රතිශතක වෙනස අතර අනුපාතිකය වේ.

$$Ped = \frac{\frac{\Delta Q_d\%}{Q_d}}{\frac{\Delta P\%}{P}}$$

එය සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලේ නිරපේක්ෂ වෙනස හා ඉල්ලුම් වක්‍රයේ ප්‍රමාණයේ නිරපේක්ෂ වෙනස අතර අනුපාතිකය හෙවත් ඉල්ලුම් වක්‍රයේ බැවුමේ පරස්පරයේ සහ සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලේ ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයන් අතර අනුපාතිකයෙන් ගුණනය මගින් ගණනය කළ හැකි ය.

$$Ped = \frac{\frac{\Delta Q_d}{Q_d}}{\frac{\Delta P}{P}} \times \frac{P}{Q_d} \qquad Ped = b \times \frac{P}{Q_d}$$

ඉල්ලුම් සමීකරණය දී ඇති විට නිශ්චිත මිලකට අදාළ මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව ගණනය කළ හැකිය.

මේ සඳහා නිදසුන් පහත දැක්වේ.

$Q_d = 50 - 5p$ යන ඉල්ලුම් සමීකරණය අනුව මිල රු2 ට අදාළ ඉල්ලුම් නම්‍යතාව පහත පරිදි ගණනය කෙරේ.

$$Ped = b \times \frac{P}{Q_d}$$

$$Ped = -5 \times \frac{2}{40}$$

$$\underline{\underline{Ped = -0.25}}$$

$$Q_d = 50 - 5p$$

$$Q_d = 50 - 5 \times 2$$

$$Q_d = 50 - 10$$

$$Q_d = 40$$

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 08

පාරිභෝගික පැහැදීම හා මිල
ඉල්ලුම් නමුත්තාවයේ
ප්‍රයෝගික භාවිතය

මිල ඉල්ලුම් නමයතා තීරක පහත දැක් වේ.

වෙළෙඳපොළේ භාණ්ඩයෙන් භාණ්ඩයට මිල ඉල්ලුම් නමයතාව වෙනස් වේ. ඒ අනුව සමහර භාණ්ඩ සඳහා අනමය ඉල්ලුමක් ද සමහර භාණ්ඩවලට නමය ඉල්ලුමක් ද ඇති වේ. මෙසේ භාණ්ඩයකට ඇති ඉල්ලුම අනමය බව නමය බව තීරණය කරන සාධක මිල ඉල්ලුම් නමයතා තීරක ලෙස හැඳින්වේ.

1. සලකා බලන භාණ්ඩයක සුඛෝපභෝගී බව හෝ අත්‍යවශ්‍ය බව
2. භාණ්ඩයකට ඇති ආදේශක සංඛ්‍යාව හා ඒවායේ සමීප බව
3. පාරිභෝගික ආදායමෙන් භාණ්ඩය මිල දී ගැනීමට වැය කරන ප්‍රමාණය
4. භාණ්ඩයක ඇති විකල්ප ප්‍රයෝජන භාවිත සංඛ්‍යාව
5. මිල වෙනස් වීම හේතුවෙන් එයට හැඩ ගැසීමට ගත වන කාලය

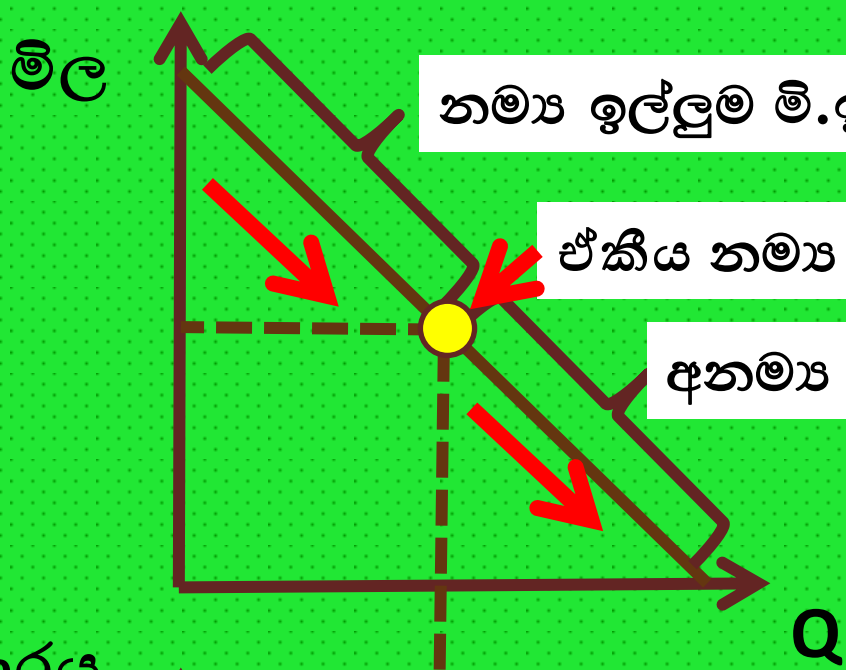
අදාළ භාණ්ඩයේ මිල වෙනස් වීම මත පාරිභෝගික පැහැදීම වෙනස් වන ආකාරය

මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව දී ඇති විටෙක අදාළ භාණ්ඩයේ මිල වෙනස් වීම මත පාරිභෝගික පැහැදීම වෙනස් වන ආකාරය නිශ්චය කළ හැකි ය. මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව හා පාරිභෝගික පැහැදීම/ ව්‍යාපාරික අයහාරය අතර සම්බන්ධතාවක් පවතී.

$$\text{පාරිභෝගික පැහැදීම} = \text{මිල} \times \text{මිලට ගන්නා ප්‍රමාණය}$$

$$\text{ව්‍යාපාරික අයහාරය} = \text{මිල} \times \text{අලවි ප්‍රමාණය}$$

ඒය ප්‍රස්තාර සටහනකින් පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

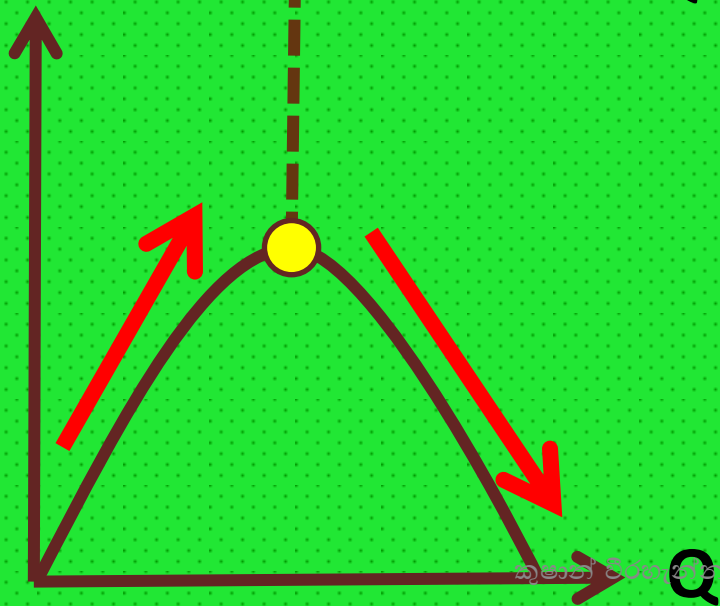

නමය ඉල්ලුම මි.ඉ.න සංගුණකය 1 වැඩි වේ

ඒකීය නමය ඉල්ලුම මි.ඉ.න සංගුණකය 1 වේ

අනමය ඉල්ලුම මි.ඉ.න සංගුණකය 1ට අඩු වේ

අයහාරය / පැහැදීම

ප්‍රස්තාරයට අනුව නමය ඉල්ලුම් ප්‍රදේශයේ දී මිල පහළ යන විට ව්‍යාපාරික අයහාරය ඉහළ යයි.

ඒකීය නමය ලක්ෂ්‍යයේ දී ව්‍යාපාරික අයහාරය උපරිම වෙයි.

අනමය ඉල්ලුම් ප්‍රදේශයේ දී මිල පහළ යන විට ව්‍යාපාරික අයහාරය පහළ යයි.

ඉල්ලුම් නමයතාව පාරිභෝගික මුළු පැහැදීම අතර පවතින සම්බන්ධතාව පහත වගුව ඇසුරෙන් ද පෙන්විය හැකි ය.

නමයතාව	නමයතා සංගුණකයේ අගය	මිල වෙනස් වීම	පාරිභෝගික පැහැදීම/ ව්‍යාපාරික අයහාරය
අපරිමිත නමයතාව (පූර්ණ නමය ඉල්ලුම)	අපිරිමිත/∞ වේ	ඉහළ යාම පහළ යාම	ශුන්‍ය වේ බලපෑම අපරිමිත වේ
නමය	1 වැඩි වේ	ඉහළ යාම පහළ යාම	පහළ යාම ඉහළ යාම
ඒකීය	1 වේ	ඉහළ යාම පහළ යාම	වෙනස් නොවේ වෙනස් නොවේ
අනමය	1 අඩු වේ	ඉහළ යාම පහළ යාම	ඉහළ යාම පහළ යාම
ශුන්‍ය නමයතාව (පූර්ණ අනමය ඉල්ලුම)	ශුන්‍ය/ 0 වේ	ඉහළ යාම පහළ යාම	ඉහළ යාම පහළ යාම

මිල ඉල්ලුම් නමයතාව ප්‍රායෝගික ව වැදගත් වන අවස්ථා නම්,

- පාරිභෝගිකයන්ට, නිෂ්පාදකයාට හා ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ට තීරණ ගැනීම සඳහා නමයතා සංකල්පය වැදගත් වේ.
- භාණ්ඩයක මිල වැඩි / අඩු වන විට පාරිභෝගික පැහැදීම / නිෂ්පාදන අයහාරයට කෙරෙන බලපෑම ප්‍රරෝකථනය කළ හැකි වීම.
- ආදායම උපරිම කෙරෙන අවස්ථාව සඳහා නිමැවුම සඳහා තීරණය කළ හැකි වීම
- ව්‍යාපාර ආයතනයකට ඇති ඒකාධිකාරී ශක්තිය නිශ්චය කළ හැකි වීම
- ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය සඳහා භාවිත කළ හැකි වීම
- වක්‍ර බදු පැනවීමේ දී අදාළ භාණ්ඩ තෝරා ගැනීම

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 09

හරස් මිල ඉල්ලුම්
නමයකාව

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව

වෙළෙඳපොළේ හුවමාරු වන එක් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වීම තවත් භාණ්ඩයක ඉල්ලුම වෙනස් වීමට බලපායි.

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබිය දී සම්බන්ධිත භාණ්ඩයක මිලේ ප්‍රතිශතක වෙනසට සාපේක්ෂ ව සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීම හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව ලෙස හැඳින්වේ.

පහත සඳහන් සූත්‍ර යොදා ගනිමින් හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව ගණනය කළ හැකි ය.

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව =

ස.බ.භා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස

සම්බන්ධිත භාණ්ඩ මිලෙහි ප්‍රතිශතක වෙනස

$$P_{ned} = \frac{\frac{\Delta Q_{dx}}{Q_{dx}} \times 100}{\frac{\Delta P_y}{P_y} \times 100}$$

$$P_{ned} = \frac{\Delta Q_{dx}}{\Delta P_y} \times \frac{P_y}{Q_{dx}}$$

$$P_{ned} = \frac{\frac{\Delta Q_{dx}}{\Delta P_y} \times \frac{P_y}{Q_{dx}}}{\Delta Q_{dx}}$$

P_{ned}/E_{xy} = හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාව

ΔQ_{dx} = සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ වෙනස

ΔP_y = සම්බන්ධිත භාණ්ඩයේ මිලේ වෙනස

P_y = සම්බන්ධිත භාණ්ඩයට කලින් පැවැති මිල

Q_x = සලකා බලන භාණ්ඩයට කලින් පැවති ඉල්ලුම

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය ධන අගයක් ගැනීම

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය ධන අගයක් ගනු ලබන්නේ සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල හා සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම අතර අනුලෝම සම්බන්ධයක් පවතින භාණ්ඩවල ය.

එසේ හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය ධන අගයක් ගනු ලබන්නේ ආදේශන භාණ්ඩවල ය.

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය සෘණ අගයක් ගැනීම

හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය සෘණ අගයක් ගනු ලබන්නේ සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල හා සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධයක් පවතින භාණ්ඩවල ය.

එසේ හරස් මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය සෘණ අගයක් ගන්නේ අනුපූරක භාණ්ඩවල ය.

හරස් මිල ඉල්ලුම් නමයකා සංගුණකයේ ප්‍රායෝගික ව වැදගත් වන ආකාර පහත පරිදි විග්‍රහ කළ හැකි ය.

- භාණ්ඩ වර්ග අතර පවතින අන්තර් සම්බන්ධතාව විග්‍රහ කිරීමට
- භාණ්ඩ සඳහා වෙළෙඳපොළේ තරගකාරීත්වය තීරණය කිරීමට
- භාණ්ඩවල හා සේවාවල සාපේක්ෂ ඉල්ලුම වෙනස් වීම් පුරෝකථනය කිරීමට

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 10

ආදායම් ඉල්ලුම්
නම්‍යතාව

ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතාව

පාරිභෝගික ආදායම වෙනස් වන විට එක් එක් භාණ්ඩ වර්ග සඳහා පවතින ඉල්ලුම වෙනස් වන ආකාරය එකිනෙකට වෙනස් ස්වරූපයක් ගනී.

ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබිය දී , පාරිභෝගික ආදායම් ප්‍රතිශත වෙනසකට සාපේක්ෂ ව සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම් ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීම ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතාව වේ.

පහත සඳහන් සූත්‍ර යොදා ගනිමින් ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාව ගණනය කළ හැකි ය.

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාව = $\frac{\text{ස.බ.භාඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස}}{\text{ආදායම් ප්‍රතිශතක වෙනස}}$

$$Y_{ed} = \frac{\frac{\Delta Q_d}{Q_d} \times 100}{\frac{\Delta Y}{Y} \times 100}$$

$$Y_{ed} = \frac{\Delta Q_d}{\Delta Y} \times \frac{Y}{Q_d}$$

$$Y_{ed} = \frac{\Delta Q_d}{\Delta Y} \times \frac{Y}{Q_d}$$

- Y_{ed}** = ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාව
- ΔQ_d** = සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ වෙනස
- ΔY** = ආදායම් වෙනස
- Y** = පාරිභෝගික කලින් පැවැති ආදායම්
- Q_d** = සලකා බලන භාණ්ඩයට කලින් පැවැති ඉල්ලුම

ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතා සංගුණකය ධන අගයක් ගැනීම

ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතා සංගුණකය ධන අගයක් ගනු ලබන්නේ ආදායමේ වෙනස හා සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ වෙනස අතර අනුලෝම සම්බන්ධයක් පවතින භාණ්ඩවල ය. එහි ධන සම්බන්ධතාවක් පවතින්නේ සාමාන්‍ය භාණ්ඩවල ය.

ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතා සංගුණකය ධන එකට වැඩි අගයක් ගැනීම

ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතා සංගුණකය ධන එකට වැඩි අගයක් ගනු ලබන්නේ ආදායම් ප්‍රතිශතක වෙනසට වඩා වැඩි ප්‍රතිශතයකින් සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම වැඩි වන විට දී ය. ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතා ධන අගය එකට වැඩි අගයක් ගන්නේ සුඛෝපභෝගී භාණ්ඩවල යි

ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතා සංගුණකය ධන එකට අඩු අගයක් ගැනීම

ආදායම් ඉල්ලුම් නමයතා සංගුණකය ධන එකට අඩු අගයක් ගනු ලබන්නේ ආදායමේ ප්‍රතිශතක වෙනසට වඩා අඩු ප්‍රතිශතයකින් සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුම වැඩි වන විට දී ය.

ආදායම ඉල්ලුම් නමයතාව ධන අගය එකට අඩු වන්නේ අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩවල ය.

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය සෘණ අගයක් ගැනීම

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය සෘණ අගයක් ගනු ලබන්නේ ආදායමේ වෙනස හා සලකා බලන භාණ්ඩයේ ඉල්ලුමේ වෙනස අතර ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවක් පවතින විට දී ය.

ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතා සංගුණකය සෘණ අගයක් ගන්නේ බාල භාණ්ඩවල ය.

ආර්ථික විග්‍රහයන් සඳහා ආදායම් ඉල්ලුම් නම්‍යතාව යොදාගත හැකි ආකාර කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- අත්‍යවශ්‍ය භාණ්ඩ, සුඛෝපභෝගී භාණ්ඩ හා බාල භාණ්ඩ යනුවෙන් වර්ග කිරීමට
- ආදායම් වෙනස් වීම මත වෙළෙඳපොළේ භාණ්ඩවලට ඇති ඉල්ලුම වෙනස් වන ආකාරය පුරෝකථනය කිරීමට

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 11

සැපයුම

දේශක - කූෂාන් චිරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

නිශ්චිත කාලයක් තුළ සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක
නොවෙනස් ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩය සඳහා වූ විවිධ මිල ගණන්
යටතේ නිශ්පාදකයන්ගේ කැමැත්ත හා හැකියාව මත සැපයීමට අපේක්ෂා
කරන විවිධ ප්‍රමාණ සැපයුම ලෙස හැඳින්වේ.

සැපයුම පහත පරිදි වර්ග කළ හැකිය

- පෞද්ගලික සැපයුම
- වෙළෙඳපොළ සැපයුම

පෞද්ගලික සැපයුම

නිශ්චිත කාලයක් තුළ දී වෙළෙඳපොළේ සිටින එක් නිශ්පාදකයෙක් විසින් සලකා බලන භාණ්ඩයට පවතින විකල්ප මිල යටතේ සැපයීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණ පෞද්ගලික සැපයුම ලෙස හැඳින්වේ.

වෙළෙඳපොළ සැපයුම

නිශ්චිත කාලයක් තුළ දී වෙළෙඳපොළේ සිටින සියලු ම නිශ්පාදකයන් විසින්, සලකා බලන භාණ්ඩය සඳහා පවතින විකල්ප මිල ගණන් යටතේ සැපයීමට අපේක්ෂා කරන විවිධ ප්‍රමාණවල එකතුව වෙළෙඳපොළ සැපයුම ලෙස හැඳින්වේ.

පෞද්ගලික සැපයුම තීරණය කරන සාධක පහත පරිදි පෙළගැස්විය හැකිය.

○ සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (P)

(සහල්, තිරිඟු පිටි, දුරකථන, කාර්මික භාණ්ඩ)

○ යෙදවුම් මිල (C)

○ තාක්ෂණය (T)

○ සම්බන්ධිත භාණ්ඩවල මිල ගණන් (Pn) (ආදේශන හා බද්ධ නිෂ්පාදන)

○ නිෂ්පාදකයාගේ අපේක්ෂා (EX)

○ රජයේ ප්‍රතිපත්ති (G)

○ වෙනත් සාධක (O)

වෙළෙඳපොළ සැපයුම තීරණය කරන සාධක පහත පරිදි පෙළ ගැස්විය හැකිය.

- සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (P)
- යෙදවුම් මිල (C)
- තාක්ෂණය (T)
- සම්බන්ධිත භාණ්ඩ වල මිල ගණන් (Pn)
- නිෂ්පාදකයන්ගේ අපේක්ෂා (Ex)
- වෙළෙඳපොළේ සිටින නිෂ්පාදකයින්ගේ සංඛ්‍යාව (N)
- රජයේ ප්‍රතිපත්ති (G)
- වෙනත් සාධක (O)

පෞද්ගලික සැපයුම තීරණය කරන සාධක වලට අමතරව නිෂ්පාදකයින්ගේ සංඛ්‍යාව හා සංයුතිය යන සාධකය වෙළෙඳපොළ සැපයුම තීරණය වීම කෙරෙහි බලපායි.

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 12

සැපයුම

දේශක - කූෂාන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

පෞද්ගලික සැපයුම ශ්‍රිතය

කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා පෞද්ගලික සැපයුම හා එය තීරණය කරන සාධක අතර සම්බන්ධය සමීකරණයක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ විට එය පෞද්ගලික සැපයුම ශ්‍රිතය ලෙස හැඳින්වේ. එය පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

$$Q_s = f (P, P_n, C, T, Ex, G, O)$$

වෙළෙඳපොළ සැපයුම ශ්‍රිතය

කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා වෙළෙඳපොළ සැපයුම හා එය තීරණය කරන සාධක අතර සම්බන්ධය සමීකරණයක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ විට එය වෙළෙඳපොළ සැපයුම ශ්‍රිතය ලෙස හැඳින්වෙන අතර එය පහත පරිදි පෙන්විය හැකි ය.

$$Q_d = f (P, P_n, C, T, Ex, N, G, O)$$

සැපයුම් න්‍යායය

සැපයුම තීරණය වීමට බලපාන ඕනෑම සාධකයක් වෙනස් වීමට අනුකූල ව සලකා බලන භාණ්ඩයේ සැපයුම වෙනස් වන ආකාරය විග්‍රහ කොට දැක්වීම සැපයුම් න්‍යායය ලෙස හැඳින්වේ.

$$Q_s = f(P, P_n, C, T, Ex, N, G, O)$$

සැපයුම් නීතිය

දෙන ලද නිශ්චිත අවස්ථාවක දී, සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා එහි සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර පවතින අනුලෝම සම්බන්ධතාව සැපයුම් නීතිය ලෙස හැඳින්වේ.

$$Q_s = f(P, P_n, C, T, Ex, N, G, O)$$

$$Q_s = f(P)$$

සැපයුම් නීතිය ඉදිරිපත් කිරීමේ දී එය පහත සඳහන් උපකල්පන මත පිහිටා ඇත.

- නිශ්චිත අවස්ථාවක මිල හා සැපයුම් ප්‍රමාණය සැලකිල්ලට ගැනීම
- මිල හැර සැපයුමට බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව පැවතීම
- සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක සැපයුම සැලකිල්ලට ගැනීම
- තාර්කික නිෂ්පාදකයන්ගේ හැසිරීම් සැලකිල්ලට ගැනීම

සැපයුම් නීතිය ඉදිරිපත් කළ හැකි විකල්ප ක්‍රම පහත පරිදි දැක්විය හැකි ය.

- සැපයුම් ලේඛනය
- සැපයුම් වක්‍රය
- සැපයුම් සමීකරණය

සැපයුම් ලේඛනය

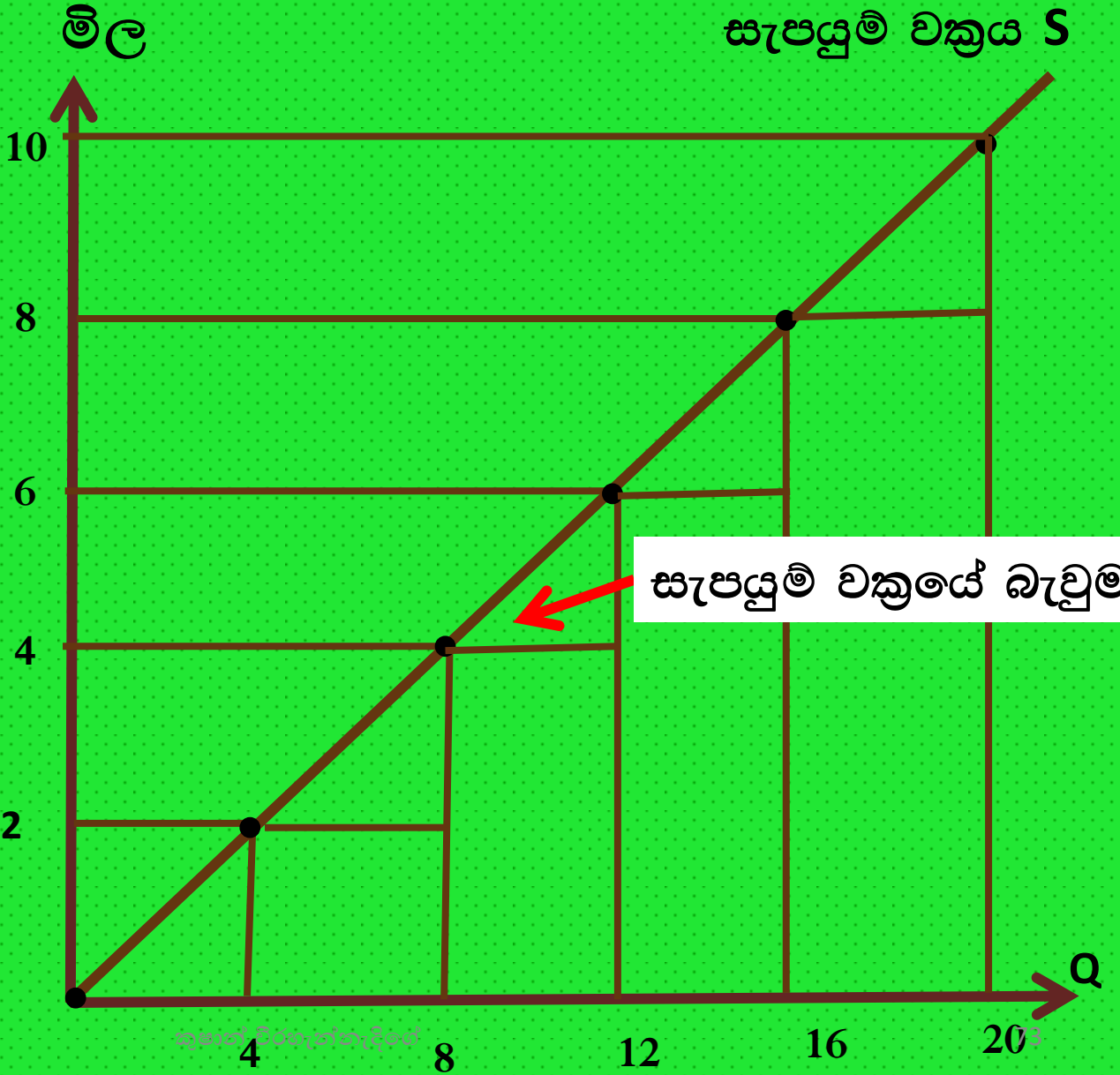
නිශ්චිත අවස්ථාවක සැපයුමට බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයට පැවතිය හැකි විකල්ප මිල ගණන් යටතේ නිෂ්පාදකයන් සැපයීමට අපේක්ෂා කරන ප්‍රමාණයන් දක්වන ලේඛනය සැපයුම් ලේඛනය ලෙස හඳුන්වයි.

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (රු) P	අපේක්ෂිත සැපයුම් ප්‍රමාණය (ඒකක)Qs
0	0
2	4
4	8
6	12
8	16
10	20

සැපයුම් වක්‍රය

නිශ්චිත අවස්ථාවක, සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයේ විකල්ප මිල ගණන් යටතේ සැපයුම් ප්‍රමාණයන් දක්වන ලක්ෂ්‍යයන් සම්බන්ධ කොට අදිනු ලබන රේඛාව සැපයුම් වක්‍රය ලෙස හඳුන්වයි.

P	0	2	4	6	8	10
Qs	0	4	8	12	16	20

කුමාර් විජේසේන

සැපයුම් සමීකරණය

නිශ්චිත අවස්ථාවක සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ගණන් හා සැපයුම ප්‍රමාණ අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාව සමීකරණයක් මගින් සාරාංශ කොට දැක්වීම සැපයුම් සමීකරණය ලෙස සලකයි.

පහළ සිට ඉහළට බෑවුම් වන සරල රේඛීය සැපයුම් වක්‍රයක පොදු සමීකරණය ලෙස දැක්විය හැකි ය.

$$Q_s = a + bp$$

Q_s = සැපයුම් ප්‍රමාණය (පරායත්ත විචල්‍ය)

a = මිල ශූන්‍ය වන විට සැපයුම් ප්‍රමාණය

b මිල සංගුණකය(මිල එක් එකකයකින් වෙනස් වූ විට සැපයුම් ප්‍රමාණය කොතරම් වෙනස් වනවාද යන්න)

$$b = \frac{\blacktriangle Q_s}{\blacktriangle P}$$

P = සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (ස්වායත්ත විචල්‍ය)

P	Qs
0	-4
2	0
4	4
6	8
8	12
10	16

$$Qs = a + bp$$

$$Qs = a + 2p$$

$$-4 = a + 2 \times 0$$

$$-4 = a + 0$$

$$-4 = a$$

01. සැපයුම් සමීකරණය ව්‍යුත්පන්න කරන්න.

$$Qs = a + bp$$

$$b = \frac{\blacktriangle Qs}{\blacktriangle P}$$

$$b = \frac{4}{2}$$

$$b = 2$$

$$Qs = -4 + 2p$$

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධය ඇති වීමට හේතු

සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක සැපයුම් පහල සිට දකුණට ඉහළට බෑවුම් වේ.

සාමාන්‍ය භාණ්ඩයක සැපයුම් වක්‍රය ඉහළට බෑවුම් වන්නේ සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාව නිසා ය. එය සැපයුම් නීතිය ලෙස හැඳින්වේ.

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හා සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධය ඇති වීමට හේතු පහත දැක්විය හැක.

- සාපේක්ෂ ලාභය
- වැඩි වන ආවස්ථික පිරිවැය (ආන්තික පිරිවැය) නීතිය බලපායි.

කිසියම් භාණ්ඩයක් වැඩියෙන් නිෂ්පාදනය කරන විට එහි ආවස්ථික පිරිවැය ද ඉහළ යන බව වැඩි වන ආන්තික පිරිවැය නීතියෙන් කියවේ. නිමැවුම වැඩි වන විට ආන්තික පිරිවැය ද ඉහළ නගින බැවින් සිය නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීමට නිෂ්පාදකයන් පෙලඹෙනුයේ වැඩිවන ආන්තික පිරිවැය පියවා ගැනීමට හැකි වන පරිදි භාණ්ඩයේ මිල ඉහළ නගිනවා නම් පමණි.

ආර්ථික විද්‍යාව

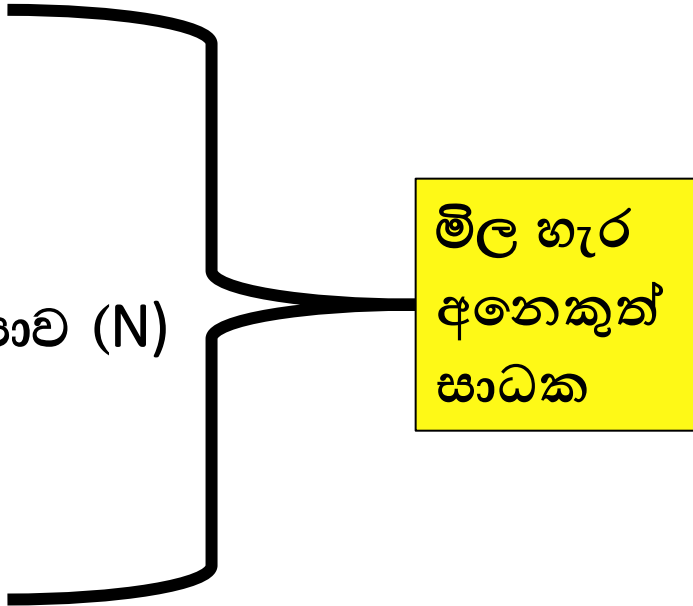
2 වන පාඩම - Video 13

සැපයුම හා සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම

දේශක - කූෂාන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

භාණ්ඩයක සැපයුම තීරණය කරන සාධක පහත පරිදි පෙළ ගැස්විය හැකිය.

- සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල (P)
- යෙදවුම් මිල (C)
- තාක්ෂණය (T)
- සම්බන්ධිත භාණ්ඩ වල මිල ගණන් (Pn)
- නිෂ්පාදකයන්ගේ අපේක්ෂා (Ex)
- වෙළෙඳපොළේ සිටින නිෂ්පාදකයින්ගේ සංඛ්‍යාව (N)
- රජයේ ප්‍රතිපත්ති (G)
- වෙනත් සාධක (O)

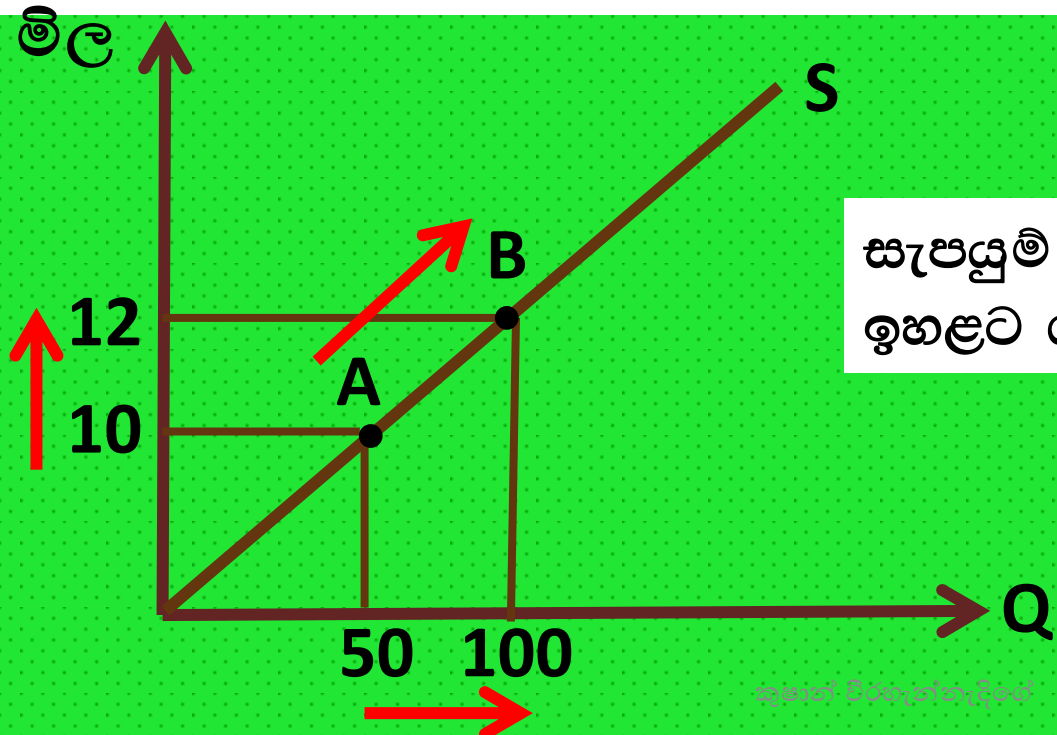

සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල හැර අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු හෝ වැඩි වීමකට ප්‍රතිචාර ව එහි සැපයුම් ප්‍රමාණය වැඩි හෝ අඩු වීම සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වීම ලෙස හඳුන්වයි.

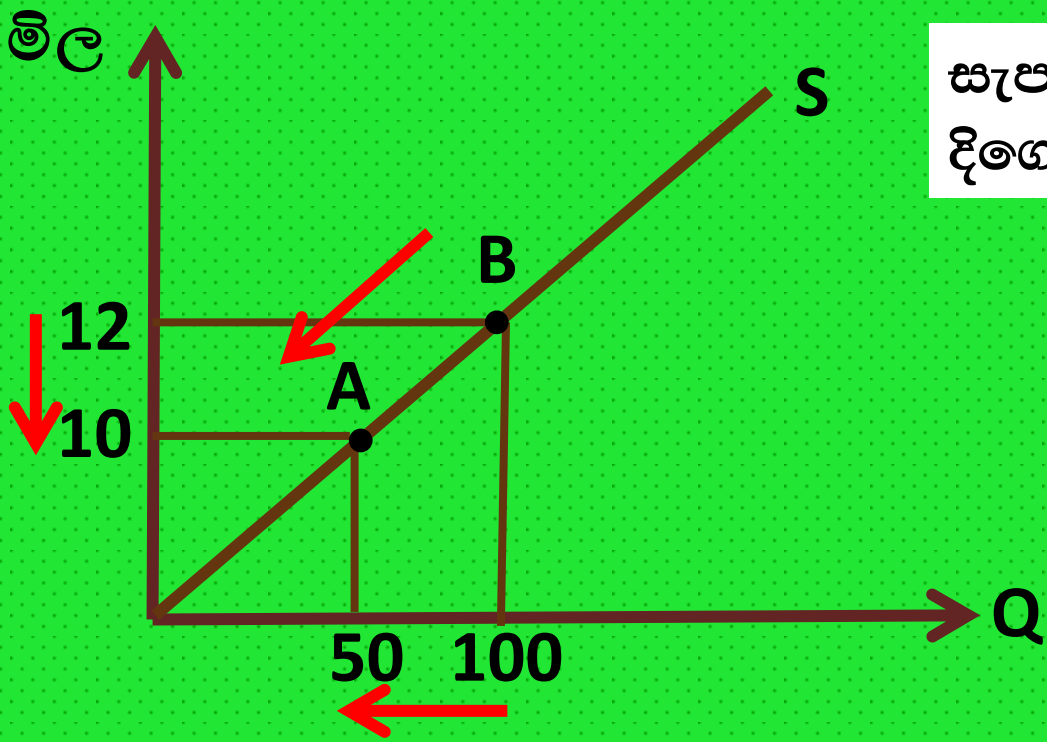
සැපයුම් ප්‍රමාණය වැඩිවීම / සැපයුම් ප්‍රසාරණය

අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබියදී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල වැඩි වුවහොත් එහි සැපයුම් ප්‍රමාණය වැඩි වන අතර එහි බලපෑම නිසා සැපයුම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය සැපයුම් වක්‍රය දිගේ ඉහළට ගමන් කරයි.

සැපයුම් ලක්ෂ්‍යය සැපයුම් වක්‍රය දිගේ ඉහළට ගමන් කරයි.

අනෙකුත් සාධක ස්ථාවරව තිබිය දී සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල අඩු වුවහොත් එහි සැපයුම් ප්‍රමාණය අඩු වන අතර එහි බලපෑම නිසා සැපයුම් වක්‍රය මත පිහිටි ලක්ෂ්‍යය සැපයුම් වක්‍රය දිගේ පහළට ගමන් කරයි.

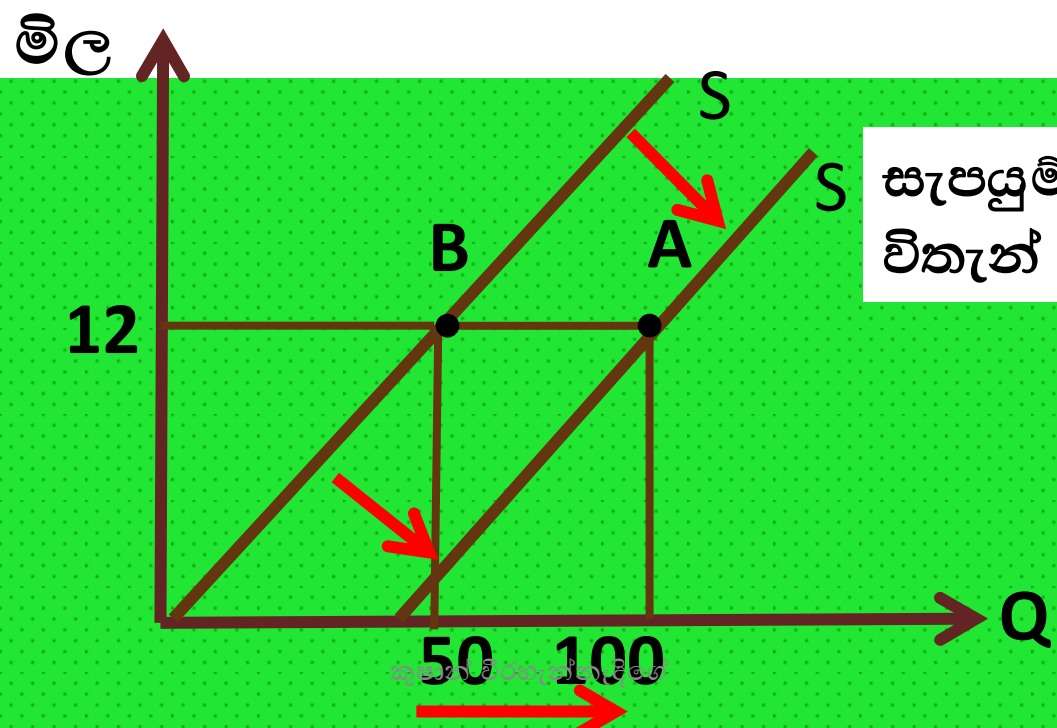
සැපයුම් ලක්ෂ්‍යය සැපයුම් වක්‍රය දිගේ පහළට ගමන් කරයි.

සැපයුම වෙනස් වීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවර ව තිබියදී සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම කරණ කොටගෙන පැවති මිල යටතේ ම සැපයුම ඉහළ යාම හෝ පහළ යාම හෝ සැපයුම වෙනස් වීම ලෙස හඳුන්වයි.

සැපයුම වැඩි වීම

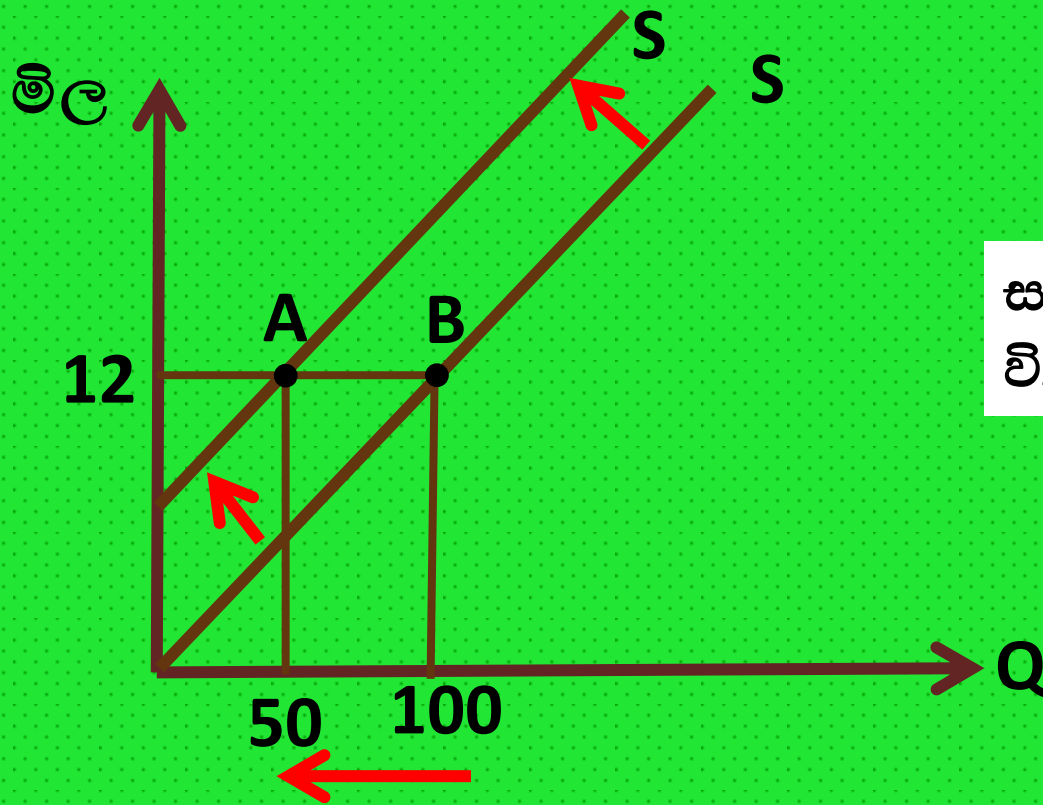
සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවර ව තිබිය දී සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම නිසා පැවති මිල යටතේ ම සැපයුම ඉහළ ගොස් සැපයුම වක්‍රය දකුණු පසට විතැන් වීම සැපයුම වැඩි වීම ලෙස හඳුන්වයි.

සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වේ.

සැපයුම අඩු වීම

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිල ස්ථාවර ව තිබිය දී සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධකයක් වෙනස් වීම නිසා පැවැති මිල යටතේ ම සැපයුම පහළ ගොස් සැපයුම වක්‍රය වම් පසට විතැන් වීම සැපයුම අඩු වීම ලෙස හඳුන්වයි.

සැපයුම වක්‍රය වම්ට විතැන් වේ.

සැපයුම් වක්‍රය දකුණට විතැන් වීමට පහත සඳහන් හේතු බලපායි.

- 1. ආදේශන භාණ්ඩ මිල අඩු වීම
- 2. නිෂ්පාදනයට යොදාගන්නා යෙදවුම් මිල අඩු වීම
- 3. තාක්ෂණික දියුණුව
- 4. වෙළෙඳපලේ සිටින සැපයුම්කරුවන් ප්‍රමාණය වැඩි වීම.
- 5. රජය නිෂ්පාදකයාගෙන් අය කරන බදු කපා හැරීම
- 6. රජය නිෂ්පාදකයාට සහනාධාර ලබා දීම
- 7. අනාගතයේ සලකන භාණ්ඩයේ මිල අඩු වෙතැයි නිෂ්පාදකයා අපේක්ෂා කිරීම

සැපයුම් වක්‍රය වමට විතැන් වීමට පහත සඳහන් හේතු බලපායි.

- 1 ආදේශන භාණ්ඩ මිල වැඩි වීම
- 2 නිෂ්පාදකයා යොදාගන්නා යෙදවුම් මිල වැඩි වීම
- 3 තාක්ෂණය යල් පැනීම
- 4 වෙළෙඳපලේ සිටින සැපයුම්කරුවන් ප්‍රමාණය අඩු වීම
- 5 රජය නිෂ්පාදකයාගෙන් අය කරන බදු වැඩි කිරීම
- 6 රජය නිෂ්පාදකයාට ලබාදෙන සහනාධාර කපා හැරීම
- 7 අනාගතයේ සලකන භාණ්ඩයේ මිල වැඩි වෙතැයි නිෂ්පාදකයා අපේක්ෂා කිරීම

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 14

සැපයුම් නමයතාවය

සැපයුම් නමයතාව

සැපයුම කෙරෙහි බලපාන ප්‍රමාණාත්මක ව මැනිය හැකි ඕනෑම සාධකයක ප්‍රතිශතක වෙනසකට සාපේක්ෂ ව සැපයුම් ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීම සැපයුම් නමයතාව වේ.

$$Q_s = f(P, P_n, C, T, Ex, N, G, O)$$

$$Q_s = f(P, P_n, C, T, Ex, N, G, O)$$

පහත පරිදි සැපයුම් නමයතාවේ ප්‍රධාන ප්‍රභේදක් හඳුනාගත හැකි ය.

- මිල සැපයුම් නමයතාව

මිල සැපයුම් නමයතාව

මිලෙහි ප්‍රතිශත වෙනසකට සාපේක්ෂ ව සැපයුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස් වීම මෑත දැක්වීම මිල සැපයුම් නමයතාව ලෙස හඳුන්වයි.

පහත දැක්වෙන පරිදි මිල සැපයුම් නමයතාව ගණනය කළ හැකි ආකාර දෙකක් පවතී එනම්,

- ලක්ෂ්‍යය මිල සැපයුම් නමයතාව
- ව්‍යාප මිල සැපයුම් නමයතාව

ලක්ෂ්‍යය මිල සැපයුම් නමයතාව

සැපයුම කෙරෙහි බලපාන අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබිය දී, සැපයුම් වකුයේ කිසියම් ලක්ෂ්‍යයයක මිලේ සුළු ප්‍රතිශතක වෙනසකට අනුව සැපයුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස මෑත දැක්වීම ලක්ෂ්‍යය මිල සැපයුම් නමයතාව ලෙස හඳුන්වයි.

ලක්ෂ්‍යය මිල සැපයුම් නම්‍යතාව මැනීමට පහත සඳහන් සූත්‍රය යොදා ගැනේ.

ස.බ.භා.සැපයුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස

ලක්ෂ්‍ය මිල සැපයුම් නම්‍යතාව = $\frac{\text{ස.බ.භා.සැපයුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස}}{\text{මිලෙහි ප්‍රතිශතක වෙනස}}$

මිලෙහි ප්‍රතිශතක වෙනස

$$P_{es} = \frac{\frac{\Delta Q_s}{Q_s} \times 100}{\frac{\Delta P}{P} \times 100}$$

$$\frac{\Delta P}{P} \times 100$$

$$P_{es} = \frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \times \frac{P}{Q_s}$$

$$P_{es} = b \times \frac{P}{Q_s}$$

කුඹාන් විරහන්තැදිගේ

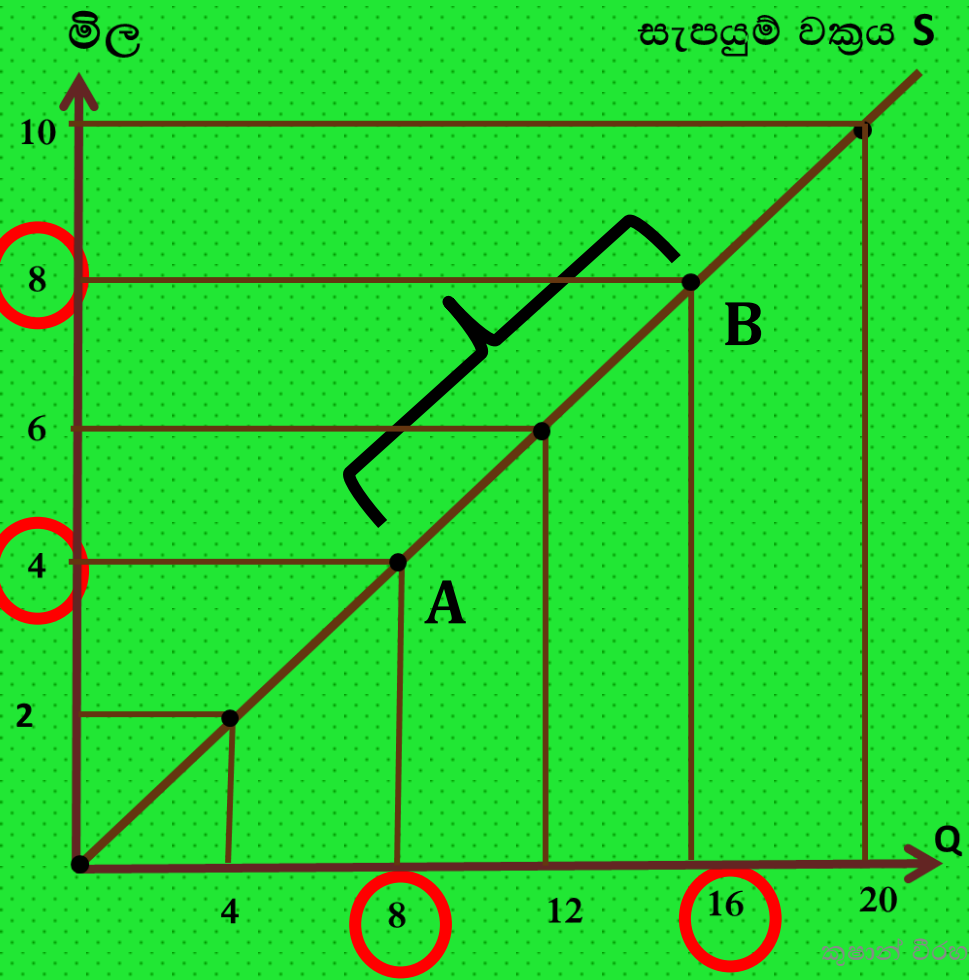
වාප මිල සැපයුම් නමයතාව

සැපයුම් වක්‍රයේ නිශ්චිත ලක්ෂ දෙකක් අතර ප්‍රදේශයේ මිලෙහි විශාල ප්‍රතිශතක වෙනසකට සාපේක්ෂ ව සැපයුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතක වෙනස මැන දැක්වීම වාප මිල සැපයුම් නමයතාව වේ. එය ගණනය කරන සූත්‍රය පහත දැක්වේ.

$$Aes = \frac{\blacktriangle Q_s}{\blacktriangle P} \times \frac{(P1 + P2)/2}{(Q1 + Q2)/2} = \frac{\blacktriangle Q_s}{\blacktriangle P} \times \frac{(P1 + P2)}{(Q1 + Q2)}$$

- Aes - වාප මිල සැපයුම් නමයතාව
- ▲ Qs සැපයුම් ප්‍රමාණයේ වෙනස
- ▲ P මිලේ වෙනස
- (P1 + P2)/2 - මිලෙහි සාමාන්‍යය
- (Q1 + Q2)/2 - සැපයුම් ප්‍රමාණයේ සාමාන්‍යය

එක්තරා භාණ්ඩයක සැපයුම් වක්‍රය පහත රූපයේ දැක්වේ.

$$A_{es} = \frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \times \frac{(P_1 + P_2)}{(Q_1 + Q_2)}$$

$$A_{es} = \frac{4}{2} \times \frac{(4 + 8)}{(8 + 16)}$$

$$\underline{\underline{A_{es} = 1}}$$

A හා B අතර ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක් නම්‍යතාව 1 වේ.

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 15

මිල සැපයුම්

නමයතාවය

දේශක - කූෂන් වීරහත්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

මිල සැපයුම් නමයතා සංගුණකයේ වටිනාකම අනුව මිල සැපයුම් නමයතාවයේ සැපයුම් ප්‍රභේද 5ක් හඳුනාගත හැකි ය.

I. (Pes = 0 නම්) පූර්ණ අනමය සැපයුම

II. (Pes 1 අඩු නම්) අනමය සැපයුම

III. (Pes = 1 නම්) ඒකීය නමය සැපයුම

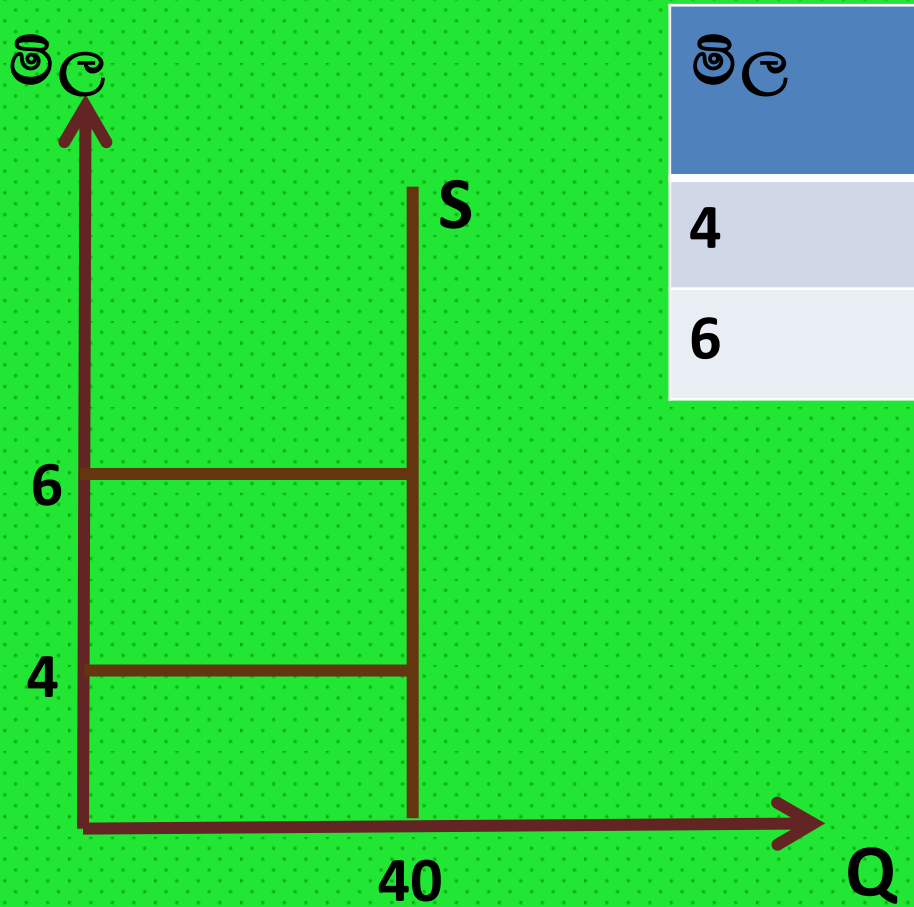
IV. (Pes 1 වැඩි නම්) නමය සැපයුම

V. (Pes = ∞ නම්) පූර්ණ නමය සැපයුම

පූර්ණ අනමය සැපයුම

යම් භාණ්ඩයක මිල කොපමන ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වුව ද එහි සැපයුම් ප්‍රමාණය නොවෙනස් ව පවතී නම් එය පූර්ණ අනමය සැපයුම වේ.

නිදසුන් :-

මිල	සැපයුම් ප්‍රමාණය
4	40
6	40

$$P_{es} = \frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \times \frac{P}{Q_s}$$

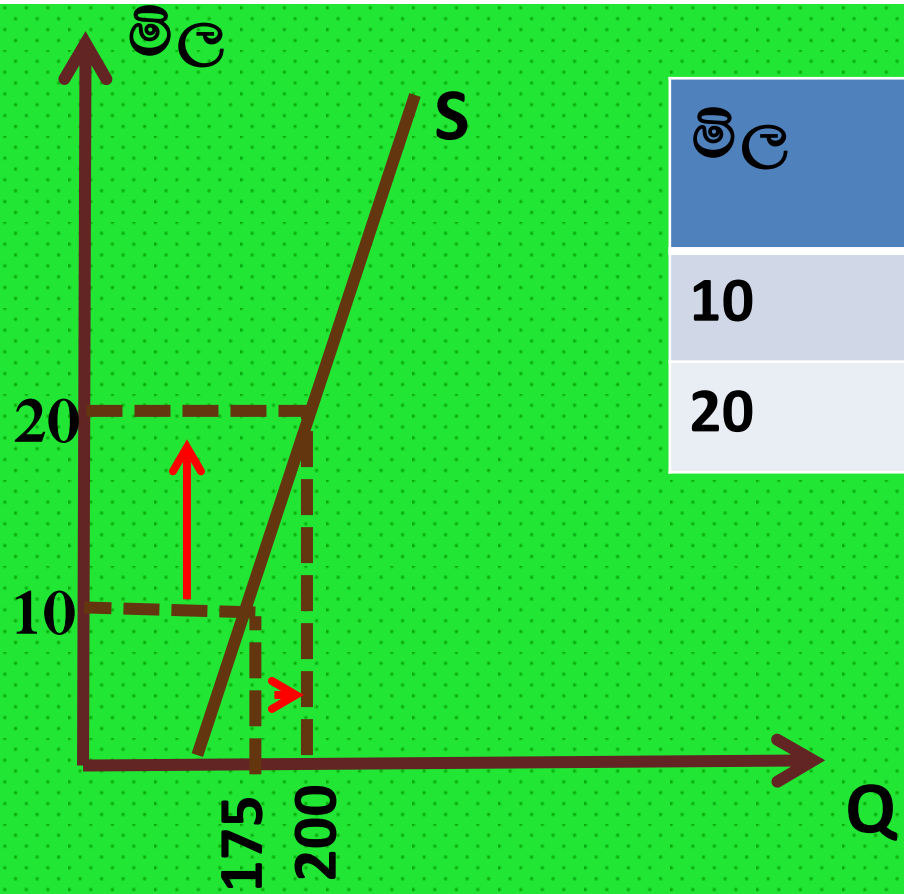
$$P_{es} = \frac{0}{2} \times \frac{6}{40}$$

$$\underline{\underline{P_{es} = 0}}$$

- පූර්ණ අනමය සැපයුමේ දී සැපයුම් වක්‍රය සිරස් අක්ෂයට සමාන්තරව පිහිටයි.
- සැපයුම් වක්‍රයේ ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක නමුත් ශුන්‍ය වේ.

අනමය සැපයුම

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වන ප්‍රතිඵලයට වඩා අඩු ප්‍රතිඵලයකින් එම භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වේ නම් එය අනමය සැපයුම වේ.

මිල	සැපයුම් ප්‍රමාණය
10	175
20	200

$$P_{es} = \frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \times \frac{P}{Q_s}$$

$$P_{es} = \frac{25}{10} \times \frac{10}{175}$$

$$\underline{\underline{P_{es} = 0.14}}$$

○ අනමය සැපයුමක දී නමයතා සංගුණකය 1ට අඩු අගයක් ගනී.

සැපයුම් වක්‍රය ඉහළට ගමන් කරන විට නමයතා සංගුණකයේ අගය එකට ආසන්න වන තෙක් ඉහළ යයි.

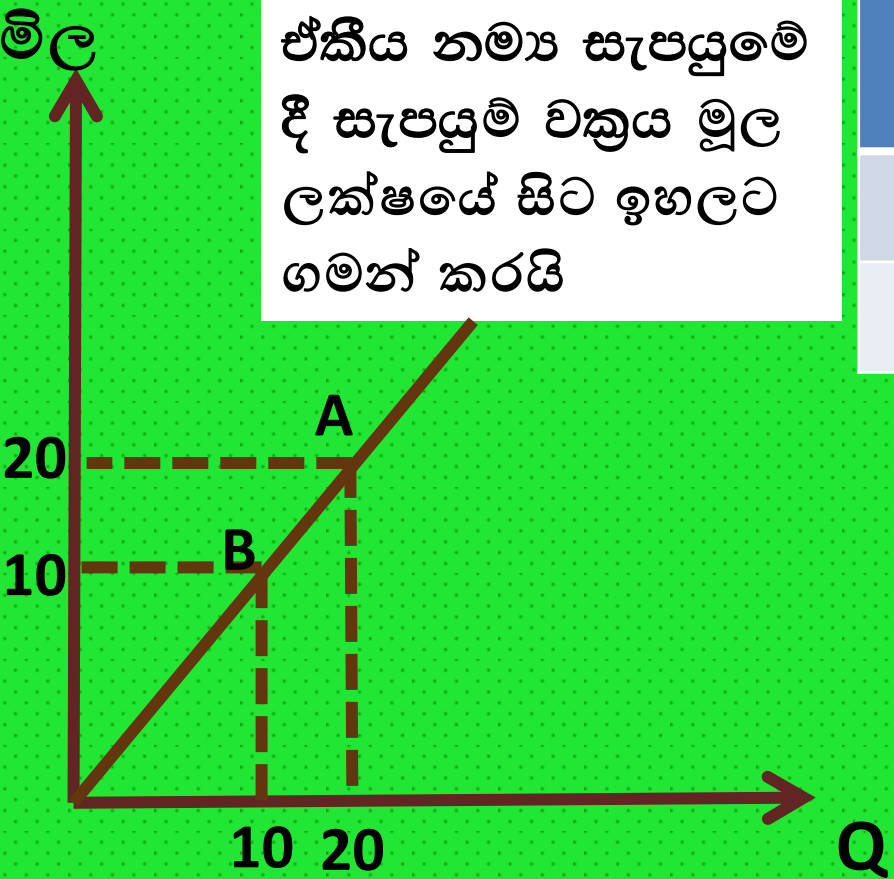
- ඊට හේතුව මිලක් සැපයුම් ප්‍රමාණයක් අතර අනුපාතය ඉහළ යෑම යි.

ඒකීය නමය සැපයුම්

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වන ප්‍රතිඵලයට සමාන ප්‍රතිඵලයකින් එම භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වේ නම් එය ඒකීය නමය සැපයුම වේ.

ඒකීය නමය සැපයුමේ දී සැපයුම් වක්‍රය මූල ලක්ෂ්‍යයේ සිට ඉහලට ගමන් කරයි

මිල	සැපයුම් ප්‍රමාණය
10	10
20	20

$$Aed = \frac{10}{10} \times \frac{(10 + 20)}{(10 + 20)}$$

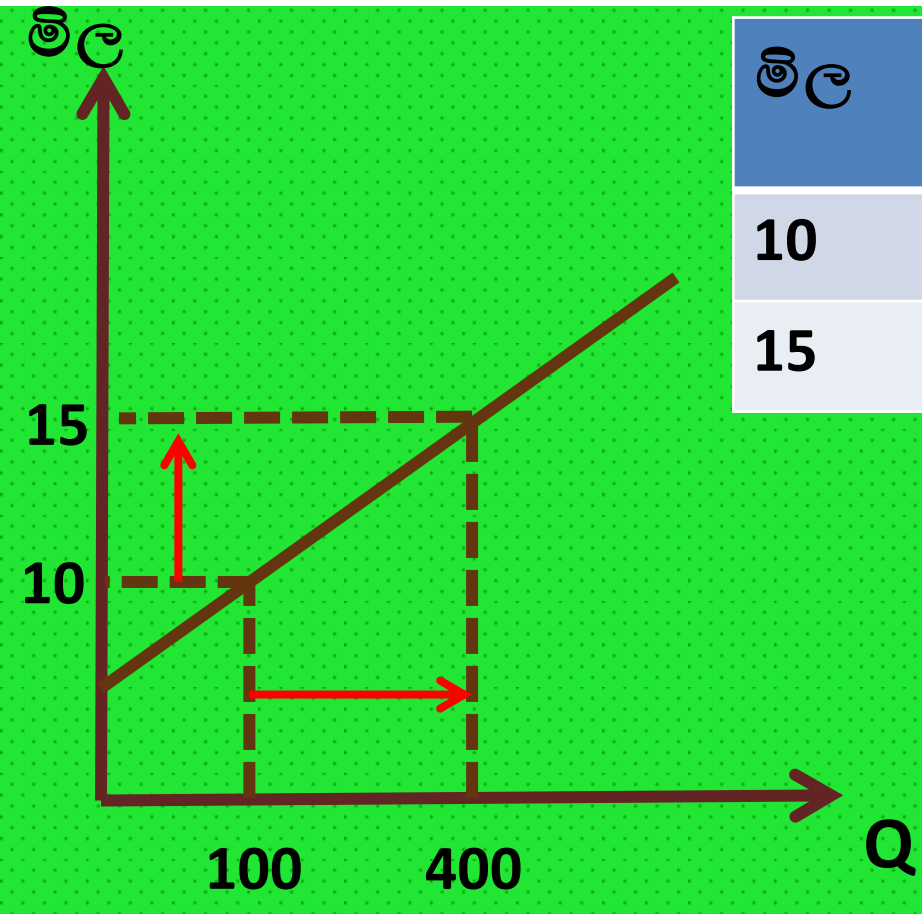
Aes = 1

• සැපයුම් වක්‍රය මත පිහිටි ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක නමයතාව 1 වේ.

ඊට හේතුව මූල ලක්ෂ්‍යයෙන් ආරම්භ වන සැපයුම් වක්‍රයක මිල සහ සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර අනුපාතය සමාන වීමයි.

නමය සැපයුම

යම් භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වන ප්‍රතිඵලයට වඩා වැඩි ප්‍රතිඵලයකින් එම භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රමාණය වෙනස් වේ නම් එය නමය සැපයුම වේ.

මිල	සැපයුම් ප්‍රමාණය
10	100
15	400

$$P_{es} = \frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \times \frac{P}{Q_s}$$

$$P_{es} = \frac{300}{5} \times \frac{10}{100}$$

$$P_{es} = 6$$

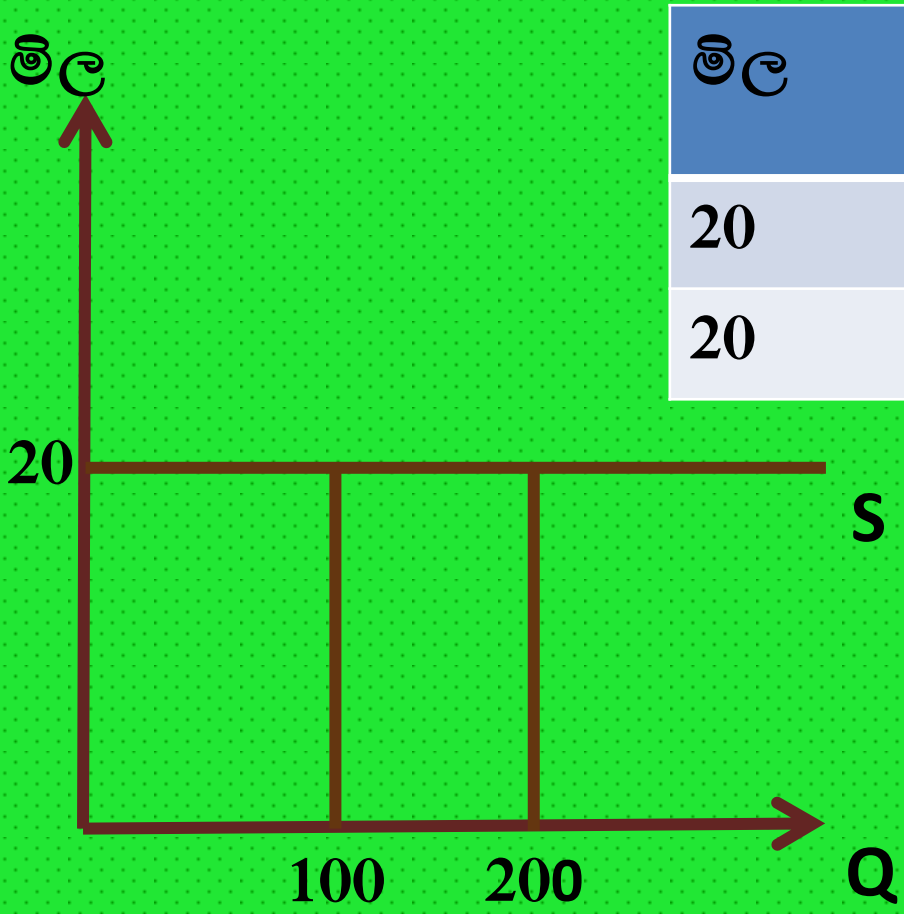
නමය සැපයුමේ දී ලක්ෂ්‍යයක නමයතා සංගුණකය 1ට වැඩි අගයක් ගනී.

සැපයුම් වක්‍රය ඉහළට ගමන් කරන විට වක්‍රය දිගේ ඉහළට යත් ම එම එකට වැඩි අගය ක්‍රමයෙන් අඩු වී එකට සමීප වේ.

- ඊට හේතුව මිල සහ සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර අනුපාතය පහළ යාම යි.

පූර්ණ නම්‍ය සැපයුම

යම් භාණ්ඩයක මිල ඉතා ම සුළු ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වන විට (ශුන්‍ය මිල මට්ටමේ වෙනසකට) එම භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රමාණය ඉතාම විශාල ප්‍රතිශතයකින් වෙනස් වේ නම් එය පූර්ණ නම්‍ය සැපයුම වේ

මිල	සැපයුම් ප්‍රමාණය
20	100
20	200

$$P_{es} = \frac{\Delta Q_s}{\Delta P} \times \frac{P}{Q_s}$$

$$P_{es} = \frac{100}{0} \times \frac{20}{100}$$

$$\underline{\underline{P_{es} = \infty}}$$

පූර්ණ නම්‍ය සැපයුමේ දී සැපයුම් වක්‍රය තිරස් අක්ෂයට සමාන්තරව පිහිටයි.
 සැපයුම් වක්‍රයේ ඕනෑම ලක්ෂ්‍යයක නම්‍යතාව අපිරිමිත වේ.

සැපයුම් වක්‍රයේ බැවුමේ පරස්පරය හා මිල ඉල්ලුම් නම්‍යතාවය අතර වෙනස

සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලේ නිරපේක්ෂ වෙනසක් එහි සැපයුම් ප්‍රමාණයේ නිරපේක්ෂ වෙනසක් අතර අනුපාතිකය සැපයුම් වක්‍රයේ බැවුමේ පරස්පරය වේ. එය පහත ආකාරයට ගණනය කරයි.

$$b = \frac{\frac{\Delta Q_s}{Q_s}}{\frac{\Delta P}{P}}$$

අනෙකුත් සාධක ස්ථාවර ව තිබිය දී, මිල සැපයුම් නම්‍යතාව යනු සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලේ ප්‍රතිශතක වෙනස හා සලකා බලන භාණ්ඩයේ සැපයුම් ප්‍රතිශතක වෙනස අතර අනුපාතය වේ.

$$P_{es} = \frac{\frac{\Delta Q_s}{Q_s} \%}{\frac{\Delta P}{P} \%}$$

එය සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලේ නිරපේක්ෂ වෙනස හා සැපයුම් වක්‍රයේ ප්‍රමාණයේ නිරපේක්ෂ වෙනස අතර අනුපාතිකය හෙවත් සැපයුම් වක්‍රයේ බැවුමේ පරස්පරයේ සහ සලකා බලන භාණ්ඩයේ මිලේ සැපයුම් ප්‍රමාණයක් අතර අනුපාතිකයෙන් ගණනය මගින් ගණනය කළ හැකි ය.

$$P_{es} = \frac{\frac{\Delta Q_s}{Q_s}}{\frac{\Delta P}{P}} \times \frac{P}{Q_s} \qquad P_{es} = b \times \frac{P}{Q_s}$$

සැපයුම් සමීකරණය දී ඇති විට නිශ්චිත මිලකට අදාළ මිල සැපයුම් නමුත් නමුත් ගණනය කළ හැකිය.

මේ සඳහා නිදසුන් පහත දැක්වේ.

$Q_s = -10 + 5p$ යන සැපයුම් සමීකරණය අනුව මිල රු 4 ට අදාළ සැපයුම් නමුත් පහත පරිදි ගණනය කෙරේ.

$$\begin{aligned} P_{es} &= b \times \frac{P}{Q_s} & Q_s &= -10 + 5p \\ P_{es} &= 5 \times \frac{4}{10} & Q_s &= -10 + 5 \times 4 \\ P_{es} &= 2 & Q_s &= -10 + 20 \\ & & Q_s &= 10 \end{aligned}$$

භාණ්ඩයක සැපයුම් මිල නම්‍යතාව තීරණය කරන සාධක ගණනාවකි.

ඒ අතරින් වැදගත් ප්‍රධාන සාධක පහත දැක් වේ

1. සාධක සංචලන හැකියාව
2. භාණ්ඩයේ ස්වභාවය
3. තොග පවත්වා ගෙන යෑමේ හැකියාව
4. මිල වෙනස් වීම හේතුවෙන් සැපයුම් වෙනස් කිරීමට ගත වන කාලය

සැපයුම් මිල නම්‍යතා සංකල්පය ආර්ථික විශ්ලේෂණය සඳහා ඉතා වැදගත් වේ.

පරිභෝගිකයන්ට, නිෂ්පාදකයන්ට, ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයන්ට විවිධ තීරණ ගැනීමේ දී සැපයුම් නම්‍යතා පිළිබඳ ව දැනුවත් ව සිටීම වැදගත් ය.

පහත දැක්වෙන්නේ මෙම විවිධ පිරිස්වලට ප්‍රායෝගික වශයෙන් සැපයුම් නම්‍යතා සංකල්පය වැදගත් වන අවස්ථා කිහිපයකි.

- භාණ්ඩයක මිල වෙනස් වන විට පාරිභෝගික පැහැදුම / නිෂ්පාදනක අයභාරයට කෙරෙන බලපෑම පුරෝකථනය කළ හැකි වීම
- තම නිෂ්පාදන සඳහා ආදායම උපරිම කෙරෙන ආකාරයට මිලක් තීරණය කළ හැකි වීම
- ව්‍යාපාර ආයතනයකට ඇති ඒකාධිකාරී ශක්තිය නිශ්චය කළ හැකි වීම
- යම් භාණ්ඩයක් සඳහා පවතින ආදේශක හා අනුපූරක භාණ්ඩ කවරේ ද යන්න හඳුනා ගැනීම
- සාධක සංචලන හැකියාව හඳුනා ගත හැකි වීම

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 16

වෙළඳපොළ

සමතුලිතය

භාණ්ඩ හා සේවා වෙළෙඳපොළ හා නිෂ්පාදන සාධක වෙළෙඳපොළ

පරිභෝජනය සඳහා නිමි භාණ්ඩ හා සේවා අලෙවි වන වෙළෙඳපොළ භාණ්ඩ හා සේවා වෙළෙඳපොළ ලෙස හැඳින්වේ.

භූමිය, ශ්‍රමය, ප්‍රාග්ධනය හුවමාරු වන වෙළෙඳපොළ නිෂ්පාදන සාධක වෙළෙඳපොළ ලෙස හඳුන්වයි.

පරිභෝජනය සඳහා භාණ්ඩ ඉල්ලුම් කරන්නේ පාරිභෝගිකයන් වන අතර, අලෙවිකරුවන් වන්නේ නිෂ්පාදන ආයතන යි.

නිෂ්පාදන සාධක සඳහා ඉල්ලුම් කරන්නේ නිෂ්පාදන ආයතන වන අතර සාධක සැපයුම්කරුවන් වන්නේ කුටුම්භ අංශය යි.

පාරිභෝගික භාණ්ඩ සඳහා ඉල්ලුමක් ඇති වන්නේ ඒවායෙහි ආන්තික උපයෝගීතාව නිසාය.

පාරිභෝගික භාණ්ඩ සඳහා සෘජු ඉල්ලුමක් පවතී.

නිෂ්පාදන සාධක සේවා සඳහා වක්‍ර ඉල්ලුමක් හෙවත් ව්‍යුත්පන්න ඉල්ලුමක් පවතී.

පහත පරිදි භාණ්ඩ හා සේවා වෙළෙඳපොළ සාධක සේවා වෙළෙඳපොළ සංසන්දනාත්මකව විග්‍රහ කළ හැකි ය.

භාණ්ඩ හා සේවා වෙළෙඳපොළ	සාධක සේවා වෙළෙඳපොළ
<ul style="list-style-type: none"> පරිභෝජන භාණ්ඩ හා සේවා හුවමාරු වෙයි. 	<ul style="list-style-type: none"> සාධක සේවා හුවමාරු වෙයි.
<ul style="list-style-type: none"> කුටුම්භ අංශය භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා ඉල්ලුම් කරයි. 	<ul style="list-style-type: none"> නිෂ්පාදන ආයතන සාධක සේවා ඉල්ලුම් කරයි.
<ul style="list-style-type: none"> නිෂ්පාදන ආයතන භාණ්ඩ හා සේවා සපයයි. 	<ul style="list-style-type: none"> නිෂ්පාදන ආයතන වලට සාධක සේවා සපයන්නේ කුටුම්භ අංශය යි.
<ul style="list-style-type: none"> භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා සෘජු ඉල්ලුමක් පවතී. 	<ul style="list-style-type: none"> සාධක සේවා සඳහා වක්‍ර ඉල්ලුමක් පවතී.

තරගකාරී වෙළෙඳපොළක ගැනුම්කරුවන්ගේ හා විකුණුම්කරුවන්ගේ අපේක්ෂාවන් තුලනය වන අවස්ථාව වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය යි.

එහි දී ඉල්ලුම්කරුවන් ඉල්ලන ප්‍රමාණයත් සැපයුම්කරුවන් සපයන ප්‍රමාණයත් එකිනෙකට සමාන වෙන නිසා අධි ඉල්ලුම්ක් හෝ අධි සැපයුමක් හෝ දක්නට නොලැබෙන අතර ඉල්ලුම්කරුවන්ගේ අපේක්ෂිත මිල හා සැපයුම්කරුවන්ගේ අපේක්ෂිත මිල එකිනෙකට සමාන වන බැවින් අධි ඉල්ලුම් මිලක් හෝ අධි සැපයුම් මිලක් ඇති නොවේ.

වෙළෙඳපොළ සමතුලිතයක ඇති කොන්දේසි පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

1. අපේක්ෂිත ඉල්ලුම් මිල හා අපේක්ෂිත සැපයුම් මිල සමාන විය යුතු ය.
2. අපේක්ෂිත ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය හා අපේක්ෂිත සැපයුම් ප්‍රමාණය සමානවිය යුතු ය.
3. අධි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය හා අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය ශුන්‍ය විය යුතු ය.
4. අධි ඉල්ලුම් මිල හා අධි සැපයුම් මිල ශුන්‍ය විය යුතු ය.
5. පාරිභෝගික පැහැදීම හා ව්‍යාපාරික අයහාරය සමාන විය යුතු ය.

වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය සත්‍ය වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයක් නොව අපේක්ෂිත තත්ත්වයකි.

වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය වෙළෙඳපොළ දිශාව පෙන්වුම් කරන දර්ශකයකි.

සමතුලිත තත්ත්වයෙන් තොර වෙළෙඳපොළක් ඇත්වුණු විට නැවත ස්වයංක්‍රීය ව සමතුලිතය කරා ළඟා වේ.

වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය පෙන්විය හැකි විකල්ප ක්‍රම පහත දැක්වේ.

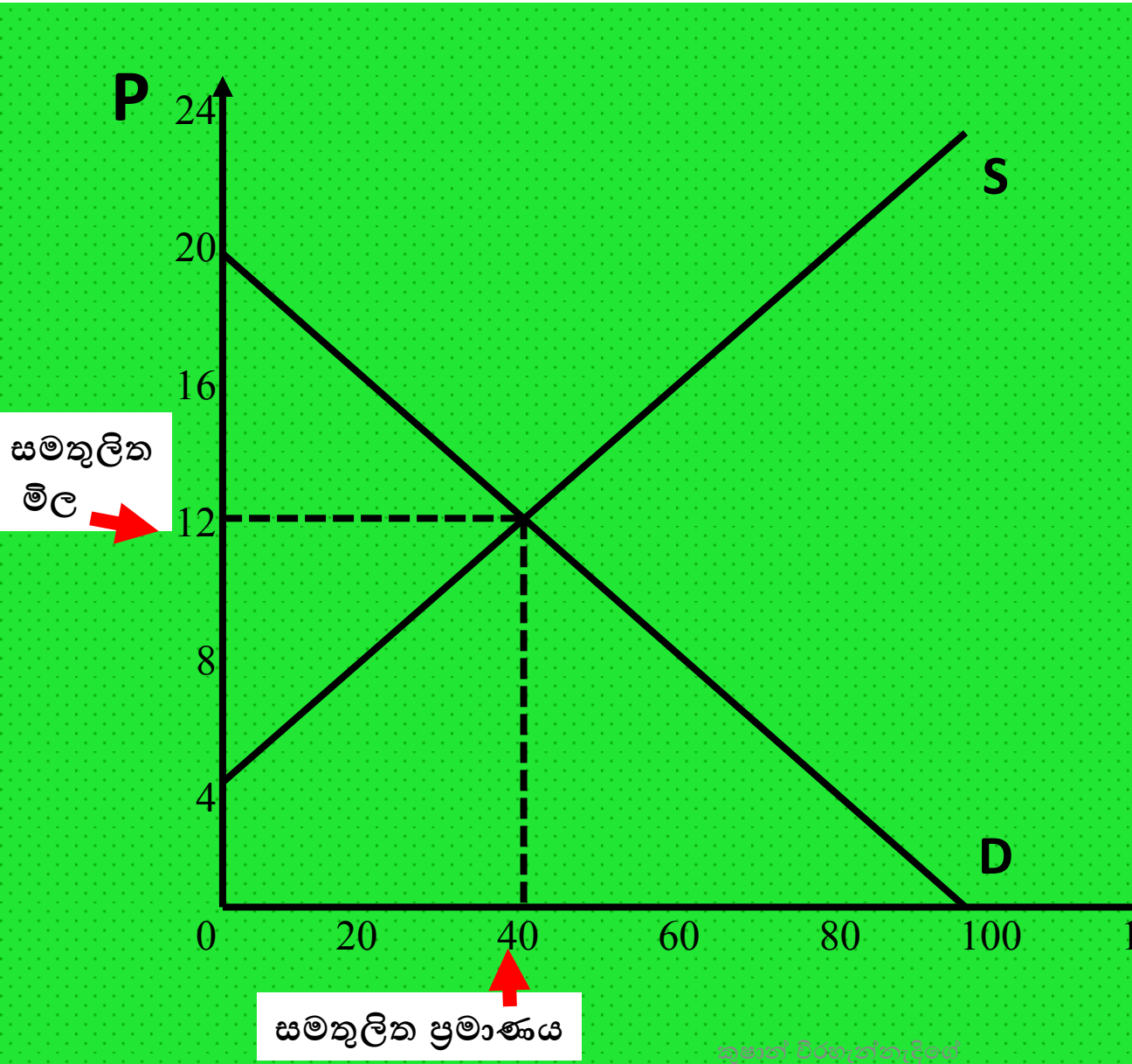
1. ඉල්ලුම් සැපයුම් ලේඛන ඇසුරෙන්
2. ඉල්ලුම් සැපයුම් වක්‍ර ඇසුරෙන් (ප්‍රස්තාරයක් මගින්)
3. ඉල්ලුම් සැපයුම් සමීකරණ ඇසුරෙන්

වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය ලේඛනයක් මගින් පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

මිල P	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය Qd	සැපයුම් ප්‍රමාණය Qs
0	100	-20
4	80	0
8	60	20
12	40	40
16	20	60
20	0	80

ඉහත ලේඛනයට අනුව මිල රු. 12.00 දී ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය ඒකක 06ක් වන අතර සැපයුම් ප්‍රමාණයද ඒකක 40 ක් හෙයින් අධි ඉල්ලුමක් හෝ අධි සැපයුමක් හෝ නොපෙන්වයි. එනම් අධි ඉල්ලුම හා අධි සැපයුම ශුන්‍ය වේ.

ඉහත ලේඛනයේ සඳහන් සංඛ්‍යා දත්ත උපයෝගී කර ගෙන ප්‍රස්තාරික ව වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය පහත පරිදි ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

මිල P	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය Qd	සැපයුම් ප්‍රමාණය Qs
0	100	-20
4	80	0
8	60	20
12	40	40
16	20	60
20	0	80

ඉහත ලේඛනයට අදාළ ව ඉල්ලුම් සහ සැපයුම් සමීකරණ පහත පරිදි ගොඩනැගිය හැකිය.

• ඉල්ලුම් සමීකරණය $Q_d = 100 - 5P$

• සැපයුම් සමීකරණය $Q_s = -20 + 5P$

සමතුලිත මිල සෙවීම

$Q_d = Q_s$

$100 - 5P = -20 + 5P$

$100 + 20 = 5P + 5P$

$120 = 10P$

$\frac{120}{10} = P$

10

$P = 12$

සමතුලිත ප්‍රමාණය සෙවීම

$Q_d = 100 - 5P$

$Q_d = 100 - 5 \times 12$

$Q_d = 100 - 60$

$Q_d = 40$

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 17

අධි ඉල්ලුම්

හා

අධි සැපයුම්

දේශක - කූෂාන් විරහන්තැදිගේ
BA (sp) Economics (SUSL)

අධි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය හා අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය

අධි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය

කිසියම් මිලක දී සපයන ප්‍රමාණය ඉක්මවා ඉල්ලුම් කරන්නා වූ ප්‍රමාණය අධි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය වේ.

$$\text{අධි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය} = (\text{ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය} - \text{සැපයුම් ප්‍රමාණය})$$

$$E_d = (Q_d - Q_s)$$

අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය

කිසියම් මිලක දී ඉල්ලුම් කරන්නා වූ ප්‍රමාණය ඉක්මවා සපයන ප්‍රමාණය අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය වේ.

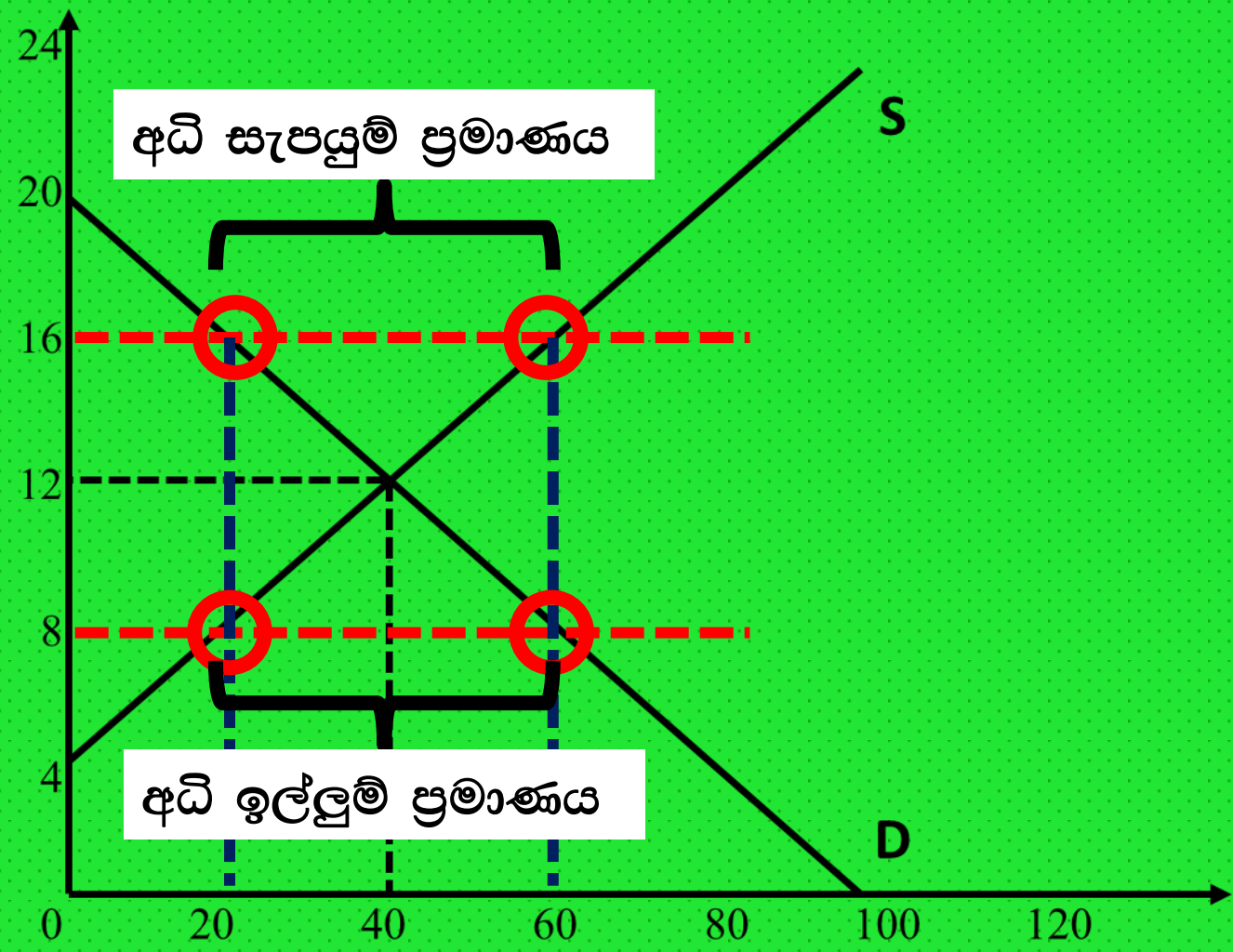
$$\text{අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය} = (\text{සැපයුම් ප්‍රමාණය} - \text{ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය})$$

$$E_s = (Q_s - Q_d)$$

අධි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය හා අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය පහත පරිදි සංඛ්‍යා සටහනකින් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

මිල P	ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය Qd	සැපයුම් ප්‍රමාණය Qs	අධි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය Ed= (Qd - Qs)	අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය Es= (Qs - Qd)	
0	100	-20	120	-120	
4	80	0	80	-80	
8	60	20	40	-40	
12	40	40	0	0	සමතුලිතය
16	20	60	-40	40	
20	0	80	-80	80	

අධි ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය හා අධි සැපයුම් ප්‍රමාණය ප්‍රස්තාර සටහනකින් පහත පරිදි පැහැදිලි කළ හැකිය.

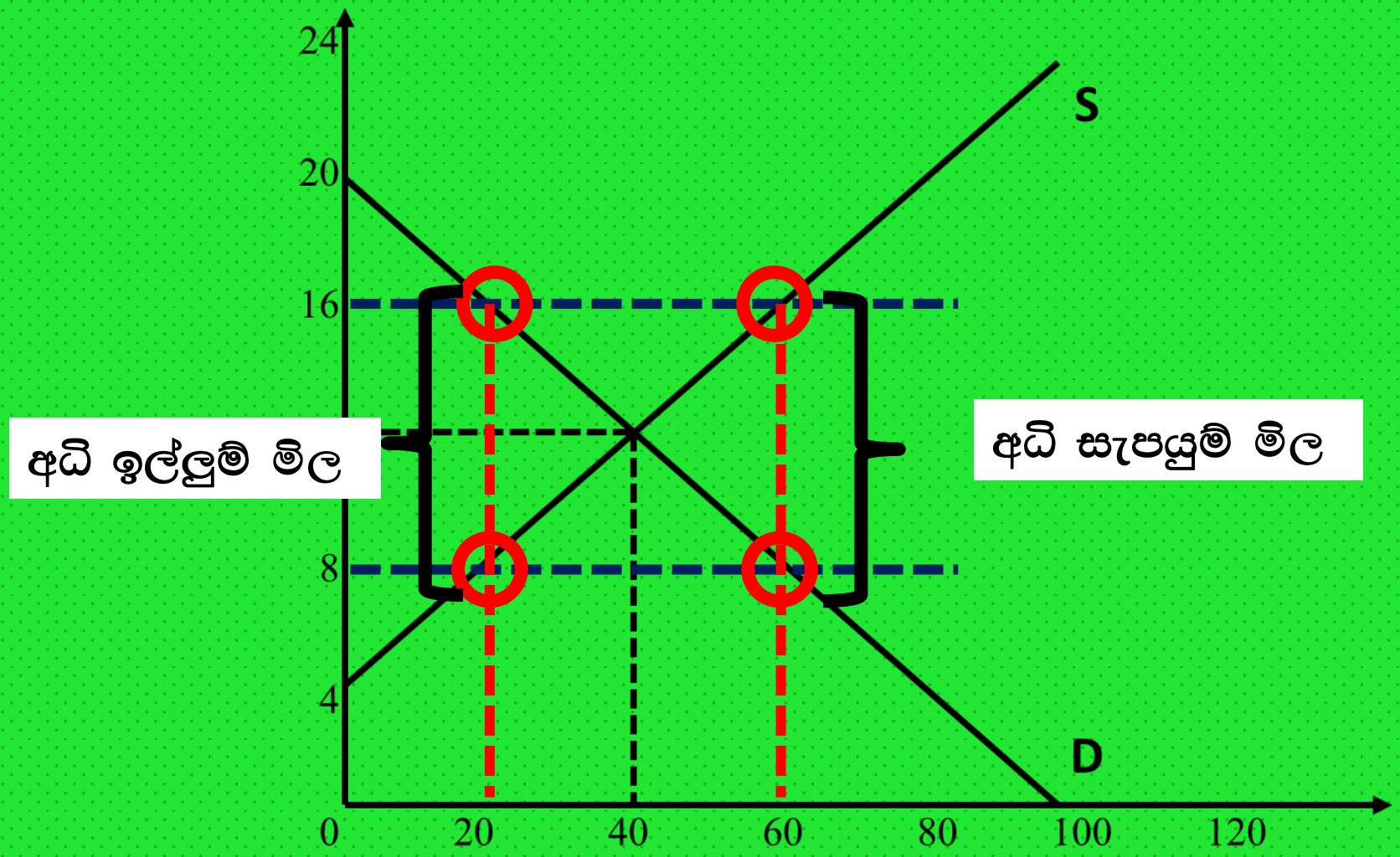
අධි ඉල්ලුම් මිල හා අධි සැපයුම් මිල පහත පරිදි සංඛ්‍යා සටහනකින් ඉදිරිපත් කළ හැකි ය.

ප්‍රමාණය ඉල්ලුම් මිල සැපයුම් මිල අධි ඉල්ලුම් මිල අධි සැපයුම් මිල

$Ed = (Qd - Qs)$ $Es = (Qs - Qd)$

-20	24	0	24	-24	
0	20	4	16	-16	
20	16	8	8	-8	
40	12	12	0	0	සමතුලිතය
60	8	16	-8	8	
80	4	20	-16	16	
100	0	24	-24	24	

අධි ඉල්ලුම් මිල හා අධි සැපයුම් මිල ප්‍රස්තාර සටහනකින් පහත පරිදි පැහැදිලි කළ හැකිය.

අධි ඉල්ලුම් මිල හා අධි සැපයුම් මිල සමීකරණ ඇසුරෙන් ද පැහැදිලි කළ හැකි ය.

- ඉල්ලුම් සමීකරණය $Q_d = 100 - 5P$
- සැපයුම් සමීකරණය $Q_s = -20 + 5P$

අධි ඉල්ලුම් සමීකරණය	අධි සැපයුම් සමීකරණය
$E_d = Q_d - Q_s$	$E_s = Q_s - Q_d$
$E_d = 100 - 5P - (-20 + 5P)$	$E_s = -20 + 5P - (100 - 5P)$
$E_d = 100 - 5P + 20 - 5P$	$E_s = -20 + 5P - 100 + 5P$
<u><u>$E_d = 120 - 10P$</u></u>	<u><u>$E_s = -120 + 10P$</u></u>

අධි ඉල්ලුම් හා අධි සැපයුම් සමීකරණ වල E_d හෝ $E_s = 0$ ආදේශ කිරීමෙන් සමතුලිත මිල සෙවිය හැකිය

$$\begin{aligned}
 0 &= 120 - 10P & \underline{-120} &= P \\
 0 - 120 &= -10P & -10 & \\
 -120 &= -10P & \underline{\underline{12}} &= P
 \end{aligned}$$

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 18

පාරිභෝගික අතිරික්තය

හා

නිෂ්පාදන අතිරික්තය

දේශක - කුමන් විරහන්තැදිගේ

BA (sp) Economics (SUSL)

පාරිභෝගික අතිරික්තය

වෙළෙඳපොළේ හුවමාරු කරගනු ලබන සමතුලිත භාණ්ඩ ප්‍රමාණය සඳහා පාරිභෝගිකයන් ගෙවීමට කැමැති මිලක් සත්‍ය වශයෙන් ම ඔහු ගෙවන මිලක් අතර වෙනස පාරිභෝගික අතිරික්තය යි.

වෙළෙඳපොළ තීරණය වූ සමතුලිත මිල යනු පාරිභෝගිකයා ගෙවන මිල විනා ගෙවීමට කැමැති මිල නොවේ. පාරිභෝගිකයා ගෙවීමට කැමැති මිල ඊට වඩා වැඩි විය හැකි ය. වැඩි මිලක් ගෙවීමට අපේක්ෂාවෙන් සිටිය දී ඉල්ලුම් හා සැපයුම් බලවේග තුළින් ඊට ගැළපෙන මිලක් තීරණ වී එය සමතුලිත මිල වශයෙන් පවතී. මේ නිසා පාරිභෝගිකයාට වාසි දායක තත්ත්වයක් ඇති වේ.

$$\text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} = \frac{\begin{matrix} \text{උපරිම ඉල්ලුම් මිල} \\ \text{සමතුලිත මිල} \\ \text{අතර වෙනස} \end{matrix} \times \begin{matrix} \text{සමතුලිත} \\ \text{ප්‍රමාණය} \end{matrix}}{2}$$

පාරිභෝගිකයන් ගෙවීමට කැමැති මිල

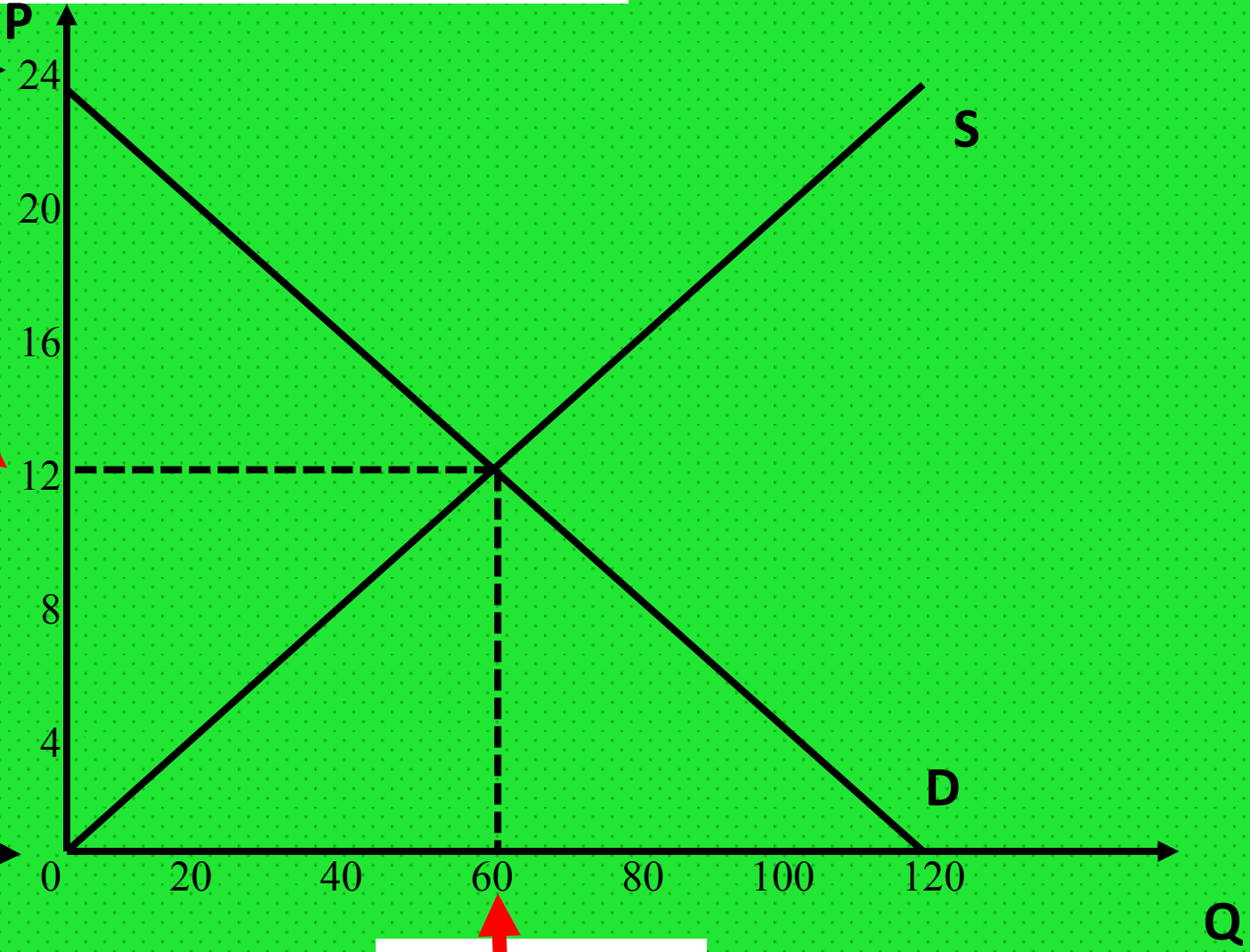
උපරිම ඉල්ලුම් මිල

සමතුලිත මිල

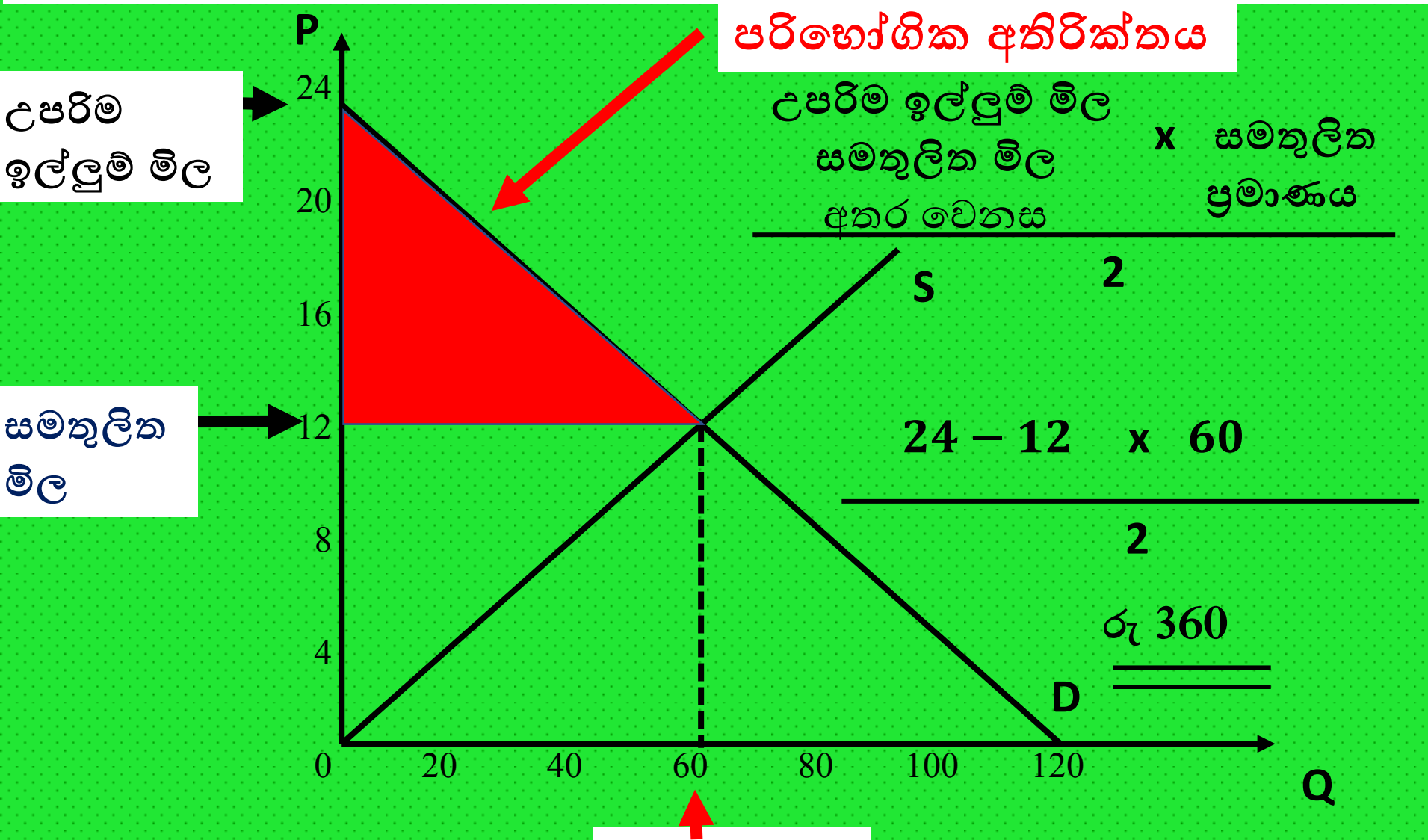
අවම සැපයුම් මිල

සැපයුම්කරුවන් භාණ්ඩ සඳහා අපේක්ෂා කරන අවම මිල

සමතුලිත ප්‍රමාණය

පාරිභෝගික අතිරික්තය ප්‍රස්තාර සටහනකින් පහත පරිදි පැහැදිලි කළ හැකිය.

පාරිභෝගික අතිරික්තය

උපරිම ඉල්ලුම් මිල

උපරිම ඉල්ලුම් මිල
සමතුලිත මිල
අතර වෙනස \times සමතුලිත ප්‍රමාණය

සමතුලිත මිල

$$\frac{24 - 12}{2} \times 60 = 360$$

සමතුලිත කුණාන් වර්ගයෙන් ප්‍රමාණය

උපරිම ඉල්ලුම් මිල, සමීකරණයක් මගින් පහත පරිදි සොයා ගත හැකි ය.

$$Q_d = 100 - 5P$$

$$0 = 100 - 5P$$

$$0 - 100 = -5P$$

$$\frac{-100}{-5} = P$$

$$\underline{\underline{P = 20}}$$

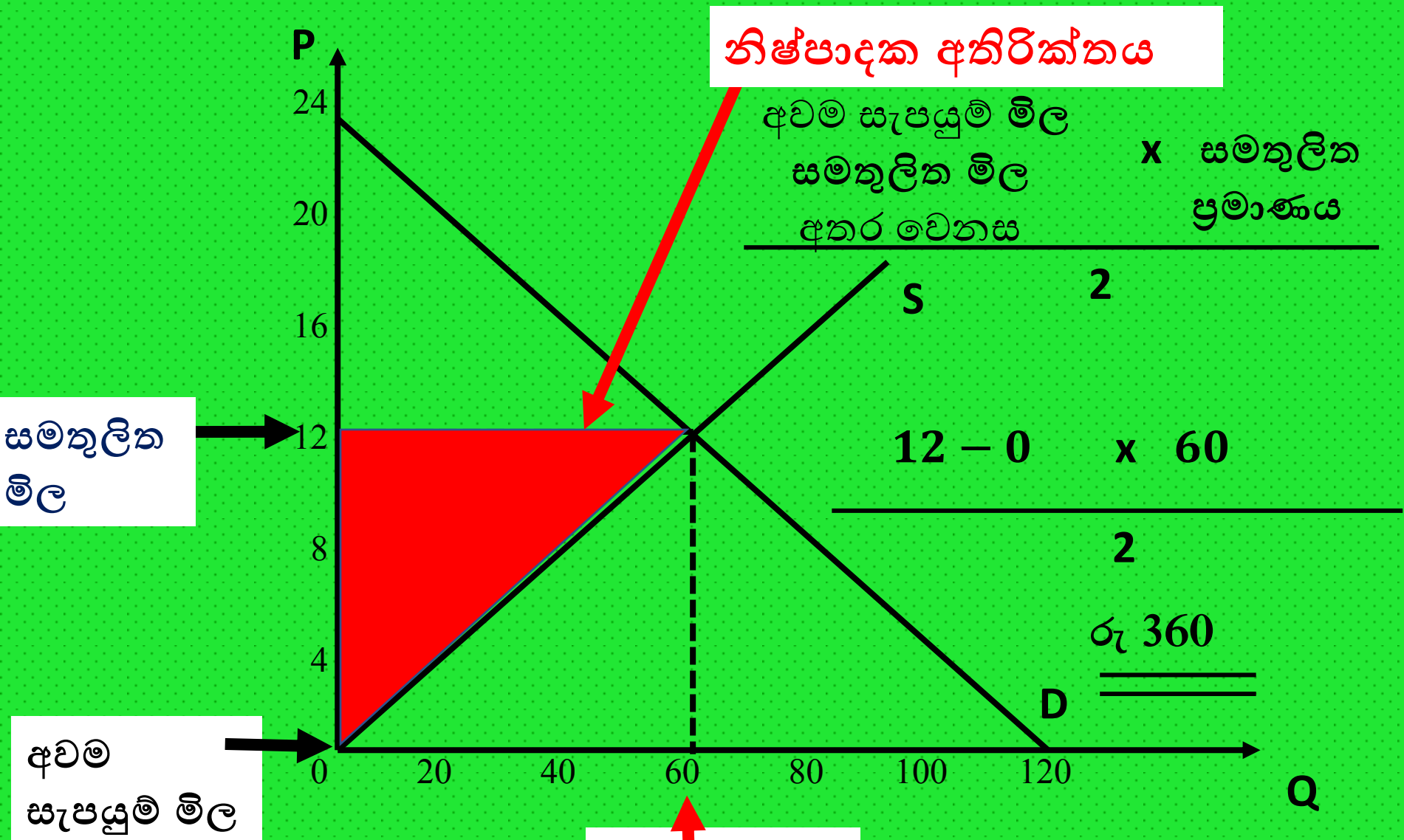
නිෂ්පාදක අතිරික්තයයි

සැපයුම්කරුවන් භාණ්ඩ සඳහා අපේක්ෂා කරන අවම මිලක් (ආන්තික පිරිවැය) සත්‍ය වශයෙන්ම ඔවුන්ට වෙළෙඳපොළේ දී ලැබෙන මිලක් අතර වෙනස නිෂ්පාදක අතිරික්තයයි.

නිෂ්පාදකයාගේ මුළු අයහාරයෙන් මුළු විචල්‍ය පිරිවැය අඩු කළ විට ඉතිරිවන ප්‍රමාණය නිෂ්පාදක අතිරික්තයයි.

$$\text{නිෂ්පාදක අතිරික්තය} = \frac{\begin{array}{l} \text{අවම සැපයුම් මිල} \\ \text{සමතුලිත මිල} \\ \text{අතර වෙනස} \end{array} \times \begin{array}{l} \text{සමතුලිත} \\ \text{ප්‍රමාණය} \end{array}}{2}$$

නිෂ්පාදක අතිරික්තය ප්‍රස්තාර සටහනකින් පහත පරිදි පැහැදිලි කළ හැකි ය.

සමතුලිත මිල

නිෂ්පාදක අතිරික්තය

අවම සැපයුම් මිල

සමතුලිත කුණාන් වර්ගයේ ප්‍රමාණය

අවම සැපයුම් මිල, සමීකරණයක් මගින් පහත පරිදි සොයා ගත හැකි ය.

$$Q_s = -20 + 5P$$

$$0 = -20 + 5P$$

$$0 + 20 = 5P$$

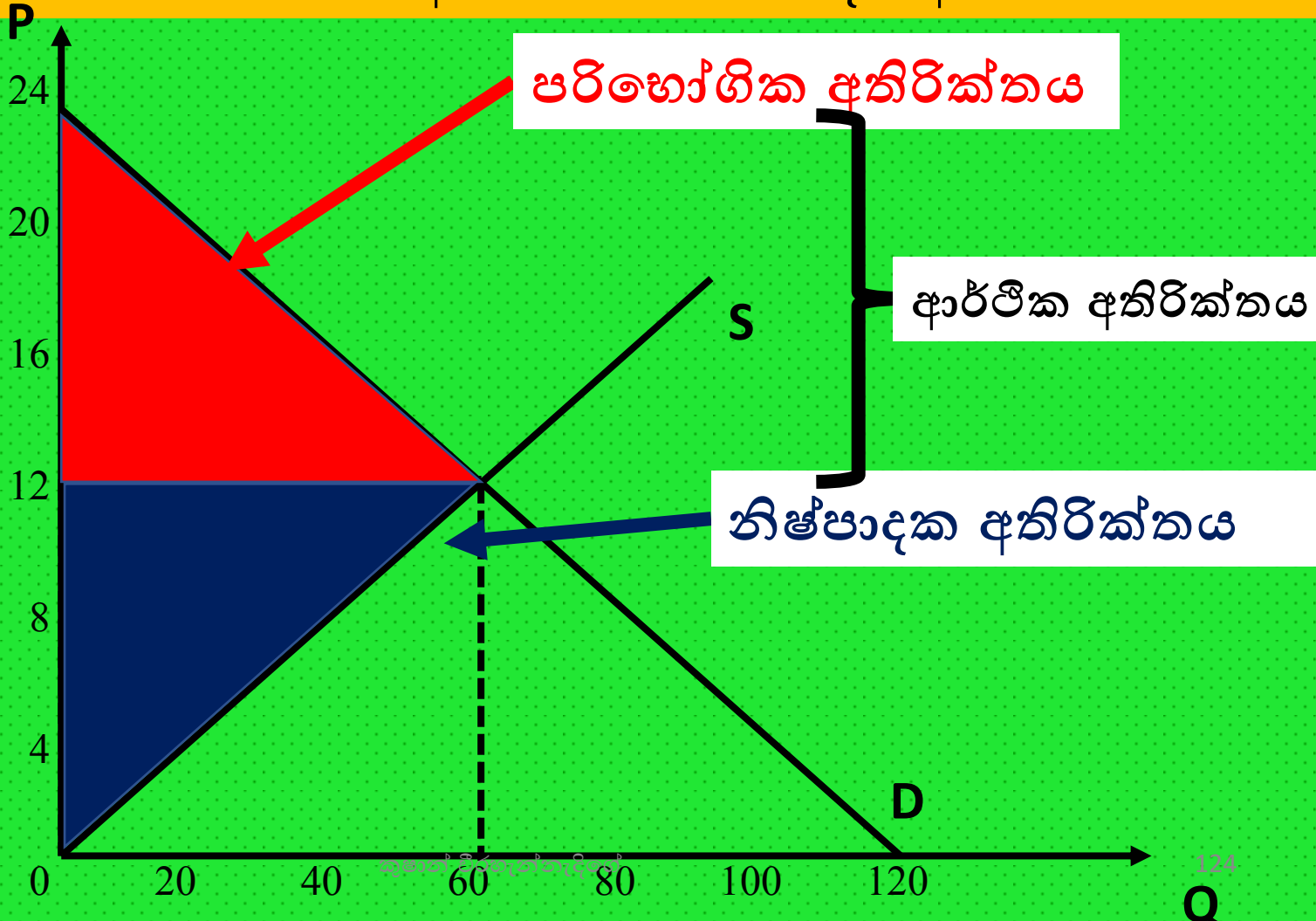
$$\frac{20}{5} = P$$

$$\underline{\underline{P = 4}}$$

ආර්ථික අතිරික්තය

සමතුලිත හුවමාරුව තුළින් ගැනුම්කරුවන් හා නිෂ්පාදකයන් හිමි කරගන්නා වාසියයි.

$$\text{ආර්ථික අතිරික්තය} = \text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} + \text{නිෂ්පාදක අතිරික්තය}$$

ආර්ථික විද්‍යාව

2 වන පාඩම - Video 19

සමතුලිතය වෙනස් වීම

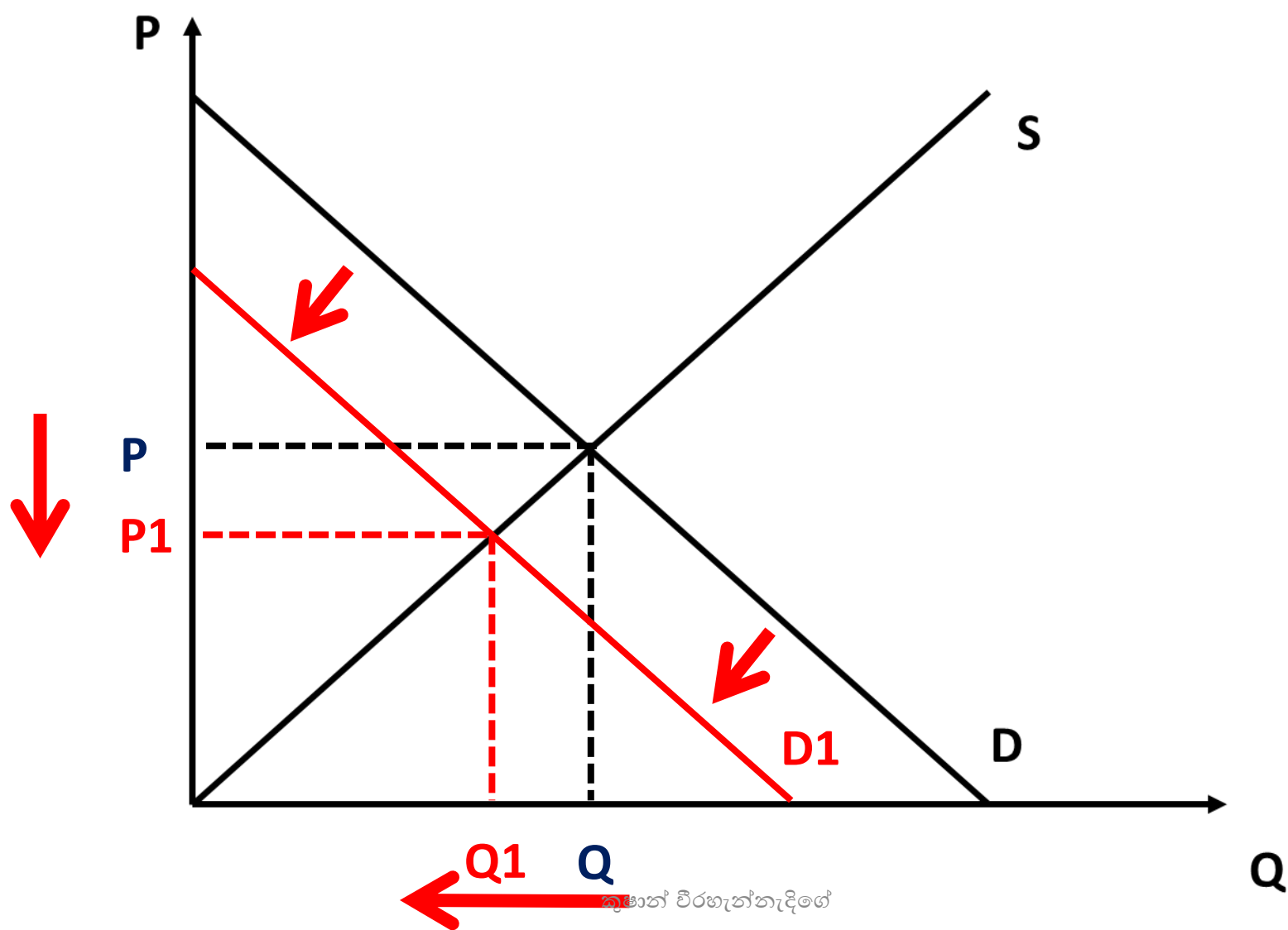
වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය වෙනස් වීම

තරගකාරී වෙළෙඳපොළක සමතුලිතය මිල හැර අනෙකුත් සාධක වල බලපෑම නිසා ඉල්ලුම් වක්‍රය හෝ සැපයුම් වක්‍රය හෝ වමට හෝ දකුණට විකැන් වීම නිසා වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය වෙනස් වේ.

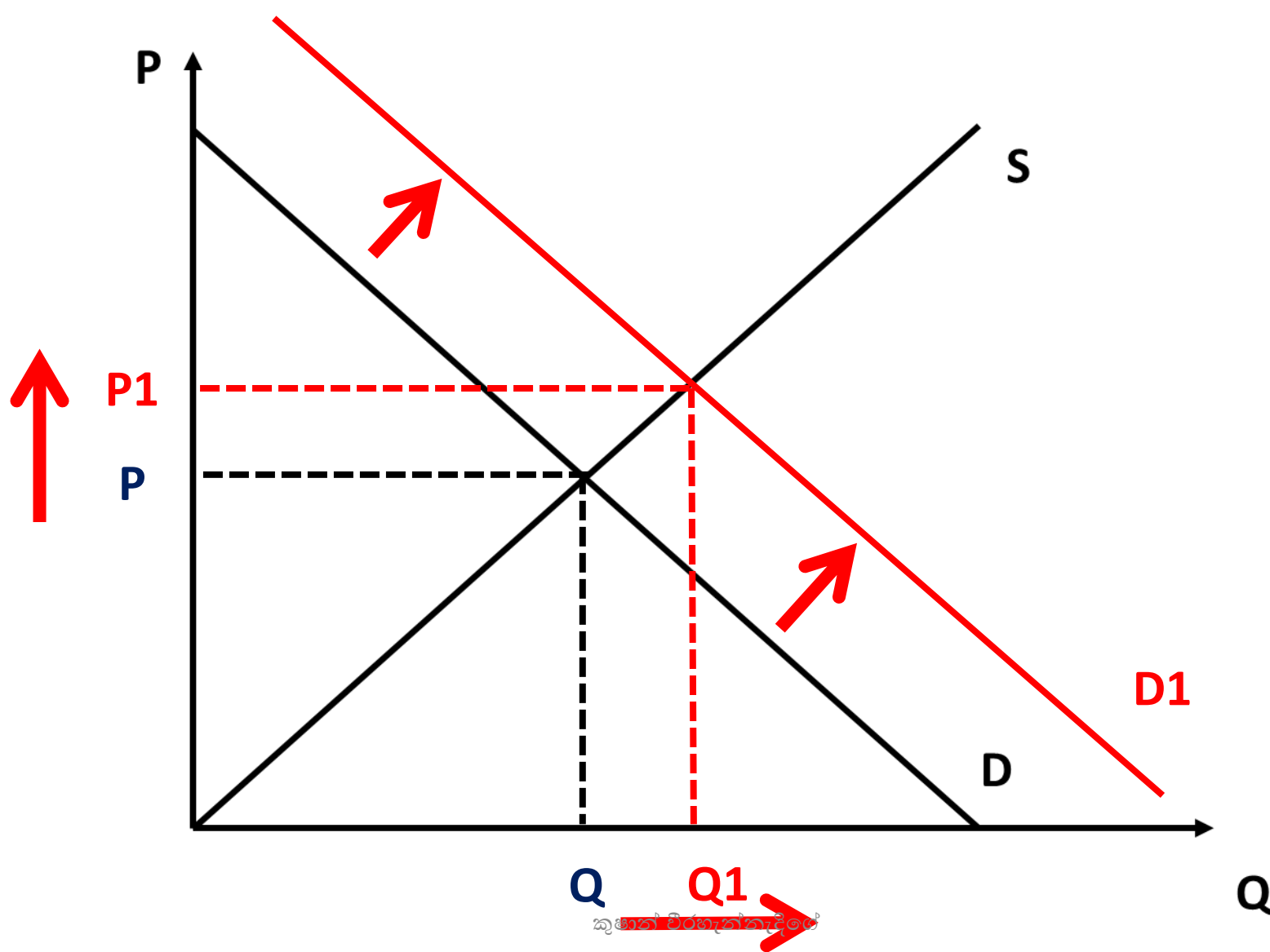
වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය වෙනස් වන ආකාර පහත පරිදි වේ.

- සැපයුම් වක්‍රය ස්ථාවර ව තිබිය දී ඉල්ලුම් වක්‍රය වෙනස් වීම
- ඉල්ලුම් වක්‍රය ස්ථාවර ව තිබිය ද සැපයුම් වක්‍රය වෙනස් වීම
- ඉල්ලුම් සහ සැපයුම් වක්‍ර දෙක ම එක වර වෙනස් වීම

සැපයුම් වක්‍රය ස්ථාවර ව තිබිය දී ඉල්ලුම අඩු වීම

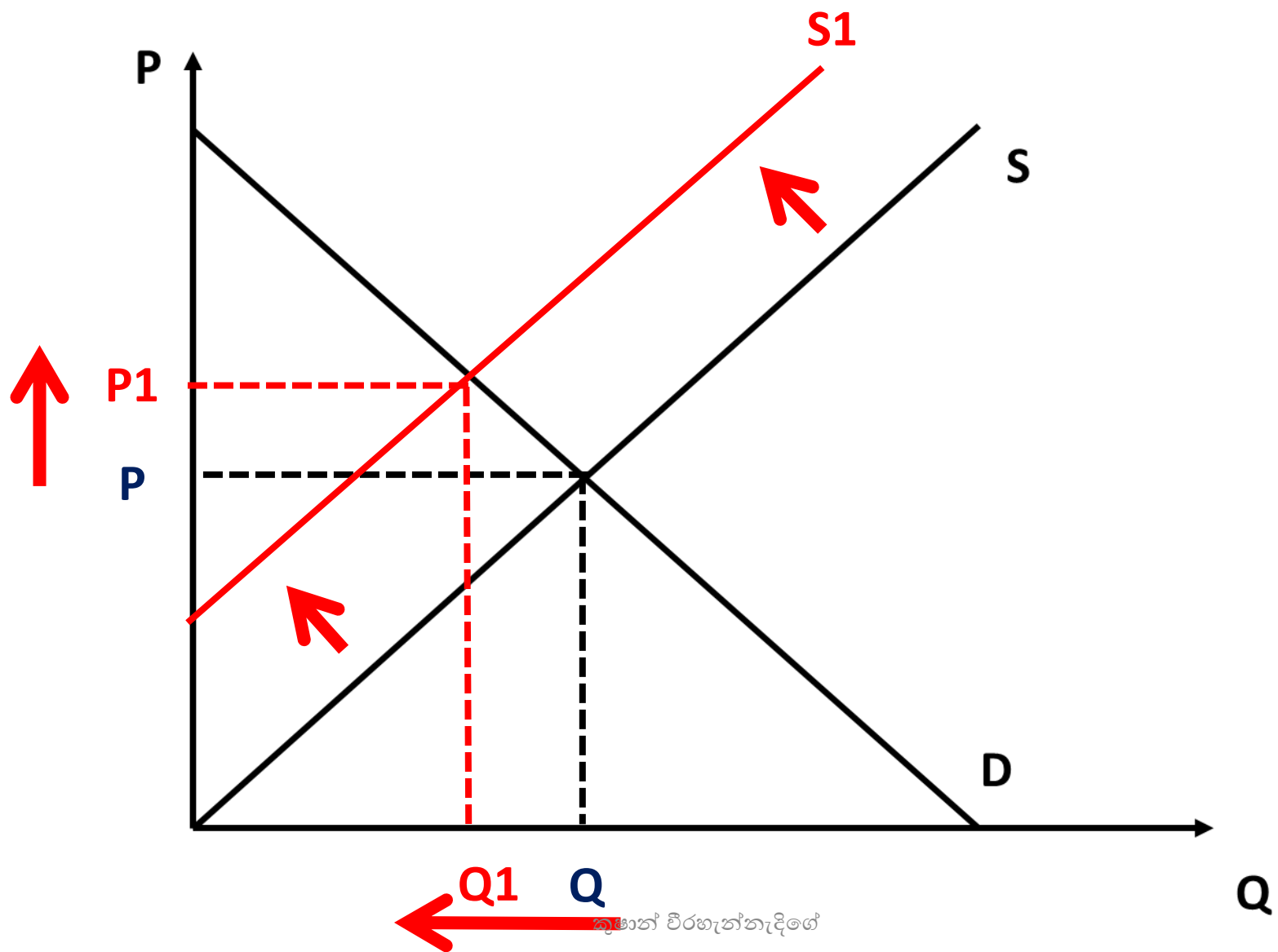

සැපයුම් වක්‍රය ස්ථාවර ව තිබිය දී ඉල්ලුම වැඩි වීම

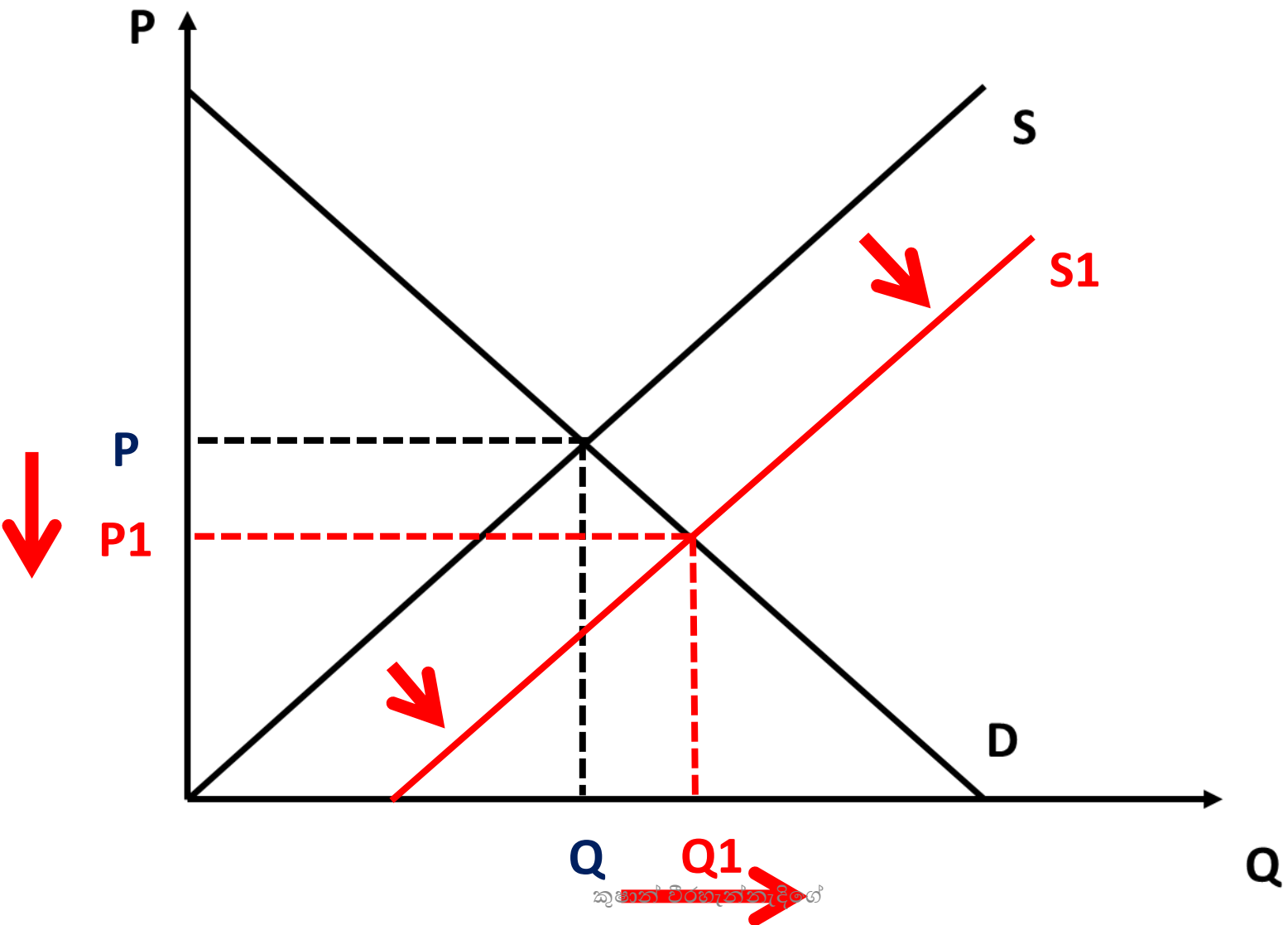
සැපයුම වැඩි වීම

ඉල්ලුම ස්ථාවර ව තිබිය දී සැපයුම අඩු වීම

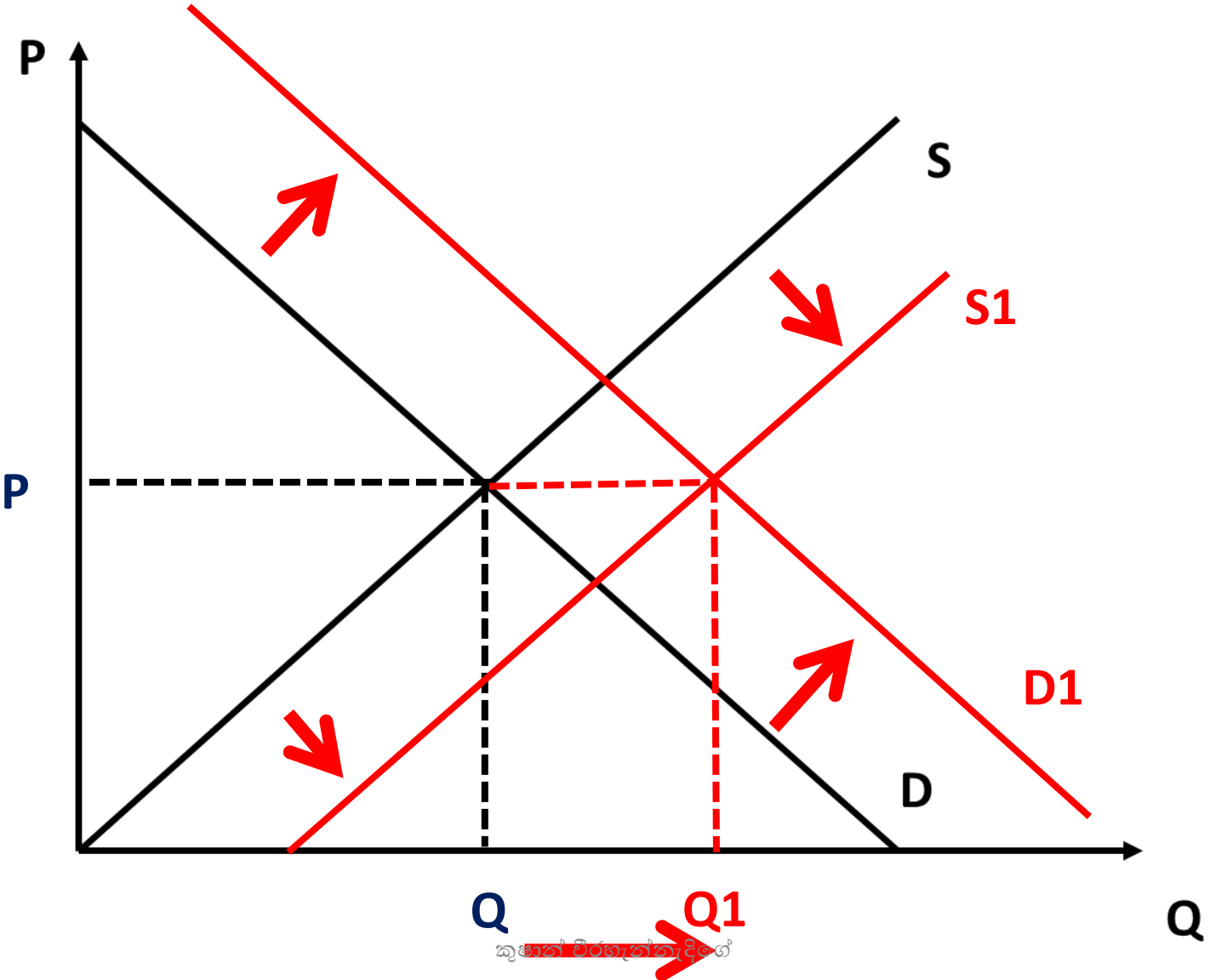
කුමාර් විරහන්තැදිගේ

ඉල්ලුම ස්ථාවර ව තිබිය දී සැපයුම වැඩි වීම

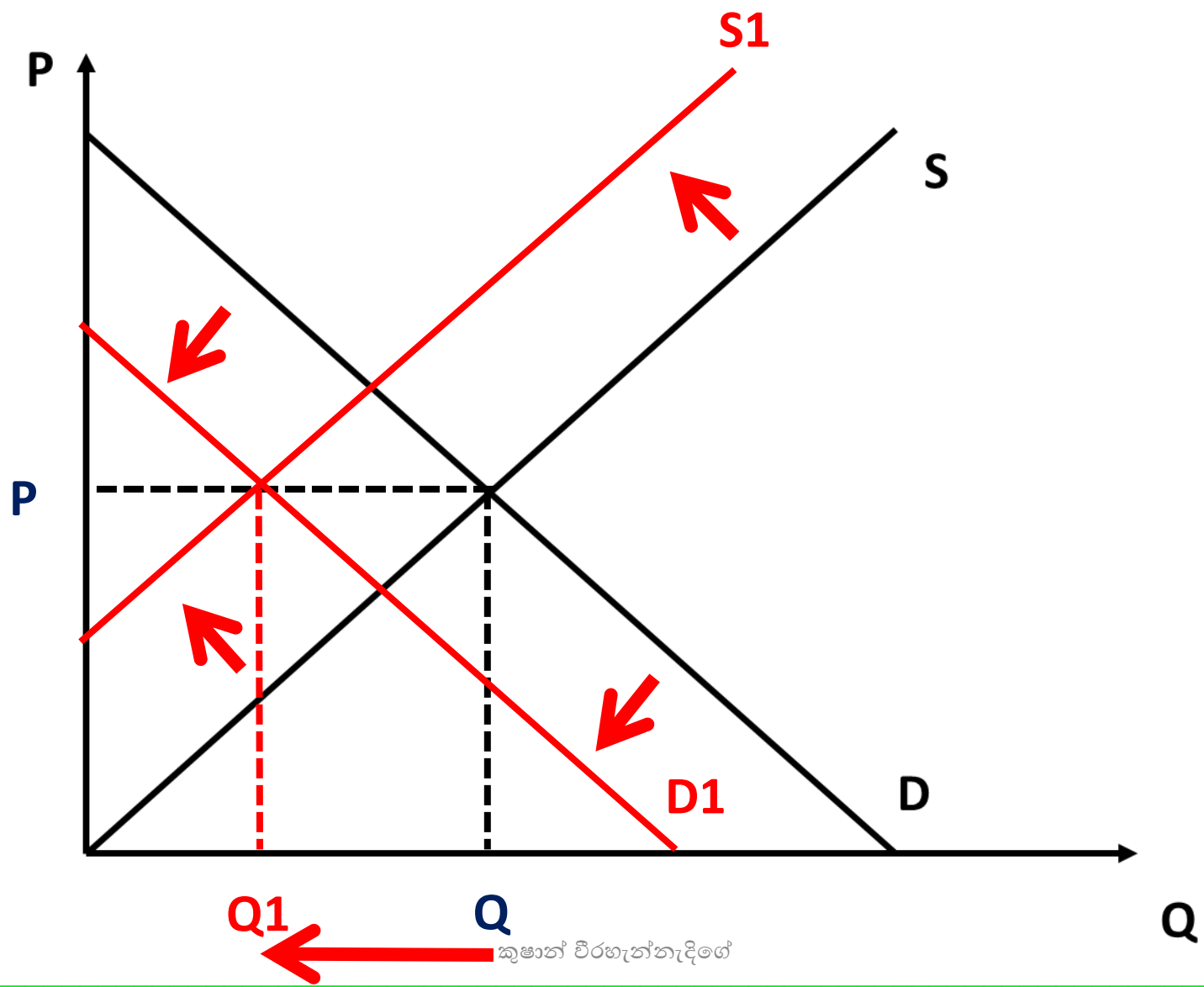
කුහල් පිරිහීමකිනිදීමේ

ඉල්ලුම හා සැපයුම සමානව වැඩි වීම

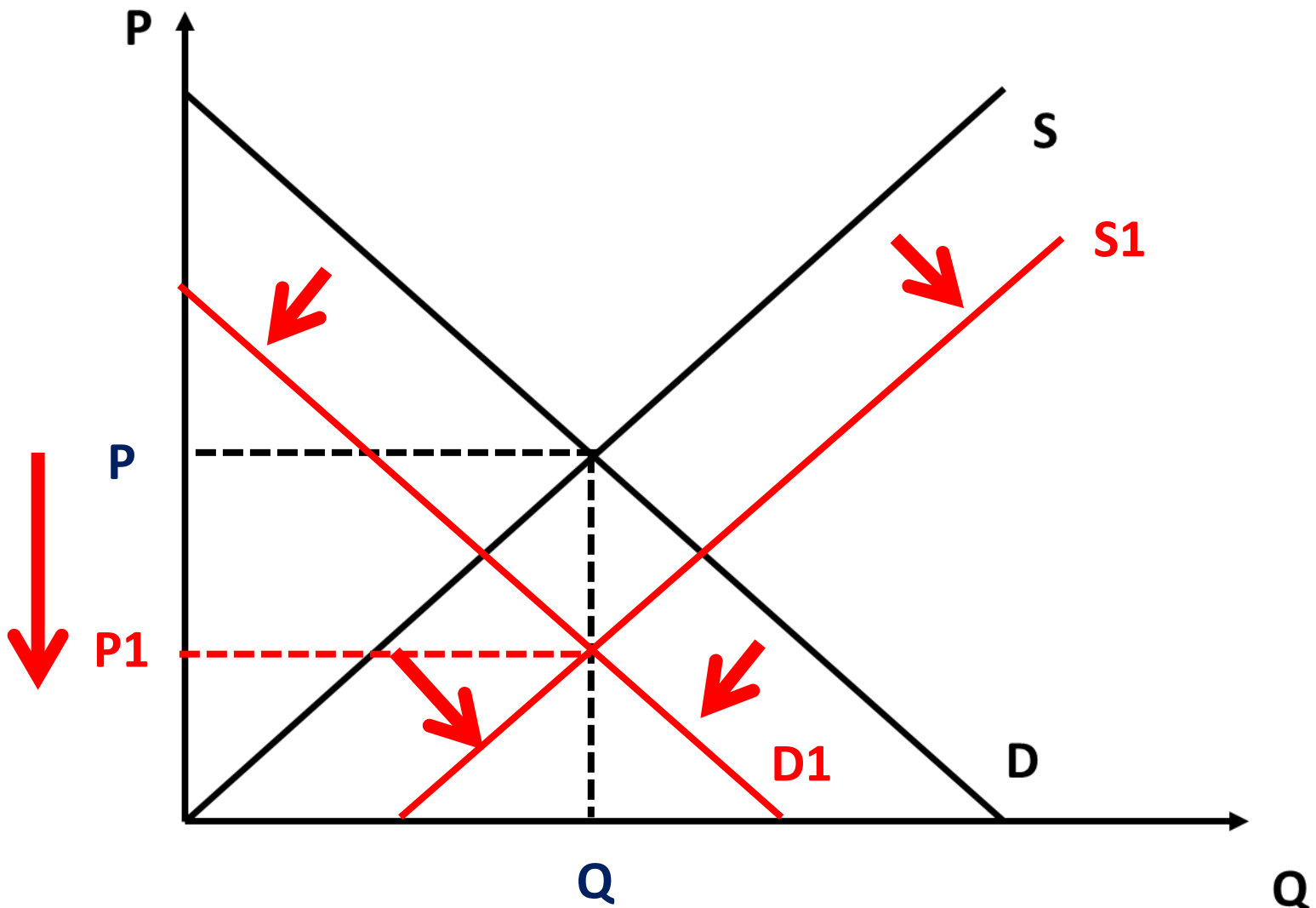
කුහල් පිරිහීමක් ඇතිවේ

ඉල්ලුම හා සැපයුම සමානව අඩු වීම

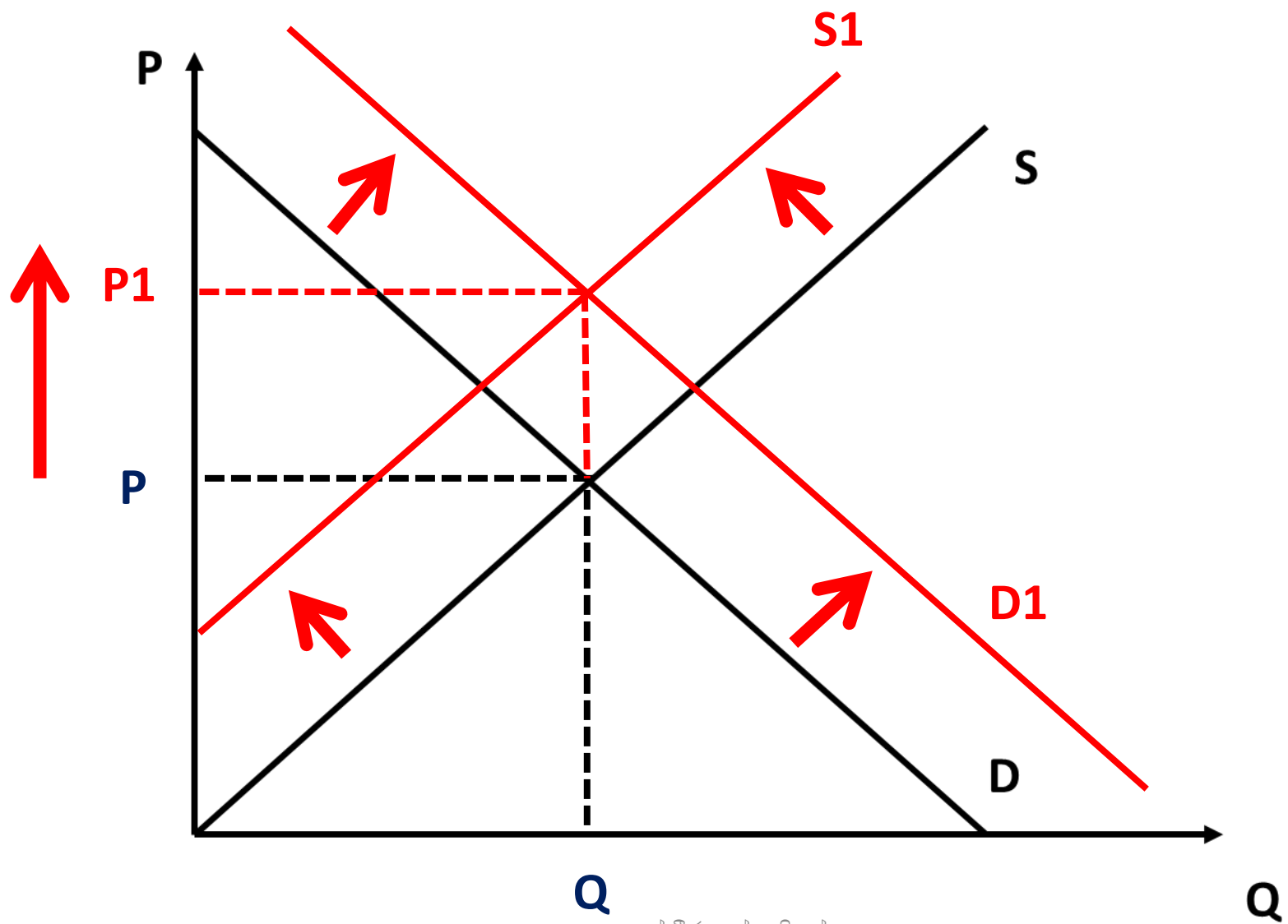
කුඹාන් වරහන්නැදිගේ

ඉල්ලුම අඩුවීම හා ඊට සමානව සැපයුම වැඩි වීම

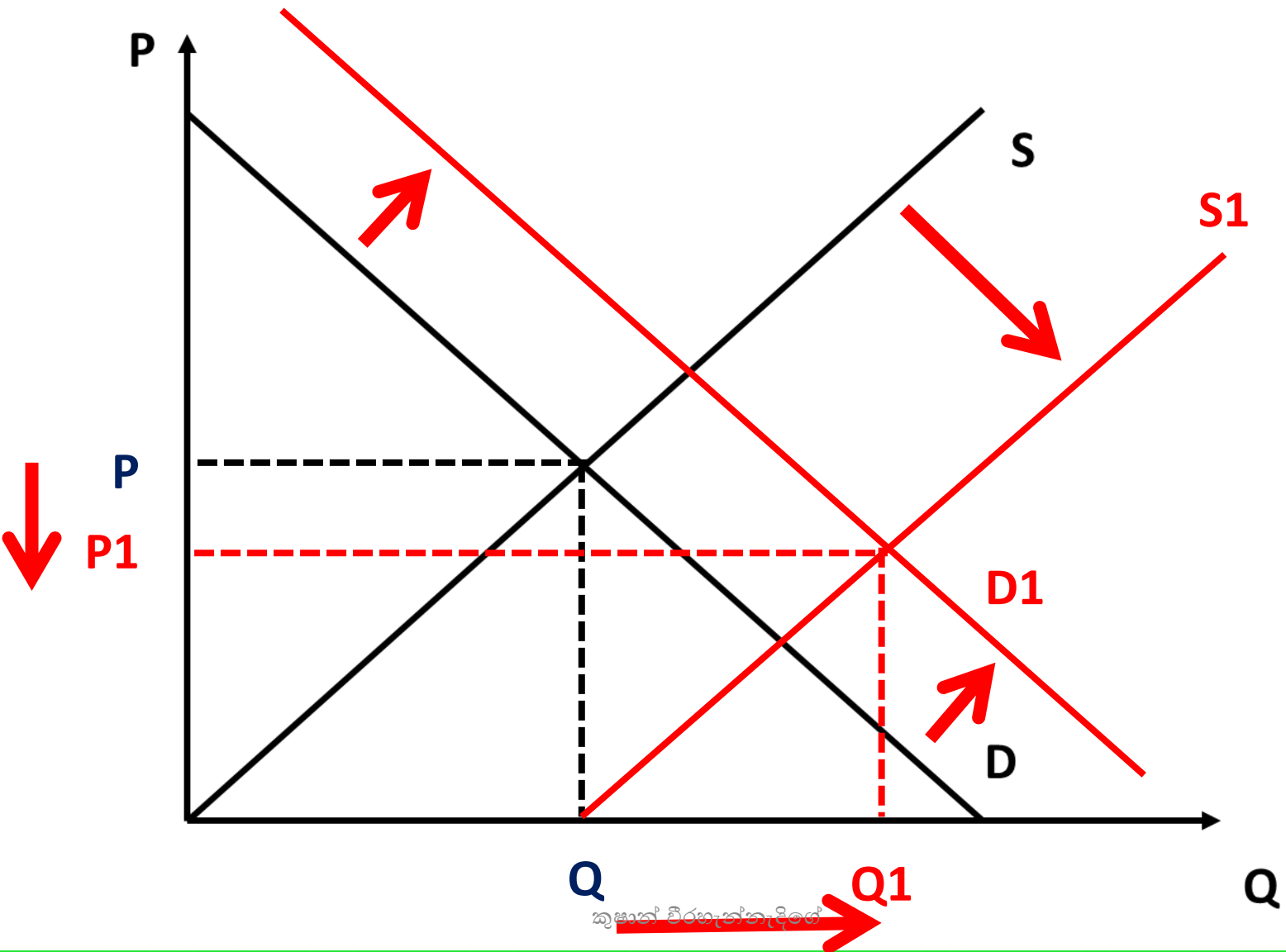
කුමන් විරහන්තදිගේ

ඉල්ලුම වැඩි වීම හා ඊට සමානව සැපයුම අඩු වීම

කුමාර් චිරහන්තරාදිගේ

ඉල්ලුම වැඩි වීම හා ඊට වැඩි වේගයකින් සැපයුම වැඩි වීම

කුසාන් විරහාන්ගුදිගේ

A/L NOTE BOOK

All about AL Notes ready for GCE AL Examination

DOWNLOAD

Notes

Short Notes

Unit Test Papers

Term Test Papers

From

www.ALNoteBook.com

Your Ultimate Resource for GCE A/L Notes and Study Guides

“The A/L notebook website is a dedicated online platform designed to provide comprehensive study materials and notes specifically tailored for students preparing for the General Certificate of Education Advanced Level (GCE A/L) examinations for free. The website offers a wide range of resources, including detailed subject notes, past exam papers, practice questions, and study guides. These materials cover various subjects and are curated by experienced educators to ensure they align with the curriculum and exam requirements.”